

OPRACOWANIE W ZAKRESIE:

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Strategii Terytorialnej Obszaru Prowadzenia Polityki Terytorialnej Brodnicy

WYKONANY NA ZLECENIE:

Gmina Zbiczno

ul. Szosa Brodnicka 53

87-305 Zbiczno

PRZEZ ZESPÓŁ REDAKCYJNY:

OPEN THE BOX:

Paweł Goncerz, ekspert środowiskowy (kierownik zespołu),

Piotr Górka, ekspert strategiczny,

Jakub Jaźwiec, MBA, ekspert strategiczny,

Paweł Kowalski, ekspert strategiczny

listopad 2024 r.

Skład samorządów objętych opracowaniem:

Gmina Bartniczka

Gmina Bobrowo

Gmina Brodnica

Gmina Brzozie

Gmina Miasta Brodnicy

Gmina Osiek

Gmina Świedziebnia

Gmina Zbiczno

Miasto i Gmina Górzno

Miasto i Gmina Jabłonowo Pomorskie

Powiat brodnicki

SPIS TREŚCI

1.	Wstęp	5
1.1.	Streszczenie w języku niespecjalistycznym.....	6
1.2.	Metody opracowania prognozy.....	8
1.3.	Podstawy prawne i polityka ochrony środowiska	14
2.	Informacje o zawartości projektowanego dokumentu	18
2.1.	Uwarunkowania prawne istotne dla ocenianego dokumentu	18
2.2.	Ustalenia ocenianego dokumentu.....	23
3.	Cele ochrony środowiska ustanowione na poziomie międzynarodowym, krajowym i regionalnym	38
3.1.	Poziom międzynarodowy	39
3.2.	Poziom krajowy	46
3.3.	Poziom regionalny.....	49
4.	Analiza uwarunkowań środowiskowych.....	55
4.1.	Położenie.....	55
4.2.	Charakterystyka społeczno-gospodarcza.....	57
4.3.	Główne źródła antropopresji	61
4.4.	Wody powierzchniowe.....	62
4.5.	Wody podziemne	65
4.6.	Powierzchnia ziemi i uwarunkowania geologiczne.....	66
4.7.	Uwarunkowania przyrodnicze.....	70
4.8.	Ryzyko wystąpienia suszy, podtopień i powodzi	75
4.9.	Uwarunkowania akustyczne	77
4.10.	Klimat i jakość powietrza.....	79
5.	Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu	81
5.1.	Problemy systemowe	81
5.2.	Główne wyzwania ochrony środowiska w analizowanym rejonie.....	83
5.3.	Prognoza zmian zachodzących w środowisku	85
6.	Analiza i ocena znaczących oddziaływań na środowisko	88
6.1.	Ocena wpływu projektu dokumentu na środowisko – ogólna charakterystyka	88
6.2.	Skumulowane oddziaływania na środowisko	92

6.3.	Oddziaływanie na obszary chronione i obszary Natura 2000.....	93
6.4.	Oddziaływanie na bioróżnorodność, rośliny i zwierzęta	94
6.5.	Oddziaływanie na jakość życia i zdrowie ludzi	94
6.6.	Oddziaływanie na powietrze, klimat i klimat akustyczny.....	95
6.7.	Oddziaływanie na wody i powierzchnię ziemi	96
6.8.	Oddziaływanie na krajobraz, zasoby naturalne i zabytki.....	97
6.9.	Oddziaływanie transgraniczne.....	98
7.	Wpływ na środowisko w przypadku odstąpienia od realizacji projektowanego dokumentu	99
8.	Rozwiązania alternatywne.....	100
9.	Środki zapobiegające oraz ograniczające negatywne oddziaływanie na środowisko	102
10.	Metody analizy środowiskowych skutków wdrażania ocenianego dokumentu	104
11.	Wnioski.....	107
	Wykaz tabel i ilustracji.....	109
	Załącznik	110

1. WSTĘP

Projekt prognozy oddziaływania na środowisko przygotowany został dla projektu Strategii terytorialnej Obszaru Prowadzenia Polityki Terytorialnej Brodnicy (OPPT Brodnicy) w ramach przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (SOOŚ).

Strategia definiuje kluczowe kierunki dotyczące rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru, wynikające z istniejących uwarunkowań społecznych, ekonomicznych, środowiskowych i infrastrukturalnych, będące podstawą jego konkurencyjności.

Dokument prognozy oddziaływania na środowisko jest kluczowym elementem procesu SOOŚ, który jest wymagany prawnie i służy do przeprowadzenia dogłębnej analizy różnych aspektów, takich jak:

- analiza zgodności dokumentu strategii z celami ochrony środowiska na poziomie międzynarodowym, krajowym i regionalnym,
- rozpoznanie stanu tych elementów środowiska, które są powiązane z zastosowaniem ustaleń wynikających ze strategii,
- ocena wpływu na środowisko wynikającego z wdrożenia ustaleń strategii,
- analizę rozwiązań alternatywnych,
- wskazanie działań mających na celu zapobieganie lub ograniczanie negatywnych skutków dla środowiska,
- zasugerowanie metod monitorowania wpływu stosowania ocenianego dokumentu na ochronę środowiska.

Analizując funkcję prognozy oddziaływania na środowisko, należy mieć na uwadze cele dyrektywy unijnej¹, zgodnie z którymi konieczne jest zapewnienie wysokiego poziomu ochrony środowiska i przyczynienie się do uwzględniania aspektów środowiskowych w przygotowaniu i przyjmowaniu planów i programów w celu wspierania stałego rozwoju, poprzez zapewnienie, że dokonywana jest ocena wpływu na środowisko niektórych planów i programów, które potencjalnie mogą powodować znaczący wpływ na środowisko.

Zgodnie z polskim prawem (które odzwierciedla wymogi prawa Unii Europejskiej), prognoza powinna zawierać informacje uzasadnione racjonalnie, biorąc pod uwagę:

- aktualny stan wiedzy i metody oceny,
- zawartość i stopień szczegółowości planu lub programu,
- rolę ocenianego dokumentu w procesie podejmowania decyzji,

---

¹ Art. 1 Dyrektywy 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (SEA)

- zakres, w jakim niektóre kwestie mogą być lepiej ocenione na różnych etapach tego procesu.

Należy podkreślić², że ustalenia prognozy powinny być brane pod uwagę podczas przygotowywania planu lub programu oraz przed jego zatwierdzeniem lub poddaniem procedurze legislacyjnej, a także w dokumencie podsumowującym przebieg SOOŚ.

Oznacza to, że prognoza oddziaływania na środowisko powinna zawierać przede wszystkim te informacje, które mogą wpłynąć na treść ocenianego dokumentu i na praktyczne wdrożenie jego ustaleń – czyli nie wszystkie, ale tylko te, które są istotne, racjonalnie uzasadnione i mogą mieć rzeczywiste odzwierciedlenie w treści dokumentu będącego przedmiotem SOOŚ. Dyrektywa wymaga, aby prognoza skupiała się na kwestiach związanych wyłącznie z istotnym wpływem na środowisko.

Jednocześnie warto zauważyć, że ocena dokumentu strategicznego przedstawiona w tej prognozie nie jest równoznaczna z udzieleniem nawet wstępnej zgody na realizację przedsięwzięć, w tym działań inwestycyjnych i innych fizycznych ingerencji w środowisko.

1.1. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Przedmiotem projektu Prognozy oddziaływania na środowisko jest projekt Strategii terytorialnej Obszaru Prowadzenia Polityki Terytorialnej Brodnicy (OPPT Brodnicy) zawierający charakterystykę obszaru, wnioski z diagnozy, cele rozwojowe oraz kierunki działań wraz ze spodziewanymi rezultatami tych działań oraz zasady zarządzania strategią.

Prognozę oddziaływania na środowisko dla projektu Strategii opracowuje się w ramach całego procesu strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (SOOŚ), a jej zakres określają przepisy ustawy oraz informacje indywidualne ustalone z właściwymi organami.

W ramach prognozy należy uwzględnić:

- Treść merytoryczną i główne cele dokumentu strategii, dokonując ich analizy i oceny z punktu widzenia kwestii ochrony środowiska
- Analizę zgodności założeń dokumentu strategii z celami ochrony środowiska na poziomie międzynarodowym, w tym unijnym, krajowym czy regionalnym,
- Opis uwarunkowań środowiskowych na obszarze realizacji Strategii OPPT Brodnicy, w tym położenie, warunki geologiczne i przyrodnicze, zasoby wody, jakość powietrza, wpływ człowieka na środowisko, w tym generowany hałas, ryzyko występowania suszy, powodzi czy podtopień oraz warunki klimatyczne,

---

² Art. 8 Dyrektywy 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (SEA)

- Kluczowe problemy ochrony środowiska – systemowe i lokalne – stanowiące wyzwanie dla prowadzonego procesu
- Analizę i ocenę wpływu na różne aspekty środowiska naturalnego w przypadku realizacji strategii oraz analogicznie – odstępienia od realizacji, wraz z analizą rozwiązań alternatywnych – szczególnie w zakresie potencjalnie negatywnego oddziaływania na środowisko
- Opis środków zapobiegających potencjalnym negatywnym skutkom podejmowanych działań na środowisko
- Zasady monitorowania skutków wdrożenia dokumentu strategii z punktu widzenia kwestii ochrony środowiska
- Informacje metodologiczne i techniczne

Jednocześnie analizy takie przeprowadza się uwzględniając kontekst i poziom szczegółowości ocenianego dokumentu – w tym przypadku strategia OPPT Brodnicy ma charakter ogólny, wprowadzający, bez listy konkretnych inwestycji, które można szczegółowo przeanalizować, tym samym prognoza została przygotowana uwzględniając wysoki poziom ogólności. Dopiero na podstawie dokumentów technicznych dla konkretnych inwestycji będzie można z pełną dokładnością dokonać szczegółowej analizy konkretnego przypadku i wpływu takiej inwestycji na kwestie ochrony środowiska.

Strategia OPPT Brodnicy w swoich założeniach i zakresach spełnia zasady i przepisy prawa międzynarodowego, unijnego, krajowego i regionalna – mieszcząc się w systemie strategii województwa kujawsko-pomorskiego i programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza na lata 2021-2027, dla których na poziomie całego województwa podobne prognozy w zakresie oceny oddziaływania na środowisko również zostały opracowane.

Dla niniejszego projektu prognozy dokonano wymaganych opisów i przeprowadzono pełne i pogłębione analizy i oceny w zakresie, pozwalające na wyciągnięcie końcowych wniosków.

W wyniku realizacji strategii OPPT Brodnicy poprzez wytypowane działania i projekty można spodziewać się wielu pozytywnych oddziaływań służących środowisku przyrodniczemu oraz społeczności tego obszaru, w tym:

- Utrzymanie wysokiej jakości środowiska naturalnego – naturalnych terenów zielonych i niebieskich, jako podstawowego potencjału obszaru
- Zwiększenie dostępności naturalnych terenów zielonych i niebieskich dla mieszkańców w sposób zrównoważony i rozwój zrównoważonej turystyki dla mieszkańców
- Inwestycje w edukację, promocję, usługi i infrastrukturę energetyczną
- Inwestycje w edukację, promocję, usługi i infrastrukturę w zakresie gospodarki wodnej

- Inwestycje w edukację, promocję, usługi i infrastrukturę w zakresie gospodarki odpadami

Przeprowadzona pogłębiona analiza wykazuje co do zasady pozytywne oddziaływanie na środowisko o charakterze stałym, a rzadkie skutki negatywne mogą pojawić się jedynie w formie chwilowej, związanym np. z hałasem podczas inwestycji, nie wywołując skutków długofalowych w żadnym badanym aspekcie.

Podsumowując, realizacja działań wynikających z projektu Strategii terytorialnej OPPT Brodnicy nie spowoduje znacznego negatywnego oddziaływania na środowisko, a przyniesie powszechne pozytywne skutki dla środowiska naturalnego, utrzymując lub poprawiając jego stan w dłuższej perspektywie.

1.2. METODY OPRACOWANIA PROGNOZY

Podczas opracowywania dokumentu prognozy wykorzystano przede wszystkim metody opisowe, które polegały na badaniu i ocenie stanu środowiska oraz rozpoznawaniu obecnych i potencjalnych konfliktów środowiskowych. Zbadano możliwy istotny wpływ wdrożenia ustaleń projektu strategii OPPT Brodnicy na środowisko, uwzględniając różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, powietrze, wody powierzchniowe i podziemne, powierzchnię ziemi, zasoby naturalne, dobra materialne i zabytki. Stopień szczegółowości treści niniejszej prognozy oddziaływania na środowisko jest adekwatny do charakteru ustaleń ocenianego dokumentu.

Analizy przeprowadzono poprzez ocenę wpływu na środowisko celów strategicznych ustalonych w strategii – w ramach celów szczegółowych przeprowadzono szczegółową ocenę szerokiego spektrum potencjalnych oddziaływań (pozytywnych, negatywnych, bezpośrednich, pośrednich, wtórnych, skumulowanych, krótkoterminowych, średnioterminowych, długoterminowych, stałych i chwilowych) na elementy środowiska naturalnego i środowisko jako całość.

Oceny wpływu na środowisko ustaleń projektu strategii przeprowadzono za pomocą metody macierzy. W macierzach przygotowanych dla każdego z komponentów środowiska wiersze odpowiadają konkretnym celom strategicznym, natomiast w kolumnach uwzględniono rodzaje przewidywanych istotnych oddziaływań³.

Ze względu na specyfikę projektu dokumentu, który nie zawiera odniesień przestrzennych do proponowanych typów wsparcia, kwestie związane z identyfikacją potencjalnych konfliktów z obszarowymi formami ochrony przyrody: obszarami Natura 2000, parkami krajobrazowymi, obszarami chronionego krajobrazu i

---

³ Patrz: tabela 21

rezerwatami przyrody, przeanalizowano w kontekście możliwych oddziaływań na cały system obszarów prawnie chronionych na obszarze OPPT Brodnicy.

Obszar OPPT Brodnicy obejmuje swym zasięgiem terytorialnym gminy: Bartniczka, Bobrowo, Brodnica, Brzozie, Miasto Brodnica, Osiek, Świedziebnia, Zbiczno, Miasto i Gmina Górzno, Miasto i Gmina Jabłonowo Pomorskie, gdzie zlokalizowane są następujące formy chronione:

1. rezerwat przyrody „Rzeka Drwęca”,
2. rezerwat przyrody „Szumny Zdrój im. Kazimierza Sulisławskiego”,
3. rezerwat przyrody „Mszar Płociczno”,
4. rezerwat przyrody „Czarny Bryńsk”,
5. rezerwat przyrody „Jar Brynicy”,
6. rezerwat przyrody „Ostrowy nad Brynicą”,
7. rezerwat przyrody „Jar grądowy Cieleta”,
8. rezerwat przyrody „Bagno Mostki”,
9. rezerwat przyrody „Retno”,
10. rezerwat przyrody „Bachotek”,
11. rezerwat przyrody „Mieliwo”,
12. rezerwat przyrody „Okonek”,
13. rezerwat przyrody „Stręszek”,
14. Brodnicki Park Krajobrazowy,
15. Górznieńsko-Lidzbarski Park Krajobrazowy,
16. Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Drwęcy,
17. Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Osy i Gardęgi,
18. obszar Natura 2000 – obszar specjalnej ochrony ptaków Bagienna Dolina Drwęcy
19. PLB040002,
20. obszar Natura 2000 – specjalny obszar ochrony siedlisk Ostoja Brodnicka
21. PLH040036,
22. obszar Natura 2000 – specjalny obszar ochrony siedlisk Dolina Drwęcy
PLH280001,
23. obszar Natura 2000 – specjalny obszar ochrony siedlisk Ostoja Lidzbarska
24. PLH280012,
25. obszar Natura 2000 – specjalny obszar ochrony siedlisk Mszar Płociczno
PLH040035,
26. pomniki przyrody,
27. użytki ekologiczne.

Przez teren powiatu brodnickiego przebiegają także korytarze ekologiczne:
2005 – GKPN-10D Dolina Drwęcy-Dolina Wisły, GKPN-6B Dolina Drwęcy-Dolina Dolnej Wisły Zachodni, GKPN-10B Lasy Iławskie-Dolina Drwęcy Zachodni, GKPN-6 Bagienna

Dolina Drwęcy, GKPN-6A Dolina Drwęcy-Dolina Dolnej Wisły Wschodni, 2012 – GKPN- 13B Lasy Lidzbarsko-Górznieńskie, KPn-13D Lasy Brodnickie, KPn-14B Lasy Brodnickie- Dolina Wisły, KPn-13E Dolina Drwęcy, wyznaczone przez Instytut Biologii Ssaków Polskiej Akademii Nauk w Białowieży, a także korytarze ekologiczne o znaczeniu lokalnym.

Ponadto obowiązują niżej wymienione akty prawne, które obowiązują na ww. obszarowych formach ochrony przyrody:

1. Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 7 października 2020 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody "Rzeka Drwęca" Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2020 r. poz. 4865
2. Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 23 maja 2018 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Rzeka Drwęca” (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2018 r. poz. 2911).
3. Zarządzenie Nr 15/2020 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 16 września 2020 r. w sprawie zmiany zarządzenia w sprawie wyznaczenia szlaku turystycznego kajakowego na obszarze rezerwatu przyrody „Rzeka Drwęca” (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2020 r. poz. 4865).
4. Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 5 marca 2020 r. w sprawie zmiany zarządzenia w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Mszar Płociczno PLH040035 (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2020 r. poz. 1354).
5. Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 3 grudnia 2018 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Rezerwatu Przyrody „Retno” (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2018 r. poz. 6150).
6. Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 3 grudnia 2018 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Bagno Mostki” (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2018 r. poz. 6149).
7. Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 14 grudnia 2017 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Jar grądowy Cieleća” (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2017 r. poz. 5368).
8. Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 14 grudnia 2017 w sprawie rezerwatu przyrody „Jar Brynicy” (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2017 r. poz. 5367).
9. Zarządzenie Nr 23/2017 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 29 maja 2017 r. w sprawie zmiany zarządzenia w sprawie wyznaczenia szlaku turystycznego kajakowego na obszarze rezerwatu przyrody "Rzeka Drwęca".
10. Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 5 stycznia 2017 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla

- obszaru Natura 2000 Ostoja Brodnicka PLH040036 (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2017 r. poz. 261).
11. Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 2 sierpnia 2017 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Mszar Płociczno PLH040035 (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2017 r. poz. 3130).
  12. Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 7 listopada 2016 r. w sprawie w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody "Jar Grądowy Cieleća" (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2016 r. poz. 3934).
  13. Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 7 listopada 2016 r. w sprawie w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody "Jar Brynicy" (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2016 r. poz. 3933).
  14. Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 17 października 2016 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Rzeka Drwęca" (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2016 r. poz. 3571).
  15. Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 3 sierpnia 2016 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Mszar Płociczno" (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2016 r. poz. 2865).
  16. Zarządzenie Nr 27/2016 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 3 sierpnia 2016 r. w sprawie zmiany zarządzenia w sprawie wyznaczenia szlaku turystycznego kajakowego na obszarze rezerwatu przyrody „Rzeka Drwęca”
  17. Zarządzenie Nr 8/2016 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 15 marca 2016 r. w sprawie wyznaczenia miejsc zbioru materiału rozmnożeniowego roślin na obszarze rezerwatu przyrody „Jar Brynicy”.
  18. Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 29 stycznia 2016 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Bagno Mostki" (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2016 r. poz. 505).
  19. Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 21 grudnia 2015 r.
zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Drwęcy PLH280001 (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2016 r. poz. 191).
  20. Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 2 listopada 2015 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Retno" (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2015 r. poz. 3334).

21. Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 2 listopada 2015 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Mieliwo" (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2015 r. poz. 3332).
22. Zarządzenie Nr 4/2015 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 15 maja 2015 r. w sprawie zmiany zarządzenia w sprawie wyznaczenia szlaku turystycznego kajakowego na obszarze rezerwatu przyrody „Rzeka Drwęca”.
23. Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 3 marca 2015 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Lidzbarska PLH280012 (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2015 r. poz. 825).
24. Zarządzenie Nr 26/2014 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 6 października 2014 r. zmieniające zarządzenie w sprawie wyznaczenia szlaku turystycznego kajakowego na obszarze rezerwatu przyrody „Rzeka Drwęca”.
25. Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy oraz Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 31 marca 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Drwęcy PLH280001 (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2014 r. poz. 1180).
26. Zarządzenie Nr 0210/17/2013 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 19 czerwca 2013 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Stręszek”.
27. Zarządzenie Nr 0210/16/2013 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 19 czerwca 2013 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Stręszek”.
28. Zarządzenie Nr 0210/15/2013 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 19 czerwca 2013 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Okonek”.
29. Zarządzenie Nr 0210/14/2013 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 19 czerwca 2013 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Okonek”.
30. Zarządzenie Nr 0210/13/2013 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 19 czerwca 2013 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Czarny Bryńsk”.
31. Zarządzenie Nr 0210/12/2013 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 19 czerwca 2013 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Czarny Bryńsk”.
32. Zarządzenie Nr 0210/8/2013 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 19 czerwca 2013 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Bachotek”.

33. Zarządzenie Nr 0210/10/2012 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 29 sierpnia 2012 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Ostrowy nad Brynicą”.
34. Zarządzenie Nr 0210/9/2012 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 29 sierpnia 2012 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Ostrowy nad Brynicą”.
35. Zarządzenie Nr 12/0210/2011 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 12 grudnia 2011 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Mieliwo”.
36. Zarządzenie Nr 11/2011 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 15 czerwca 2011 r. w sprawie wyznaczenia szlaku turystycznego kajakowego na obszarze rezerwatu przyrody „Rzeka Drwęca”.
37. Zarządzenie Nr 9/2011 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 23 maja 2011 r. w sprawie wyznaczenia szlaku pieszego na obszarze rezerwatu przyrody „Jar Brynicy”.

W analizie starano się zidentyfikować potencjalne kolizje przewidywanych do wsparcia rodzajów przedsięwzięć: z korytarzami ekologicznymi, parkami krajobrazowymi, obszarami chronionego krajobrazu, rezerwatami przyrody, obszarami Natura 2000, głównymi zbiornikami wód podziemnych, jednolitymi częściami wód zagrożonymi nieosiągnięciem celów środowiskowych, glebami o wysokiej przydatności rolniczej oraz z obszarami leśnymi.

Uwzględniono zagrożenia środowiska w zakresie jego poszczególnych elementów oraz przeprowadzono analizę dotychczasowych zagrożeń i zmian stanu środowiska na obszarze OPPT Brodnicy i w jego bezpośrednim otoczeniu w ostatnich latach. Wzięto pod uwagę specyfikę terenu, w tym dominujące rolnicze użytkowanie gruntów, nierównomierne rozmieszczenie kompleksów leśnych, sieć osadniczą z przewagą zabudowy o charakterze rozproszonym, istniejący układ komunikacyjny oraz jego zmiany w ostatnich latach.

Głównym źródłem danych do analiz były powszechnie dostępne informacje o środowisku i jego stanie⁴, publikowane przez różne instytucje, tj. Kujawsko-Pomorski Urząd Wojewódzki w Bydgoszczy, Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu, Generalna Inspekcja Ochrony Środowiska, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Bydgoszczy, Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Bydgoszczy, Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Brodnicy, Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Gdańsku, PGW Wody Polskie, Urząd Statystyczny w Bydgoszczy, Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Toruniu Nadleśnictwo Brodnica i Skrwilno oraz innych.

---

⁴ Z uwagi na charakter danych część z nich udostępniana jest jedynie na poziomie całego regionu (województwa)

Informacje zostały również uzyskane z wielu geoportali, takich jak mapy.geoportal.gov.pl, geoportal.infoterren.pl, geoportal.mojregion.info, bdl.lasy.gov.pl, mapa.korytarze.pl, geoportal.pgi.gov.pl i innych, a także z Internetowego atlasu województwa kujawsko-pomorskiego. Wykorzystano również wiedzę zespołu autorskiego na temat problemów ekologicznych zarówno na obszarze OPPT Brodnicy, jak i w całym regionie kujawsko-pomorskim.

Metodyka zastosowana w prognozie projektu strategii OPPT Brodnicy jest zgodna z metodologią przyjętą w prognozach oddziaływania na środowisko dokumentów wyższego rzędu, tj. Prognozy oddziaływania na środowisko projektu Programu Regionalnego Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza na lata 2021-2027 oraz Prognozy oddziaływania na środowisko projektu „Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do 2030 Roku – Strategia Przyspieszenia 2030+”.

W prognozie założono, że wszystkie przedsięwzięcia wspierane w projekcie strategii OPPT Brodnicy będą realizowane po spełnieniu wymagań dotyczących standardów środowiskowych i z wykorzystaniem najlepszych dostępnych technik BAT. Dla tych przedsięwzięć, które mogą zawsze lub potencjalnie zawsze znacząco wpływać na środowisko, przeprowadzone będą odrębne postępowania w zakresie oceny oddziaływania na środowisko. Ze względu na charakter projektu strategii OPPT Brodnicy na obecnym etapie nie jest możliwe określenie lokalizacji działań planowanych do wsparcia w przestrzeni obszaru.

1.3. PODSTAWY PRAWNE I POLITYKA OCHRONY ŚRODOWISKA

Prognozę oddziaływania na środowisko dla projektu Strategii terytorialnej Obszaru Prowadzenia Polityki Terytorialnej Brodnicy (OPPT Brodnicy) opracowuje się w ramach przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (SOOŚ). Obowiązek przeprowadzenia SOOŚ dla projektu dokumentu wynika z przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko⁵ (dalej: ustawa OOŚ).

Zgodnie z art. 51 ust. 2 niniejsza prognoza oddziaływania na środowisko zawiera:

- informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
- informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,

---

⁵ art. 46 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2008 Nr 199 poz. 1227, z późn. zm.)

- propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
- informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
- streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym,
- oświadczenie autora, a w przypadku gdy wykonawcą prognozy jest zespół autorów – kierującego tym zespołem, o spełnieniu wymagań, o których mowa w art. 74a ust. 2, stanowiące załącznik do prognozy,
- datę sporządzenia prognozy, imię, nazwisko i podpis autora, a w przypadku gdy wykonawcą prognozy jest zespół autorów – imię, nazwisko i podpis kierującego tym zespołem oraz imiona, nazwiska i podpisy członków zespołu autorów,

Dodatkowo – na podstawie zakresu wskazanego w piśmie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszcy (pismo znak WOO.410.469.2023.AT) z dnia 12 grudnia 2023 roku – zawiera:

- opis metod zastosowanych przy sporządzaniu prognozy, w szczególności informacje dotyczące pochodzenia danych na temat środowiska przyrodniczego,
- istniejący stan środowiska, w tym opis elementów przyrodniczych, zagrożenia dla środowiska i źródła tych zagrożeń oraz problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu,
- istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody⁶,
- cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
- analizę wpływu planowanego zagospodarowania na przedmiot i cele ochrony obszarów chronionych w trybie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody⁷, z uwzględnieniem uwarunkowań prawnych dotyczących tych form,
- analizę wariantową przeprowadzoną w oparciu o zasadę prewencji i przezorności zawierającą racjonalne rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie lub wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych,

---

⁶ Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. 2023 r. poz. 1336, z późn. zm.)

⁷ Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. 2023 r. poz. 1336, z późn. zm.)

- wykazanie, że projekt dokumentu uwzględnia zasady zrównoważonego rozwoju, warunki równowagi przyrodniczej i racjonalne gospodarowanie zasobami środowiska.

Prognoza określa, analizuje i ocenia:

- istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
- stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
- istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
- cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
- przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na: różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne – z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy.

Prognoza oddziaływania na środowisko przedstawia:

- rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,
- biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru – rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

Jednocześnie należy zaznaczyć, że przepisów dotyczących zawartości prognozy nie można interpretować oddzielnie od przepisów definiujących jej funkcję – oznacza to, że dokument prognozy ma zawierać:

- informacje racjonalnie wymagane, adekwatne do charakteru ocenianego dokumentu,
- informacje, które mogą mieć faktyczne przełożenie na treść ocenianego dokumentu,

– a więc nie wszystkie informacje, lecz tylko te, które można uznać za racjonalnie wymagane.

Informacje zawarte w prognozie zostały opracowane stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny oraz zostały dostosowane do zawartości i stopnia szczegółowości projektowanego dokumentu oraz etapu przyjęcia tego dokumentu w procesie opracowywania projektów dokumentów powiązanych z tym dokumentem.

Jednocześnie w prognozie uwzględnione zostały informacje zawarte w prognozach oddziaływania na środowisko sporządzonych dla innych, przyjętych już, dokumentów powiązanych z projektem dokumentu będącego przedmiotem postępowania, tj.:

- Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Programu Regionalnego Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza na lata 2021-2027
- Prognoza oddziaływania na środowisko projektu „Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do 2030 Roku – Strategia Przyspieszenia 2030+”

Głównym celem prognozy oddziaływania na środowisko projektu Strategii OPPT Brodnicy jest zidentyfikowanie i ocena procesów mogących zachodzić w środowisku w wyniku realizacji określonych typów działań służących osiągnięciu celów strategicznych dokumentu, a także przedstawienie rozwiązań eliminujących lub ograniczających negatywny ich wpływ na środowisko i zdrowie ludzi.

Podstawę prawną dla proponowanych w Prognozie działań ochronnych, rozwiązań i wskazań stanowi ustawa OOS⁸ oraz ustawy szczegółowe i przepisy wykonawcze w zakresie: prawa ochrony środowiska, ochrony przyrody, ochrony gruntów rolnych i leśnych, prawa wodnego, prawa geologicznego i górniczego, dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku, odpadów, utrzymania czystości i porządku w gminach, ochrony zabytków, przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, warunków jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi.

---

⁸ ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2008 Nr 199 poz. 1227, z późn. zm.)

2. INFORMACJE O ZAWARTOŚCI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

Obszar objęty procesem strategicznym, czyli tzw. Obszar Prowadzenia Polityki Terytorialnej Brodnicy, obejmuje w całości teren powiatu brodnickiego i niżej wymienione samorządy:

- Gmina Bartniczka
- Gmina Bobrowo
- Gmina Brodnica
- Gmina Brzozie
- Gmina Miasta Brodnicy
- Gmina Osiek
- Gmina Świedziebna
- Gmina Zbiczno
- Miasto i Gmina Górzno
- Miasto i Gmina Jabłonowo Pomorskie
- Powiat brodnicki

Wymienione w tym składzie i na tym obszarze samorządy tworzą partnerstwo i współpracują w formie **porozumienia komunalnego** wynikającego z zawartego w dniu 4 października 2022 r. „Porozumienia w sprawie powierzenia zadań związanych z realizacją Obszaru Prowadzenia Polityki Terytorialnej Brodnicy”, gdzie **liderem jest Gmina Zbiczno**, a pozostałe samorządy stanowią strony tego porozumienia.

Celem porozumienia jest opracowanie strategii terytorialnej OPPT Brodnicy na rzecz wspólnej realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027, a także jej realizacja i wdrożenie. Dla realizacji postanowień porozumienia członkowie podjęli działania na rzecz wzajemnej współpracy w celu opracowania i osiągnięcia celów, które w przyszłości przyczynią się do podniesienia wartości społecznej i ekonomicznej tej części regionu.

2.1. UWARUNKOWANIA PRAWNE ISTOTNE DLA OCENIANEGO DOKUMENTU

Przedmiotem niniejszej prognozy jest Strategia terytorialna Obszaru Prowadzenia Polityki Terytorialnej Brodnicy (OPPT Brodnicy), której rola i umocowanie prawne wynika z założeń rozwoju strategicznego Unii Europejskiej i prawa krajowego.

W perspektywie finansowej na lata 2021-2027 jednym z celów polityki spójności Unii Europejskiej jest zwiększenie wpływów lokalnych wspólnot na kształtowanie polityki terytorialnej. Cel 5 „Europa bliżej obywateli” zakłada m.in. wzmocnienie roli samorządów terytorialnych w stymulowaniu procesów rozwojowych poprzez

realizację działań w oparciu o strategię terytorialne. Współpraca samorządów na bazie zawiązywanych partnerstw ma stanowić fundament podejmowanych interwencji. W ramach wspomnianego celu działania mogą być realizowane wyłącznie w oparciu o strategię lokalne/terytorialne w wymiarach: społecznym, gospodarczym i środowiskowym w ramach odpowiednich instrumentów terytorialnych.

Polska korzystając z doświadczeń kończącej się już perspektywy finansowej na lata 2014-2020, założyła wdrożenie wszystkich narzędzi terytorialnych wymienionych w art. 28 rozporządzenia UE 2021/1060⁹, tj.:

- Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT)
- Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność (RLKS)
- Inne Instrumenty Terytorialne (IIT)

Inne Instrumenty Terytorialne (IIT)¹⁰ mają charakter bardziej elastyczny niż ZIT, wynikają wprost z reguł ustalonych indywidualnie w danym regionie. Często te instrumenty mają charakter wsparcia na poziomie preferencji punktowych dla przedsięwzięć objętych taką strategią lub relatywnie niedużej koperty finansowej na określone zadania. Instrument IIT może być wdrażany na obszarach strategicznej interwencji wyznaczonych w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego (KSSR), czyli na obszarach zagrożonych trwałą marginalizacją oraz miastach średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze.

Instrumenty terytorialne w nowej perspektywie finansowej są ukierunkowane na rozwiązywanie problemów przede wszystkim mających charakter ponadlokalny i wymagających współpracy pomiędzy samorządami. W polskich warunkach instrumenty te wdrażane są poprzez programy regionalne, a o konkretnym zakresie interwencji poszczególnych poziomów instrumentów decydują władze regionalne.

Powyższy aspekt realizowany jest na poziomie regionalnym poprzez prowadzoną przez Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego politykę terytorialną.

Z punktu widzenia polityki prowadzonej przez Województwo Kujawsko-Pomorskie, obszarowi objętemu strategią (OPPT Brodnicy) nadano określone znaczenie i funkcje. Polityka terytorialna województwa kujawsko-pomorskiego w okresie 2021-2027 zakłada pięć poziomów potrzeb i funkcji poszczególnych terytoriów:

---

⁹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej (L 231/159)

¹⁰ Istotne z punktu widzenia niniejszego opracowania

- I – SOR – rozwój funkcji o znaczeniu ponadregionalnym tworzących relacje i powiązania międzyregionalne i międzynarodowe oraz regionalnym realizowanych dla mieszkańców WK-P: poziom ZIT Bydgoszcz i ZIT Toruń.
- II – budowanie relacji wewnętrznych i podnoszenie potencjału rozwojowego MOFOW Bydgoszczy i Torunia: poziom ZIT Bydgoszcz i ZIT Toruń.
- III – budowanie relacji wewnętrznych i podnoszenie potencjału rozwojowego MOF ośrodków regionalnych (Grudziądz, Inowrocław i Włocławek): poziom ZIT.
- **IV – poziom miast powiatowych, ich obszarów funkcjonalnych, mający wpływ na kształtowanie warunków dla wysokiej jakości życia (usługi publiczne typowe dla poziomu powiatu) oraz konkurencyjności gospodarczej i rynków pracy: poziom IIT.**
- V – inicjatywy oddolne realizowane w oparciu o liderów lokalnych (obszar objęty LSR), odpowiada zasięgowi działania LGD: poziom RLKS.

OPPT Brodnicy znajduje się na **czwartym poziomie – powiatowym**, które jako OF określa swoją strategię, a planowane do osiągnięcia rezultaty determinować będzie dedykowane wsparcie w ramach Funduszy Europejskich w ramach Innego Instrumentu Terytorialnego (IIT). Strategia OPPT określa kierunki wsparcia i projekty dostosowane do specyfiki danego obszaru, zgodnie z przyjętymi założeniami rozwojowymi dla tego poziomu polityki terytorialnej – tj. na budowaniu warunków wysokiej jakości życia i usług publicznych, działań dla turystyki z zachowaniem i ochroną walorów środowiska i promocją działań zrównoważonych¹¹.

Oceniany dokument zgodnie z zapisami ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027¹² ma status „strategii IIT”, która jest niezbędna do realizacji IIT i określa w szczególności:

- syntezę diagnozy obszaru realizacji IIT wraz z analizą problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych, w tym wzajemnych powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych;
- cele, jakie mają być zrealizowane w ramach IIT, ze wskazaniem wykorzystanego podejścia zintegrowanego, oczekiwanych wskaźników rezultatu i produktu powiązanych z realizacją właściwego programu;
- listę projektów realizujących cele, o których mowa w pkt 2, wraz z informacją na temat sposobu ich wskazania oraz powiązania z innymi projektami;
- opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie,

¹¹ Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021-2027, dokument zatwierdzony Uchwałą nr 41/1604/22 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 19 października 2022 r.

¹² art. 36 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 (Dz.U. 2022 poz. 1079, z późn. zm.)

podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem strategii IIT.

Jednocześnie przyjęto, że podstawowe założenia przyjęte w strategii OPPT Brodnicy będą realizować polityki i działania Unii Europejskiej¹³, gdzie podstawą wspierania zrównoważonego rozwoju jest branie pod uwagę wymogów ochrony środowiska. Przez zrównoważony rozwój¹⁴ należy rozumieć taki rozwój społeczno-gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych, z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych, w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności lub obywateli zarówno współczesnego pokolenia, jak i przyszłych pokoleń.

Ponadto kierunki działań strategicznych powinny być zgodne z racjonalnym gospodarowaniem zasobami środowiska¹⁵. Taka gospodarka wiąże się z zachowywaniem trwałości, różnorodności genetycznej, a także optymalnej liczebności dziko występujących zwierząt, roślin oraz grzybów. Ważne jest utrzymywanie, ochrona oraz rozsądne zagospodarowywanie półnaturalnymi i naturalnymi ekosystemami (torfowiskami, bagnami, lasami, dolinami rzecznyymi, akwenami, etc.)

Zgodnie z zasadami wspierania działań finansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności¹⁶ zakłada się wspieranie działań, które są prowadzone z poszanowaniem norm i priorytetów Unii w zakresie klimatu i środowiska, które nie czynią poważnych szkód dla celów środowiskowych w rozumieniu rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/852¹⁷ i które zapewniają transformację w kierunku gospodarki niskoemisyjnej w ramach dążeń do osiągnięcia neutralności klimatycznej Unii do 2050 r.

Zasada „Do Not Significant Harm” – DNSH („nie czyni poważnych szkód”) oznacza, że żadne działanie nie powinno prowadzić do powstawania szkód w odniesieniu do następujących sześciu celów środowiskowych:

- łagodzenie zmian klimatu,

---

¹³ Art. 11 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, opublikowanego w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej w dniu 7 czerwca 2016 roku (Dz. Urz. UE 2016; C 202/13)

¹⁴ Art. 3. pkt 50 Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2001 Nr 62 poz. 627, z późn. zm.)

¹⁵ Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. 2023 r. poz. 1336, z późn. zm.)

¹⁶ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1058 z dnia 24 czerwca 2021 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności (L 231/60)

¹⁷ Art. 17 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/852 z dnia 18 czerwca 2020 r. w sprawie ustanowienia ram ułatwiających zrównoważone inwestycje, zmieniające rozporządzenie (UE) 2019/2088 (L 198/13)

- adaptacja do zmian klimatu,
- odpowiednie użytkowanie i ochrona zasobów wodnych i morskich,
- gospodarka o obiegu zamkniętym,
- zapobieganie i kontrola zanieczyszczeń powietrza, wody i ziemi,
- ochrona bioróżnorodności i ekosystemów.

Pośród czynników wpływających negatywnie na środowisko wyróżnia się działania:

- mogące prowadzić do emisji znacznej ilości gazów cieplarnianych,
- potęgujące niekorzystne skutki obecnych oraz przyszłych warunków klimatycznych wywieranych na aktywa, ludzi i przyrodę,
- szkodliwe dla potencjału ekologicznego jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych lub szkodliwe dla dobrego stanu wód morskich,
- prowadzące do braku efektywności w wykorzystywaniu zasobów naturalnych albo powodujące wzrost wytwarzania, spalania i unieszkodliwiania odpadów, jeśli ich długotrwałe składowanie może wpłynąć szkodliwie na środowisko,
- prowadzące do wzrostu emisji zanieczyszczeń do powietrza, ziemi oraz wody,
- wpływające szkodliwie na odporność ekosystemów, zachowanie siedlisk i gatunków.

Zasada DNSH ma zagwarantować, że działania skutkujące przewagą strat dla środowiska, ponad korzyści, nie mogą być uznane za zrównoważone środowiskowo. Działania przyczyniające się do wspomnianych szkód nie będą kwalifikowały się do realizacji w ramach strategii.

Jednocześnie należy dodać, że projekty przyjęte do realizacji wynikające ze Strategii OPPT Brodnicy będą każdorazowo podlegały dodatkowej ocenie merytorycznej na etapie rozpatrywania wniosków o ich dofinansowanie. Ocena ta będzie uwzględniała m.in. aspekty środowiskowe, w tym m.in.:

- zgodność z przepisami o ochronie środowiska i zasadą DNSH,
- zgodność z kryteriami wyboru projektów określonymi przez Instytucję Zarządzającą,
- zgodność z „Regionalnymi zasadami i standardami kształtowania ładu przestrzennego w polityce województwa kujawsko-pomorskiego dla przedsięwzięć realizowanych ze środków programu regionalnego w okresie programowania 2021-2027”¹⁸.

---

¹⁸ https://mojregion.eu/rpo/wp-content/uploads/sites/3/2023/05/Procedura-uzyskiwania-opinii_19.04.2023.pdf

2.2. USTALENIA OCENIANEGO DOKUMENTU

Strategia terytorialna Obszaru Prowadzenia Polityki Terytorialnej Brodnicy (OPPT Brodnicy) definiuje kluczowe kierunki dotyczące rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru powiatu brodnickiego, wynikające z istniejących uwarunkowań społecznych, ekonomicznych, środowiskowych i infrastrukturalnych, będące podstawą jego konkurencyjności.

Podstawowe założenia przyjęte w strategii OPPT Brodnicy będą przyczyniać się do zachowania zasobów środowiska przyrodniczego i kulturowego, uwzględniając zasadę zrównoważonego rozwoju i zachowanie bioróżnorodności, pozytywnie wpływając na zmiany klimatu, a tym samym poprawiając jakość życia mieszkańców.

Kluczowe potencjały rozwojowe obszaru

Tabela 1: Kluczowe zasoby i produkty OPPT Brodnicy

Zasoby OPPT Brodnicy
KRYTERIUM: MOŻLIWOŚĆ GENEROWANIA PRODUKTÓW
Środowisko naturalne z czystym powietrzem
Występowanie form ochrony przyrody (parki krajobrazowe, Natura 2000)
Bogactwo historyczne i kulturowe (zabytki, historia, twórczość ludowa)
Dostępność terenów pod inwestycje publiczne i gospodarcze
Liczne organizacje pozarządowe (Stowarzyszenia, KGW, OSP, itd.)
Teren rolniczy
KRYTERIUM: UNIKALNOŚĆ
Środowisko naturalne z czystym powietrzem
Występowanie form ochrony przyrody (parki krajobrazowe, Natura 2000)
Bogactwo historyczne i kulturowe (zabytki, historia, twórczość ludowa)
Dostępność terenów pod inwestycje publiczne i gospodarcze
Dostępny węzeł kolejowy i droga krajowa
Granica pozaborowa (zabór pruski i rosyjski)
Produkty OPPT Brodnicy
KRYTERIUM: GENEROWANIE KORZYŚCI
Produkty regionalne i ekologiczne (np. Kajmak, sery, miody, nalewki, itd.)
Walory środowiskowe obszaru, w tym Parki Krajobrazowe, rzeka Drwęca i rezerваты przyrody
Oferta rekreacyjna i agroturystyczna
Duże zakłady pracy, w tym z kapitałem zagranicznym (np. Sits, Vorwerk)
Cykliczne wydarzenia i imprezy kulturalne i sportowe (np.. Jarmark Międzynarodowy, Mazovia MTB, spływy kajakowe)
Pomorska Specjalna Strefa Ekonomiczna

KRYTERIUM: POTENCJAŁ ROZWOJU
Produkty regionalne i ekologiczne (np. Kajmak, sery, miody, nalewki, itd.)
Walory środowiskowe obszaru, w tym Parki Krajobrazowe, rzeka Drwęca i rezerваты przyrody
Oferta rekreacyjna i agroturystyczna
Duże zakłady pracy, w tym z kapitałem zagranicznym (np. Sits, Vorwerk)
Cykliczne wydarzenia i imprezy kulturalne i sportowe (np.. Jarmark Międzynarodowy, Mazovia MTB, spływy kajakowe)
Atrakcyjne miejsca: Izba rybacka w Płowężu, Osada Milewita i Gród Foluszek i inne

Źródło: Opracowanie własne

Podsumowując zdiagnozowany potencjał obszaru, są to przede wszystkim **zasoby naturalne obszaru**, które zasadniczo nie są wykorzystywane w pełni ich możliwości. Analizując kluczowe produkty powiązane z występującymi zasobami, należy zauważyć, iż promocja walorów regionu takich jak zasoby przyrodnicze, występowanie parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody, zabytki i zasoby historyczne, związane z nimi produkty lokalne (ekologiczne) stanowią najwyższą wartość dla obszaru.

Na tej bazie wyłania się również **generalna funkcja turystyczno-rekreacyjna** obszaru, jako miejsca w duchu slow-life, gdzie panuje duża równowaga między życiem zawodowym, rodzinnym i czasem wolnym. Jako miejsce do odpoczynku, o **mniej czasie życia** od większych ośrodków miejskich, które gwarantuje otoczenie przyrodnicze i naturę o najwyższej, nieprzetworzonej jakości. Również miejsce **zdrowej aktywności turystycznej, rekreacyjnej, sportowej, kulturalnej i gospodarczej**, nastawionej na świadome współistnienie i korzystanie z istniejących zasobów naturalnych i kulturowych w celu tworzenia wysokiej jakości produktów i marek lokalnych.

Kluczowe problemy rozwojowe obszaru

W trakcie procesu diagnostycznego, wyodrębniono problemy kluczowe, które wynikają z innych problemów pośrednich / przyczyn, i które mogą generować wiele odczuwalnych skutków / trudności, wspólnych dla całego środowiska społeczno-gospodarczego. Deficyty te budowane są w układzie tzw. **drzewa problemów**, czyli matrycy logicznej.

Dzięki temu procesowi możliwa była **identyfikacja i selekcja zasadniczych problemów** dotyczących obszaru OPPT Brodnicy, **mapowanie powiązań logicznych** problemów z ich **przyczynami** i **skutkami**. Konsekwencją tej logicznej, uporządkowanej matrycy jest możliwość generowania **kierunkowych obszarów interwencji**, określenia celów strategicznych oraz konkretnych działań do

podejmowania, mających niwelować wskazane deficyty przy wykorzystaniu posiadanych zasobów i produktów.

Tabela 2: Matryca logiczna – drzewo problemów

WYMIAR SPOŁECZNY			
PROBLEM KLUCZOWY			
NIEWYSTARCZAJĄCA DOSTĘPNOŚĆ DO KLUCZOWYCH USŁUG PUBLICZNYCH – EDUKACYJNYCH, MIESZKANIOWYCH, ZDROWOTNYCH, CZASU WOLNEGO			
PROBLEMY UZUPEŁNIAJĄCE			
Negatywne zmiany demograficzne	Brak pełnego dostępu do usług publicznych (np. edukacja, medycyna)	Brak oferty czasu wolnego	Niska aktywność społeczna
WYMIAR GOSPODARCZY			
PROBLEM KLUCZOWY			
NIEWYSTARCZAJĄCE WARUNKI DO PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ, SZCZEGÓLNIENIE NA TERENACH WIEJSKICH – INFRASTRUKTURA, PRZESTRZEŃ, INTERNET, KOMUNIKACJA, USŁUGI			
PROBLEMY UZUPEŁNIAJĄCE			
Niewystarczająca infrastruktura gospodarcza – tereny inwestycyjne i siatka komunikacyjna (drogowa, kolejowa, gazowa, IT)	Niestabilne warunki prowadzenia działalności gospodarczej	Niski zasób wykwalifikowanej siły roboczej	Niewykorzystany potencjał produktów lokalnych
WYMIAR ŚRODOWISKOWO-PRZESTRZENNY			
PROBLEM KLUCZOWY			
NIEWYKORZYSTANIE ZASOBÓW ŚRODOWISKA NATURALNEGO W SPOSÓB ZRÓWNOWAŻONY			
PROBLEMY UZUPEŁNIAJĄCE			
Niewystarczająca dostępność komunikacyjna	Niewykorzystane zasoby środowiska naturalnego	Deficyty instrumentów zagospodarowania przestrzennego	Ograniczenia środowiskowe

Źródło: Opracowanie własne

Kluczowe potrzeby rozwojowe obszaru

Podsumowując całościowo proces diagnostyczny wypracowano kilka **zasadniczych potrzeb kierunkowych OPPT Brodnicy** – z punktu widzenia społecznego,

gospodarczego i środowiskowo-przestrzennego, które na tym etapie przenikają się i nie są ściśle przypisane do wymiaru – wpływają na większy aspekt życia społeczno-gospodarczego.

Tabela 3: Matryca kluczowych potrzeb OPPT Brodnicy

MATRYCA POTRZEB	
1	DOSTĘP DO KSZTAŁCENIA, W TYM PRZEDSZKOLI, SZKÓŁ ZAWODOWYCH I UCZENIA PRZEZ CAŁE ŻYCIE
2	ROZWÓJ INFRASTRUKTURY MIESZKANIOWEJ
3	AKTYWIZACJA SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ
4	ROZWÓJ INFRASTRUKTURY TURYSTYCZNEJ, REKREACYJNEJ I KULTURALNEJ
5	DOSTĘP DO WYSOKIEJ JAKOŚCI USŁUG MEDYCZNYCH
6	ZWIĘKSZONA EFEKTYWNOŚĆ ENERGETYCZNA, W TYM MODERNIZACJE ŹRÓDEŁ CIEPŁA I OBIEKTÓW
7	DOSTĘP DO SZEROKOPASMOWEGO INTERNETU
8	ROZWÓJ INFRASTRUKTURY PIESZO-ROWEROWEJ
9	EKOLOGICZNY TRANSPORT PUBLICZNY
10	UTWORZENIE I PROMOCJA MARKI TURYSTYCZNEJ

Źródło: Opracowanie własne

Konieczne jest podejmowanie **inicjatyw infrastrukturalnych** w obszarze lokalnej kultury i edukacji, mieszkalnictwa, zdrowia, ale również przygotowanie odpowiedniej, celowanej i **dostosowanej oferty** wynikającej z potrzeb użytkowników. Ma to szczególne znaczenie w kontekście z jednej strony **dużego potencjału społecznego** i lokalnych talentów, a z drugiej zamknięcia społecznego w ostatnich latach wywołanego pandemią Covid i jego konsekwencji. Konieczne potrzeby dotyczą również **aktywizacji lokalnej społeczności** – często zróżnicowanej w zakresie pochodzenia (mieszanie się ludności napływowej i miejscowej).

Ważne są również potrzeby wpływające na komfort i jakość życia dotyczące **aspektów ekologicznych** i zwiększonej efektywności energetycznej, niezbędne do zachowania naturalnego charakteru środowiska, ale też ważne z punktu widzenia jakości usług publicznych i atrakcyjności inwestycyjnej. Podobnie jest z potrzebą dostępu do szerokopasmowego internetu i uniknięcia wykluczenia cyfrowego.

Bardzo ważnym aspektem są **potrzeby komunikacyjne** o szerokim spektrum – zarówno w zakresie siatki transportowej i **mobilności**, ale także alternatywnych inicjatyw dotyczących **zrównoważonej mobilności** – rozwoju sieci ścieżek pieszo-rowerowych, zarówno w kontekście czysto komunikacyjnym, ale również w

kontekście turystycznym, szczególnie z przeznaczeniem wewnętrznym – dla mieszkańców. Oprócz inwestycji w ścieżki pieszo-rowerowe istnieje potrzeba rozwoju również innych, alternatywnych sposobów przemieszczania się – na przykład transportu zamawianego czy wewnętrznych linii komunikacyjnych o charakterze ponadlokalnym. Lepsza **dostępność komunikacyjna** stanowi istotny czynnik rozwoju całego powiatu – wpływa na wszystkie obszary życia społeczno-gospodarczego.

Potrzeba rozwoju **sektora turystycznego**, to nie wyłącznie sieć ścieżek, ale również infrastruktury towarzyszącej – punktów o dużym potencjale turystycznym, rekreacyjnym czy sportowym, kompleksowej **oferty usług turystycznych** oraz szeroko rozumianej **marki turystycznej**, w tym produktów lokalnych i ich promocji – stanowiących podstawy budowania **przemysłu czasu wolnego** i korzystania z jego pozytywnego oddziaływania i z ich korzyści pośrednich i bezpośrednich.

Potwierdza się też, że wykorzystanie istniejącego już potencjału oraz wspólny rozwój obranych kierunków przyniesie większą korzyść dla całego obszaru niż działania indywidualne. **OPPT Brodnicy jest obszarem o dużym potencjale i określonych wyzwaniach**, co potwierdza przeprowadzona diagnoza. Obraz ten jest podstawą do budowania strategii, która ma przyczynić się do poprawy warunków i jakości życia mieszkańców obszaru powiatu brodnickiego.

Wypracowana analiza diagnostyczna stanowi **podstawę do kierunkowania rozwoju strategicznego** – określenia wyjściowej wizji i celów strategicznych, a w konsekwencji przygotowania odpowiednich inwestycji i działań do podjęcia w celu ich realizacji.

Wizja OPPT Brodnicy

W wyniku przeprowadzonego procesu warsztatowego i podjętych **decyzji strategicznych** dokonano kluczowych wyborów i podsumowania **wizji** według dwóch założeń:

- Wizji w formie haseł – jako określenia uproszczone, sloganowe, do wykorzystania jako element skojarzenia, promocji, marketingu;
- Wizji w formie pełnej – jako element refleksji, opisu oczekiwań i kierunku rozwoju w perspektywie wieloletniej.

Wizja w formie haseł – sloganów wygląda jak poniżej.

Tabela 4: Zatwierdzona wizja OPPT Brodnicy – hasła/slogany

Nazwa kategorii	Opis kategorii
WIZJA OPPT BRODNICY (HASŁA)	<ul style="list-style-type: none"> • Warto tu być, żyć, mieszkać • Teraźniejszość i przyszłość właśnie tutaj • Powiat brodnicki: od juniora do seniora • Miejsce dla mnie, dla Ciebie, dla każdego • Tu chce się żyć! • Przyroda, wypoczynek i praca w jednym miejscu • Powiat z przyszłością

Źródło: opracowanie własne

Z kolei wizja w formie pełnego opisu została przygotowana w następujący sposób.

Tabela 5: Zatwierdzona wizja OPPT Brodnicy – pełen opis

Nazwa kategorii	Opis kategorii
WIZJA OPPT BRODNICY (PEŁNA)	<p>Obszar powiatu brodnickiego to miejsce, w którym spotkasz życzliwych i pełnych pasji mieszkańców, aktywnych zaangażowanych w życie lokalnej społeczności. To miejsce, w którym zapewniony jest dostęp do nowoczesnej edukacji, zapewniającej przyszłość zawodową i realizację swoich pasji, w którym powszechna jest opieka zdrowotna i dba się o osoby potrzebujące i starsze, w którym każdy niezależnie od wieku ma dostęp do ciekawych form spędzania czasu wolnego.</p> <p>Obszar powiatu brodnickiego zapewnia wykształcone i kreatywne kadry dla funkcjonujących tutaj innowacyjnych przedsiębiorstw oraz przestrzeń do prowadzenia własnego biznesu często związanego z lokalnymi potencjałami.</p> <p>Obszar powiatu brodnickiego to atrakcyjna przestrzeń, gdzie dba się o środowisko naturalne i stawia na ekologiczne rozwiązania. To miejsce, w którym rozwinięte jest zaplecze rekreacyjne i turystyczne, zapewniające możliwość korzystania z walorów czystego powietrza, wody i zieleni.</p> <p>Obszar powiatu brodnickiego to wyjątkowe miejsce, w którym chce się mieszkać i do którego wracać.</p>

Źródło: opracowanie własne

Cele strategiczne OPPT Brodnicy

W wyniku przeprowadzonego procesu warsztatowego i podjętych **decyzji strategicznych** dokonano kluczowych wyborów i podsumowania **celów strategicznych** według trzech założeń:

- Cel główny – w sposób zintegrowany, kompleksowy, określający kierunek rozwoju obszaru;
- Cele szczegółowe – odnoszące się do kluczowych wymiarów rozwojowych: gospodarczego, społecznego i środowiskowo-przestrzennego
- Cele operacyjne – odnoszące się szczegółowo do kierunków w ramach danego wymiaru rozwojowego, osobno społecznego, gospodarczego i środowiskowo-przestrzennego.

W efekcie zaproponowano pełną kafeiterię celów strategicznych.

Tabela 6: Zatwierdzone cele strategiczne OPPT Brodnicy

Nazwa kategorii	Opis kategorii
CEL GŁÓWNY	WYSOKA DOSTĘPNOŚĆ I JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW
1. CEL SZCZEGÓŁOWY: SPOŁECZNY	Wysoka jakość usług dla mieszkańców
1.1 Cel operacyjny: społeczny	Wysoka jakość usług publicznych
1.2 Cel operacyjny: społeczny	Dostępna i nowoczesna edukacja
1.3 Cel operacyjny: społeczny	Integracja i aktywizacja mieszkańców
2. CEL SZCZEGÓŁOWY: GOSPODARCZY	Zrównoważony rozwój przedsiębiorczości
2.1 Cel operacyjny: gospodarczy	Rozwinięty rynek produktów lokalnych
2.2 Cel operacyjny: gospodarczy	Rozwinięta infrastruktura gospodarcza
2.3 Cel operacyjny: gospodarczy	Współpraca międzysektorowa
3. CEL SZCZEGÓŁOWY: ŚRODOWISKOWO-PRZESTRZENNY	Inwestycje przyjazne środowisku
3.1 Cel operacyjny: środ.-przestrz.	Rozwinięta infrastruktura komunikacyjna
3.2 Cel operacyjny: środ.-przestrz.	Zrównoważona turystyka
3.3 Cel operacyjny: środ.-przestrz.	Rozwinięta infrastruktura ekologiczna

Źródło: opracowanie własne

Kierunki działań strategicznych

Cele te zostały jednocześnie zdefiniowane poprzez dokonanie ich opisu wyznaczającego kierunki działań rozwoju strategicznego – doprecyzowanie zakresu danego celu, czy to na poziomie ogólnym, szczegółowym czy operacyjnym.

Cel główny został zdefiniowany jak poniżej.

Tabela 7: Cel główny – definicja

Nazwa kategorii	Opis kategorii
CEL GŁÓWNY	Wysoka dostępność i jakość życia mieszkańców
KIERUNKI DZIAŁAŃ	Zasadniczy cel strategiczny do realizacji koncentrujący się na dostępności usług publicznych oraz ich jakości w kontekście życia mieszkańców, zarówno w sensie indywidualnego dobra (zdrowie, bezpieczeństwo, rozwój, edukacja), jak i wspólnoty (komunikacja, czas wolny, możliwość realizacji i współdziałania dla rozwoju lokalnego)

Źródło: opracowanie własne

Cele dotyczące **wymiaru społecznego** zostały zdefiniowane i określone za pomocą kierunków działań jak poniżej.

Tabela 8: Cele społeczne – definicje

Nazwa kategorii	Opis kategorii
1. CEL SZCZEGÓŁOWY: SPOŁECZNY	Wysoka jakość usług dla mieszkańców
KIERUNKI DZIAŁAŃ	Zapewnienie wysokiej jakości usług publicznych służących mieszkańcom całego obszaru oraz zapewniających możliwość samorealizacji i rozwoju, co pozwoli na zatrzymanie negatywnych trendów demograficznych i zwiększenie atrakcyjności miejsca zamieszkania
1.1 Cel operacyjny: społeczny	Wysoka jakość usług publicznych
KIERUNKI DZIAŁAŃ	Poprawa jakości infrastruktury – mieszkaniowej, komunikacyjnej, medycznej, opiekuńczej, cyfrowej, kulturalnej, opieki nad dziećmi i innej służącej dla mieszkańców; wykorzystanie wzajemnych dobrych praktyk; inicjatywy w celu wspólnego dostarczania usług dla kilku partnerów i optymalizacja tych usług; działania rewitalizacyjne i chroniące potencjał obszaru, a także wykorzystujące nowoczesne technologie i trendy

1.2 Cel operacyjny: społeczny	Dostępna i nowoczesna edukacja
KIERUNKI DZIAŁAŃ	Działania wspierające edukację mieszkańców w różnym wieku – ofertę żłobków, przedszkoli, szkół podstawowych, ponadpodstawowych – liceów, techników i szkół zawodowych, w tym również działania związane z edukacją pozasystemową i dorosłych (doksztalcania) w celu rozwoju kompetencji mieszkańców i dostosowania do wymagań społecznych i gospodarczych.
1.3 Cel operacyjny: społeczny	Integracja i aktywizacja mieszkańców
KIERUNKI DZIAŁAŃ	Działania wspierające integrację i aktywność międzypokoleniową, nowych mieszkańców z dotychczasowymi, mieszkańców z różnych środowisk, mieszkańców poszczególnych samorządów, wspieranie talentów i ich promocję, działania kulturalne, integracyjne, promocyjne dla zmiany trendów demograficznych i wspierania lokalnych środowisk

Źródło: opracowanie własne

Cele dotyczące **wymiaru gospodarczego** zostały zdefiniowane i określone za pomocą kierunków działań jak poniżej.

Tabela 9: Cele gospodarcze – definicje

Nazwa kategorii	Opis kategorii
2. CEL SZCZEGÓŁOWY: GOSPODARCZY	Zrównoważony rozwój przedsiębiorczości
KIERUNKI DZIAŁAŃ	Rozwój przedsiębiorczości z poszanowaniem zasad odpowiedzialności, ochrony środowiska i wspierania lokalnego rynku pracy; inwestycje w wysokiej jakości usługi i infrastrukturę wspierającą gospodarkę
2.1 Cel operacyjny: gospodarczy	Rozwinięty rynek produktów lokalnych
KIERUNKI DZIAŁAŃ	Wsparcie rozwoju lokalnych produktów poprzez wspólne działania promocyjne i inwestycyjne samorządów, w tym sieciujące i organizujące przestrzeń i dostępność usług
2.2 Cel operacyjny: gospodarczy	Rozwinięta infrastruktura gospodarcza
KIERUNKI DZIAŁAŃ	Rozwój infrastruktury niezbędnej do prowadzenia działalności gospodarczej – od infrastruktury drogowej, IT, instalacji

	gospodarczych, w szczególności poprzez wyodrębnianie formalne lub nieformalne stref gospodarczych i inwestycyjnych, w tym również na obszarach gmin wiejskich, a także zapewnienie skutecznego planowania przestrzennego i klimatu inwestycyjnego na obszarze, przy jednoczesnym zachowaniu walorów środowiskowych i zasad zrównoważonego rozwoju
2.3 Cel operacyjny: gospodarczy	Współpraca międzysektorowa
KIERUNKI DZIAŁAŃ	Rozwój współpracy z przedsiębiorcami, organizacjami i instytucjami otoczenia biznesu, zrzeszeniami formalnymi i nieformalnymi, podmiotami edukacyjnymi, kooperatywami i klastrami, partnerami doradczymi i wspierającymi, grupami i organizacjami publicznymi, społecznymi, pozarządowymi, gospodarczymi, ale też grupami nieformalnymi (np. seniorzy, młodzież), w celu wzajemnego sieciowania i wymiany doświadczeń do zastosowania w obszarze społeczno-gospodarczym

Źródło: opracowanie własne

Cele dotyczące **wymiaru środowiskowo-przestrzennego** zostały zdefiniowane jak poniżej.

Tabela 10: Cele środowiskowo-przestrzenne – definicje

Nazwa kategorii	Opis kategorii
3. CEL SZCZEGÓŁOWY: ŚROD.-PRZESTRZ.	Inwestycje przyjazne środowisku
KIERUNKI DZIAŁAŃ	Utrzymanie wysokiej jakości środowiska naturalnego - naturalnych terenów zielonych i niebieskich oraz sposobów zwiększenie ich dostępności dla mieszkańców w sposób zrównoważony; Poszanowanie wartości ekologicznych, rozwój zrównoważonej turystyki dla mieszkańców i działania proekologiczne, w tym w szczególności związane z efektywnością energetyczną, gospodarką obiegu zamkniętego czy gospodarką wodną
3.1 Cel operacyjny: środ.-przestrz.	Rozwinięta infrastruktura komunikacyjna
KIERUNKI DZIAŁAŃ	Inwestycje w usługi i infrastrukturę komunikacyjną - zarówno wewnętrzną, jak i zewnętrzną; w tym infrastruktura drogowa, piesza, rowerowa, rozwój alternatywnych środków transportu, cyfryzację transportu, zrównoważoną mobilność i współpracę między Partnerami
3.2 Cel operacyjny: środ.-przestrz.	Zrównoważona turystyka

KIERUNKI DZIAŁAŃ	Wykorzystanie dostępnych terenów zielonych dla zapewnienia usług rekreacyjnych i turystycznych dla mieszkańców, z poszanowaniem ich naturalnego charakteru; Inwestycje w promocję i tworzenie marki turystycznej (zrównoważonej) dla turysty zewnętrznego; współpraca z podmiotami publicznymi, prywatnymi i pozarządowymi w obszarze rozwoju rekreacji i przemysłów czasu wolnego
3.3 Cel operacyjny: środ.-przestrz.	Rozwinięta infrastruktura ekologiczna
KIERUNKI DZIAŁAŃ	Inwestycje w edukację, promocję, usługi i infrastrukturę energetyczną – wykorzystania odnawialnych źródeł energii, efektywność energetyczna i dążenie do samowystarczalności energetycznej; Gospodarka wodna – retencja, zagospodarowanie wód opadowych, zabezpieczenie przed kataklizmami ekologicznymi, ochrona naturalnych zbiorników wody, dostęp do wody pitnej, gospodarka ściekowa, edukacja, promocja; Gospodarka odpadami: recykling, re-use, gospodarka obiegu zamkniętego, system zbierania i zagospodarowania odpadów komunalnych, edukacja, promocja

Źródło: opracowanie własne

Lista projektów

W wyniku etapu **selekcji kierunkowej**, będącego kluczowym elementem decyzji strategicznej (kierunkowej), samorządy OPPT Brodnicy wyselekcjonowały i zarekomendowały dwie kategorie projektów strategicznych: projekty kluczowe i uzupełniające.

Wszystkie wybrane projekty strategiczne niezależnie od ich przyporządkowania charakteryzuje zgodność kierunkowa z potrzebami rozwojowymi zidentyfikowanymi w procesie diagnozy, przyjętymi celami strategicznymi i operacyjnymi, ale też celami rozwojowymi wynikającymi ze strategii wyższego rzędu (strategia rozwoju kraju i województwa). Projekty te mają również charakter zintegrowany i komplementarny poprzez określone powiązania merytoryczne w postaci wiązek projektowych.

Lista **projektów kluczowych**, uwzględniająca projekty finansowane przy udziale instrumentu terytorialnego (IIT), wymagających specjalnego opracowania i pogłębienia. Projekty kluczowe, co do zasady, charakteryzują się wyższym poziomem dojrzałości i przygotowania, jednocześnie spełniając warunki myślenia strategicznego w kontekście realizacji potrzeb i celów strategicznych¹⁹.

Jednocześnie lista projektów kluczowych zgodnie z założeniami strategii podlega procesowi **stałego monitorowania i aktualizacji** (modyfikacji zakresów, przyporządkowania, ujmowania i dodawania projektów).

¹⁹ W ramach projektów kluczowych przewidziano również dwa wewnętrzne projekty horyzontalne dotyczące wsparcia administracyjnego i obsługi biura OPPT, oddziałujące na sposób realizacji strategii.

Ponadto dla wszystkich projektów kluczowych zostały opracowane indywidualne wstępne **fiszki projektowe**, które rozwijają treść projektu i stanowią podstawę do przygotowania pełnego wniosku o dofinansowanie.

Na podstawie zakresów określonych w fiskach projektowych²⁰ nie można określić czy którekolwiek z przedsięwzięć będzie miało status „przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko”²¹, ponieważ projekty są scharakteryzowane z niskim stopniem szczegółowości. Dla niektórych projektów nie ustalono podstawowych parametrów technicznych oraz dokładnej lokalizacji dokonanej w odniesieniu do ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i obszarów chronionych (rozporządzenie różnicuje parametry „przedsięwzięć” w zależności od ich lokalizacji względem obszarów chronionych i terenów objętych ustaleniami Strategii).

Lista **projektów uzupełniających**, stanowiących zarysy inwestycji wspierających założenia strategii, do opracowania na późniejszym etapie operacjonalizacji działań.

Projekty uzupełniające charakteryzują się zróżnicowanym, ale względnie niskim poziomem dojrzałości i przygotowania, co do zasady stanowiąc jedynie zarysy interwencji, ale spełniając warunki myślenia strategicznego w kontekście realizacji potrzeb i celów strategicznych.

Jednocześnie lista projektów uzupełniających zgodnie z założeniami niniejszej strategii podlega procesowi **stałego monitorowania i aktualizacji** (modyfikacji zakresów, przyporządkowania, ujmowania i dodawania projektów).

Powiązanie pomiędzy projektami

W wyniku etapu integracji projektów, działając w oparciu o zasady koncentracji, kumulacji i integracji, **przygotowano listę zintegrowanych wiązek projektów**²², tj. połączonych propozycji projektów strategicznych.

---

²⁰ Struktura i zakres fiszki zostały określone przez Instytucję Zarządzającą FEdKP 2021-2027

²¹ „Przedsięwzięciami mogącymi znacząco oddziaływać na środowisko”, których ramy mogłyby wyznaczać projekt Strategii OPPT Brodnicy, są przedsięwzięcia wymienione w art. 59 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2008 Nr 199 poz. 1227, z późn. zm.), które zostały wymienione w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. z 2019 r. poz. 1839, z późn. zm.).

²² Tożsamych z pojęciem działań określonych w przepisach ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2008 Nr 199 poz. 1227, z późn. zm.)

Tabela 11: Lista wiązek projektów strategicznych

CEL STRATEGICZNY	WIĄZKA
CEL SZCZEGÓŁOWY: 1 SPOŁECZNY: Wysoka jakość usług dla mieszkańców	
CEL OPERACYJNY 1.1: Wysoka jakość usług publicznych	<ul style="list-style-type: none"> • 1.1.1 Kultura • 1.1.2 Zdrowie
CEL OPERACYJNY 1.2: Dostępna i nowoczesna edukacja	<ul style="list-style-type: none"> • 1.2.1 Edukacja
CEL OPERACYJNY 1.3: Integracja i aktywizacja mieszkańców	<ul style="list-style-type: none"> • 1.3.1 Integracja
CEL SZCZEGÓŁOWY: 2 GOSPODARCZY: Zrównoważony rozwój przedsiębiorczości	
CEL OPERACYJNY 2.1: Rozwinięty rynek produktów lokalnych	<ul style="list-style-type: none"> • 2.1.1 Produkty lokalne
CEL OPERACYJNY 2.2: Rozwinięta infrastruktura gospodarcza	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Brak wiązek na tym etapie</i>
CEL OPERACYJNY 2.3: Współpraca międzysektorowa	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Brak wiązek na tym etapie</i>
CEL SZCZEGÓŁOWY: 3 ŚRODOWISKOWO-PRZESTRZENNY: Inwestycje przyjazne środowisku	
CEL OPERACYJNY 3.1: Rozwinięta infrastruktura komunikacyjna	<ul style="list-style-type: none"> • 3.1.1 Ścieżki rowerowe • 3.1.2 Drogi • 3.1.3 Transport publiczny
CEL OPERACYJNY 3.2: Zrównoważona turystyka	<ul style="list-style-type: none"> • 3.2.1 Odnowa przestrzeni • 3.2.2 Rekreacja • 3.2.3 Jeziora • 3.2.4 Produkt turystyczny
CEL OPERACYJNY 3.3: Rozwinięta infrastruktura ekologiczna	<ul style="list-style-type: none"> • 3.3.1 Odpady • 3.3.2 Gospodarka wodno-ściekowa • 3.3.3 Efektywność energetyczna

Źródło: opracowanie własne

W każdej z przedstawionych wiązek projektów strategicznych znajdują się projekty o wzajemnej komplementarności, ale zróżnicowanym poziomie dojrzałości, które wymagają ciągłego namysłu strategicznego.

Jednocześnie lista zintegrowanych wiązek projektów strategicznych zgodnie z założeniami niniejszej strategii podlega procesowi **stałego monitorowania i aktualizacji** (modyfikacji zakresów, przyporządkowania, ujmowania i dodawania wiązek czy projektów).

Podsumowanie

Z tego względu, biorąc pod uwagę:

- określone zakresy planowanych przedsięwzięć na niskim poziomie szczegółowości i poprzez podstawowe informacje.

- wysoki poziom zmienności, niestabilności i niepewności zakresów przedsięwzięć,
- możliwość dowolnego dodawania i usuwania przedsięwzięć, przesuwania między kategoriami projektów kluczowych i uzupełniających,
- zależność zarówno całości, jak i elementów przedsięwzięć, od dalszych ustaleń z podmiotami zewnętrznymi,
- każdorazową konieczność wpisywania się przedsięwzięć w zakresy celów i kierunków strategicznych (definicje celów),

oceny oddziaływania na środowisko dokonano na poziomie celów strategicznych i wiązek projektów strategicznych²³, zgodnie z tabelą 11.

Z punktu widzenia kwestii prawnej istotnym zagadnieniem pozostaje rozważenie, czy oceniana strategia rzeczywiście „wyznacza ramy” dla wskazanych przedsięwzięć, co jest istotne w kontekście postanowień ustawy OOS²⁴. Należy podkreślić, że przedsięwzięcia wynikające z danej strategii mogą powstawać niezależnie od tego, czy zostały one uwzględnione w ocenianej strategii. Ponadto, warto zauważyć, że szczegółowe kwestie związane z lokalizacją czy technicznymi aspektami przedsięwzięć są często kształtowane w oparciu o specyficzne warunki danego obszaru czy przedsięwzięcia, w mniejszym stopniu będące bezpośrednim rezultatem postanowień strategii (zakres ogólny). Warto więc dokładnie przeanalizować, na ile oceniana strategia faktycznie pełni rolę wyznaczania ram dla tych przedsięwzięć, zwłaszcza w kontekście wymogów określonych w przepisach prawa ochrony środowiska.

---

²³ Tożsamy z pojęciem działań określonych w przepisach ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2008 Nr 199 poz. 1227, z późn. zm.)

²⁴ art. 46 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2008 Nr 199 poz. 1227, z późn. zm.)

3. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA POZIOMIE MIĘDZYNARODOWYM, KRAJOWYM I REGIONALNYM

W kontekście zarówno strategicznym, jak i operacyjnym, kluczowe jest uzyskanie zgodności, spójności, komplementarności i pomocniczości pomiędzy proponowanymi środowiskowymi celami strategicznymi danego obszaru – ze środowiskowymi założeniami strategicznymi wyższego rzędu. Zidentyfikowane kierunki interwencji w zakresie ochrony środowiska muszą niejako wpisywać się w cele nadrzędne i nie powinny stać w sprzeczności z tymi celami, stanowiąc ich istotne uzupełnienie, rozwinięcie, uszczegółowienie i wzmocnienie na poziomie danego obszaru. Pozwala to na osiągnięcie lepszych rezultatów strategicznych i wzmocnienie efektywności podejmowanych działań i interwencji.

Projekt Strategii terytorialnej OPPT Brodnicy poprzez wyznaczone cele strategiczne **realizuje założenia związane z aspektami środowiskowymi** ujętymi w dokumentach szczebla międzynarodowego, w tym wspólnotowego, krajowego oraz regionalnego – w których sformułowano cele środowiskowe niezbędne do osiągnięcia w wyniku ich realizacji. Cele w dokumentach strategicznych wyższego rzędu zostały sformułowane w zróżnicowany sposób – czasami w ujęciu generalnym, ogólnym, czasami w stopniu bardziej precyzyjnym, szczegółowym. Na potrzeby prognozy dokonano analizy celów ochrony środowiska zawartych w różnego rodzaju dokumentach strategicznych przyjętych do realizacji na poziomie międzynarodowym, w tym wspólnotowym, krajowym oraz regionalnym.

Wypracowane cele strategiczne zachowują **pełną zgodność**, spójność i komplementarność z obowiązującymi **dokumentami strategicznymi międzynarodowymi, krajowymi i regionalnymi**, co potwierdza przeprowadzona analiza porównawcza i celowa przyjętych celów strategicznych z celami strategicznymi określonymi w kluczowych dokumentach.

Szczególnie ma to znaczące powiązanie w kontekście analizy wyrażonego w ocenianym dokumencie strategii 3. Celu szczegółowego (środowiskowo-przestrzennego): Inwestycje przyjazne środowisku, na który z kolei składają się trzy cele operacyjne. Przeprowadzona analiza potwierdza, że **założone w strategii OPPT Brodnicy cele wpisują się w poniżej wykazane dokumenty strategiczne w zakresie ochrony środowiska**. Jednocześnie **nie wykazano żadnej niespójności i sprzeczności** pomiędzy ocenianym dokumentem a obowiązującymi przepisami i strategiami.

Tabela 12: Cele środowiskowo-przestrzenne w strategii

3. CEL SZCZEGÓŁOWY: ŚRODOWISKOWO-PRZESTRZENNY	Inwestycje przyjazne środowisku
3.1 Cel operacyjny: środ.-przestrz.	Rozwinięta infrastruktura komunikacyjna
3.2 Cel operacyjny: środ.-przestrz.	Zrównoważona turystyka
3.3 Cel operacyjny: środ.-przestrz.	Rozwinięta infrastruktura ekologiczna

Źródło: opracowanie własne

Założenia celów strategicznych OPPT Brodnicy wpisują się w nurt międzynarodowego podejścia, mającego przyczynić się do utrzymania wysokiej jakości środowiska naturalnego – naturalnych terenów zielonych i niebieskich, przy jednoczesnym zwiększeniu ich dostępności dla mieszkańców i turystów w sposób zrównoważony wraz z poszanowaniem wartości ekologicznych. To także wzmacnianie działań proekologicznych, w tym w szczególności związanych z efektywnością energetyczną, gospodarką obiegu zamkniętego czy gospodarką wodną.

3.1. POZIOM MIĘDZYNARODOWY

Przekształcamy nasz świat: Agenda 2030 na Rzecz Zrównoważonego Rozwoju ONZ

Dokument: Przekształcamy nasz świat: Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju (Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development)²⁵ przyjęty w 2015 roku przez wszystkie 193 państwa członkowskie Organizacji Narodów Zjednoczonych (ONZ) to program działań o globalnym zakresie i znaczeniu, definiujący model zrównoważonego rozwoju na poziomie całego globu.

Zgodnie z Agendą 2030 współczesny wysiłek modernizacyjny powinien koncentrować się na wyeliminowaniu ubóstwa we wszystkich jego przejawach, przy równoczesnej realizacji szeregu celów gospodarczych, społecznych i środowiskowych. Agenda 2030 ma charakter uniwersalny i horyzontalny – obejmuje 17 celów zrównoważonego rozwoju (SDGs) oraz powiązanych z nimi 169 zadań, które oddają trzy wymiary zrównoważonego rozwoju – gospodarczy, społeczny i środowiskowy.

²⁵ Resolution adopted by the General Assembly on 25 September 2015: Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development (General Assembly, Distr.: General 21 October 2015)

W ramach Agendy 2030 zakłada się m.in.

- Zapewnienie wszystkim ludziom w każdym wieku zdrowego życia oraz promowanie dobrobytu (cel 3.)
- Zapewnienie wszystkim ludziom dostępu do wody i warunków sanitarnych poprzez zrównoważoną gospodarkę zasobami wodnymi (cel 6.)
- Zapewnienie wszystkim dostępu do źródeł stabilnej, zrównoważonej i nowoczesnej energii po przystępnej cenie (cel 7.)
- Podjęcie pilnych działań w celu przeciwdziałania zmianom klimatu i ich skutkom (cel 13.)
- Ochronę oceanów, mórz i zasobów morskich oraz wykorzystywanie ich w sposób zrównoważony (cel 14.)
- Ochronę, przywrócenie oraz promowanie zrównoważonego użytkowania ekosystemów lądowych, zrównoważonego gospodarowania lasami, zwalczanie pustynnienia, powstrzymywanie i odwracanie procesu degradacji gleby oraz powstrzymanie utraty różnorodności biologicznej (cel 15.)

Oceniana strategia OPPT Brodnicy zakłada realizację powyższych postanowień w ramach 3. Celu szczegółowego (środowiskowo-przestrzennego): Inwestycje przyjazne środowisku.

Europejski Zielony Ład

Europejski Zielony Ład²⁶, przyjęty został 11 grudnia 2019 roku jako pakiet inicjatyw politycznych, którego celem jest skierowanie UE na drogę transformacji ekologicznej, a ostatecznie – osiągnięcie neutralności klimatycznej do roku 2050.

Komisja Europejska przyjęła pakiet wniosków ustawodawczych mających dostosować unijną politykę klimatyczną, energetyczną, transportową i podatkową na potrzeby realizacji celu, jakim jest ograniczenie emisji gazów cieplarnianych netto do 2030 roku o co najmniej 55% w porównaniu z poziomem z 1990 roku, w tym w szczególności:

- Osiągnięcie neutralności klimatycznej do roku 2030 i 2050
- Dostarczanie czystej, przystępnej cenowo i bezpiecznej energii
- Zmobilizowanie sektora przemysłu na rzecz czystej gospodarki o obiegu zamkniętym
- Ochrona i odbudowa ekosystemów i bioróżnorodności
- Zerowy poziom emisji zanieczyszczeń na rzecz nietoksycznego środowiska
- Budowanie i remontowanie w sposób oszczędzający energię i zasoby

---

²⁶ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady, Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów: Europejski Zielony Ład (Bruksela, dnia 11.12.2019 r.; COM(2019) 640 final)

- Przyspieszenie przejścia na zrównoważoną i inteligentną mobilność

Oceniana strategia OPPT Brodnicy zakłada realizację powyższych postanowień w ramach 3. Celu szczegółowego (środowiskowo-przestrzennego): Inwestycje przyjazne środowisku.

Unijny program działań w zakresie środowiska do 2030 r. (8. EAP)

Przyjęty w kwietniu 2022 roku 8. program działań w zakresie środowiska²⁷ wyznacza ramy polityki i działań środowiskowych do 2030 r. Program ma na celu przyspieszenie transformacji ekologicznej w kierunku neutralnej dla klimatu, zrównoważonej, nie toksycznej, zasobooszczędnej, bazującej na energii ze źródeł odnawialnych, odpornej i konkurencyjnej gospodarki o obiegu zamkniętym w sposób sprawiedliwy, równy i sprzyjający włączeniu społecznemu, a także ochronę, odbudowę i poprawę stanu środowiska, między innymi poprzez powstrzymanie i odwrócenie procesu utraty różnorodności biologicznej. Wspiera on i wzmacnia zintegrowane podejście do polityki i wdrażania, opierając się na Europejskim Zielonym Ładzie.

Długoterminowym (do 2050) celem programu jest zapewnienie dobrej jakości życia dla ludzi, z uwzględnieniem poziomów krytycznych dla planety w gospodarce dobrobytu, w której nic się nie marnuje, wzrost ma charakter regeneracyjny, osiągnięto neutralność klimatyczną w Unii, a nierówności znacznie zmniejszono.

8. EAP stanowi podstawę osiągnięcia celów środowiskowych i klimatycznych określonych w Agendzie 2030 ONZ i jej celach zrównoważonego rozwoju, a także celów, do osiągnięcia których dąży się na mocy wielostronnych umów środowiskowych i porozumień klimatycznych.

Program wskazuje następujących sześć priorytetowych celów tematycznych dla UE i krajów członkowskich do roku 2030:

- ograniczenie emisji gazów cieplarnianych oraz jednocześnie wzmocnienie ich pochłaniania przez naturalne pochłaniacze w Unii, aby osiągnąć unijny cel redukcji emisji gazów cieplarnianych do 2030 r.;
- stałe postępy we wzmacnianiu i uwzględnianiu zdolności przystosowawczych, w tym na podstawie podejść ekosystemowych, wzmacnianiu odporności i adaptacji oraz ograniczaniu podatności środowiska, społeczeństwa i wszystkich sektorów gospodarki na zmianę klimatu, a jednocześnie skuteczniejsze zapobieganie klęskom żywiołowym związanym z klimatem i pogodą oraz zwiększanie gotowości na nie;

---

²⁷ Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/591 z dnia 6 kwietnia 2022 r. w sprawie ogólnego unijnego programu działań w zakresie środowiska do 2030 r. (Dz.U.UE.L.2022.114.22)

- dążenie do gospodarki dobrobytu, która oddaje planecie więcej niż z niej czerpie, oraz przyspieszenie przejścia na nietoksyczną gospodarkę o obiegu zamkniętym, w której wzrost ma charakter regeneracyjny, zasoby wykorzystuje się w sposób efektywny i zrównoważony oraz stosuje się hierarchię postępowania z odpadami;
- dążenie do osiągnięcia zerowego poziomu emisji zanieczyszczeń, w tym w odniesieniu do szkodliwych substancji chemicznych, aby uzyskać nietoksyczne środowisko, w tym powietrze, wodę, glebę, również w odniesieniu do zanieczyszczenia świetlnego i zanieczyszczenia hałasem, oraz ochrona zdrowia i dobrostanu ludzi, zwierząt i ekosystemów przed zagrożeniami i negatywnymi skutkami związanymi ze środowiskiem;
- ochrona, zachowanie i przywrócenie różnorodności biologicznej w środowisku lądowym i morskim oraz różnorodności biologicznej wód śródlądowych na obszarach chronionych i poza nimi poprzez, między innymi, zatrzymanie i odwrócenie procesu utraty różnorodności biologicznej oraz poprawę stanu ekosystemów i ich funkcji oraz świadczonych przez nie usług, a także poprzez poprawę stanu środowiska, zwłaszcza powietrza, wody i gleby, jak również poprzez zwalczanie pustynnienia i degradacji gleby;
- promowanie środowiskowych aspektów zrównoważoności i znaczne ograniczenie największych presji środowiskowych i klimatycznych związanych z produkcją i konsumpcją unijną, w szczególności w obszarze energii, przemysłu, budownictwa i infrastruktury, mobilności, turystyki, handlu międzynarodowego i systemu żywnościowego.

Oceniana strategia OPPT Brodnicy zakłada realizację powyższych postanowień w ramach 3. Celu szczegółowego (środowiskowo-przestrzennego): Inwestycje przyjazne środowisku.

Unijna strategia na rzecz bioróżnorodności 2030

Europejska Strategia Bioróżnorodności do 2030 r.²⁸ określona nazwą „Przywracanie przyrody do naszego życia” została opublikowana przez Komisję Europejską w dniu 20 maja 2020 r.

Strategia ta stanowiąc kluczowy element Europejskiego Zielonego Ładu jest wszechstronnym, ambitnym i długoterminowym planem mającym na celu ochronę przyrody i odwrócenie procesu degradacji ekosystemów. Głównym celem strategii jest odbudowa bioróżnorodności w Europie do 2030 r. poprzez zastosowanie konkretnych działań i wypełnienie zobowiązań.

²⁸ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów: Unijna strategia na rzecz bioróżnorodności 2030: Przywracanie przyrody do naszego życia (Bruksela, dnia 20.05.2020, COM(2020) 380 final)

Celem strategii jest zapewnienie, aby do 2030 r. europejska różnorodność biologiczna, obejmująca geny, gatunki i ekosystemy, weszła na ścieżkę regeneracji z korzyścią dla przyrody, ludzi i klimatu. W tym celu ustanowione zostały kompleksowe ramy zobowiązań i działań z myślą o walce z głównymi przyczynami utraty różnorodności biologicznej, które korespondować mają z założeniami unijnej strategii „od pola do stołu” – poprzez wzajemne uzupełnianie się i doprowadzenie do zbliżenia do siebie przyrody, rolników, przedsiębiorstw i konsumentów.

W strategii na rzecz bioróżnorodności określono szereg celów i zobowiązań, które mają zostać zrealizowane najpóźniej do 2030 r. i które dotyczą czterech głównych obszarów.

Tabela 13: Założenia strategii na rzecz bioróżnorodności

Obszar	Zobowiązanie
Spójna sieć obszarów chronionych	objęcie ochroną prawną co najmniej 30% unijnych obszarów lądowych i 30% unijnych obszarów morskich i wprowadzenia korytarzy ekologicznych w ramy realnej transeuropejskiej sieci Natura
	objęcie ochroną ścisłą co najmniej 30% obszarów chronionych w UE, w tym wszystkie lasy pierwotne i starodrzewy
	zapewnienie skutecznego zarządzania wszystkimi obszarami chronionymi, umożliwiając określenie jasnych celów i środków ochrony oraz ich odpowiednie monitorowanie
Unijny plan odbudowy zasobów przyrodniczych	zaproponowanie prawnie wiążących celów UE w zakresie odbudowy zasobów przyrodniczych, które to cele będą objęte oceną skutków
	przywrócenie istotnych obszarów zdegradowanych i bogatych w węgiel ekosystemów
	zapewnienie, aby ochrona lub stan siedlisk i gatunków nie wykazywały oznak pogorszenia, a także, aby co najmniej 30% siedlisk lub gatunków o nieodpowiednim stanie zachowania osiągnęło właściwy stan lub wykazywało co najmniej pozytywną tendencję
	odwrócenie spadku liczebności owadów zapylających
	ograniczenie o 50% stosowania pestycydów chemicznych i związanego z tym ryzyka, a także ograniczenie o 50% stosowania bardziej niebezpiecznych pestycydów
	objęcie co najmniej 25% gruntów rolnych rolnictwem ekologicznym i znaczące podwyższenie poziomu stosowania praktyk agroekologicznych
	rekultywacja znacznych obszarów z zanieczyszczoną glebą
	zasadzenie, z poszanowaniem zasad ekologicznych, 3 mld drzew z myślą o różnorodności biologicznej
	przywrócenie co najmniej 25 000 km rzek do stanu swobodnego przepływu

	ograniczenie o 50% liczby gatunków z „czerwonej księgi”, którym zagrażają inwazyjne gatunki obce
	ograniczenie o 50% utraty składników odżywczych, co doprowadzi do ograniczenia stosowania nawozów o co najmniej 20%
	wspieranie miast mających co najmniej 20 tys. mieszkańców we wdrażaniu ambitnych planów zazieleniania obszarów miejskich
	wyeliminowanie lub zminimalizowanie negatywnych skutków działalności połowowej i wydobywczej na wrażliwe gatunki i siedliska
	wyeliminowanie przyłowu gatunków morskich lub jego ograniczenie do poziomu umożliwiającego ich odbudowę i zachowanie
Umożliwienie zmiany transformacyjnej	wprowadzenie nowych unijnych ram zarządzania różnorodnością biologiczną
	przyspieszenie wdrażania i egzekwowania prawodawstwa UE w dziedzinie ochrony środowiska
	opieranie się na angażującym podejściu do ochrony różnorodności biologicznej, ukierunkowanie inwestycji na ekologiczną odbudowę gospodarki i stosowanie rozwiązań opartych na zasobach przyrody, poprawa wiedzy, edukacji i umiejętności z myślą o ochronie i odbudowie różnorodności biologicznej
Ambitny światowy program na rzecz różnorodności biologicznej	współpracę z partnerami o podobnych poglądach w ramach koalicji o wysokim poziomie ambicji na rzecz różnorodności biologicznej
	wykorzystywanie działań zewnętrznych do wspierania ochrony i odbudowy różnorodności biologicznej

Źródło: opracowanie własne na podstawie dokumentu strategii na rzecz bioróżnorodności

Oceniana strategia OPPT Brodnicy zakłada realizację powyższych postanowień w ramach 3. Celu szczegółowego (środowiskowo-przestrzennego): Inwestycje przyjazne środowisku.

Strategia w zakresie przystosowania do zmiany klimatu

W dniu 24 lutego 2021 roku Komisja Europejska przyjęła nową Strategię w zakresie przystosowania do zmiany klimatu²⁹ pn. „Budując Europę odporną na zmianę klimatu” określającą drogę przygotowania się na nieuniknione skutki zmiany klimatu i uzyskania odporności na zmianę klimatu do 2050 roku.

²⁹ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów: Budując Europę odporną na zmianę klimatu – nowa Strategia w zakresie przystosowania do zmiany klimatu (Bruksela, dnia 24.02.2021 r.; COM(2021) 82 final)

Celem strategii jest urzeczywistnienie wizji UE odpornej na zmianę klimatu do 2050 roku dzięki inteligentniejszemu, bardziej systematycznemu i szybszemu przystosowaniu się do zmiany klimatu oraz intensyfikacji działań międzynarodowych – zgodnie z założeniem, że należy przesunąć uwagę ze zrozumienia problemu na konieczność opracowania rozwiązań i przejść od planowania do wdrożenia.

Strategia przyjmuje cztery główne założenia:

Tabela 14: Założenia strategii w zakresie przystosowania do zmiany klimatu

Założenie	Opis
Inteligentniejsze przystosowanie się do zmiany klimatu: pogłębienie wiedzy i zarządzanie niepewnością	Przesuwanie granic wiedzy na temat przystosowania się do zmiany klimatu
	Zapewnienie danych dotyczących ryzyka i strat związanych ze zmianą klimatu oraz wyższa jakość takich danych
	Przekształcenie platformy przystosowania się do zmiany klimatu (Climate-ADAPT) w autorytatywną europejską platformę ds. przystosowania się do zmiany klimatu
Działania adaptacyjne o charakterze bardziej systemowym: wspieranie rozwoju polityki na wszystkich szczeblach i we wszystkich sektorach	Udoskonalenie strategii i planów w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu
	Wspieranie lokalnej, indywidualnej i sprawiedliwej odporności
	Uwzględnienie kwestii odporności na zmianę klimatu w ramach krajowej polityki budżetowej
	Propagowanie przystosowania się do zmiany klimatu za pomocą rozwiązań opartych na zasobach przyrody
Szybsze przystosowanie się do zmiany klimatu: ogólne przyspieszenie przystosowania się do zmiany klimatu	Przyspieszenie wprowadzania rozwiązań w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu
	Zmniejszanie zagrożenia związanego ze zmianą klimatu
	Usunięcie luki w ochronie przed skutkami klimatu
	Zapewnienie dostępu do wody słodkiej i stabilności zaopatrzenia w wodę słodką
Intensyfikacja międzynarodowych działań na rzecz odporności na zmianę klimatu	Zwiększenie wsparcia na rzecz międzynarodowej odporności i gotowości na zmianę klimatu
	Zwiększenie międzynarodowego finansowania na rzecz budowania odporności na zmianę klimatu
	Wzmocnienie globalnego zaangażowania i wymiany wiedzy w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu

Źródło: opracowanie własne na podstawie dokumentu strategii w zakresie przystosowania do zmiany klimatu

Oceniana strategia OPPT Brodnicy zakłada realizację powyższych postanowień w ramach 3. Celu szczegółowego (środowiskowo-przestrzennego): Inwestycje przyjazne środowisku.

3.2. POZIOM KRAJOWY

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do 2020 r. (z perspektywą do 2030 r.)

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)³⁰ (SOR) została przyjęta przez Radę Ministrów 14 lutego 2017 r. jako aktualizacja średniookresowej strategii rozwoju kraju, tj. Strategii Rozwoju Kraju 2020.

SOR jest kluczowym dokumentem na poziomie kraju w obszarze średnio- i długofalowej polityki rozwoju społeczno-gospodarczego. Głównym celem dokumentu jest „Tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym”.

W nowym modelu duże znaczenie dla rozwoju społeczno-gospodarczego mają uwarunkowania infrastrukturalne i środowiskowe. W ramach obszaru wpływającego na osiągnięcie celów Strategii: Rozwój potencjału środowiska na rzecz obywateli i przedsiębiorców, została przeprowadzona szczegółowa analiza i zaproponowane wskaźniki realizacji. Celem jest wzrost efektywności środowiskowego potencjału rozwoju, pozwalający na użytkowanie go dla zaspokojenia aktualnych potrzeb rozwojowych i wzrostu jakości życia oraz zachowania zasobów rozwojowych dla przyszłych pokoleń. Wymaga to wiedzy, innowacyjnego podejścia w rozwiązywaniu problemów oraz takiego gospodarowania zasobami nieodnawialnymi, aby można je było utrzymywać w optymalnym stanie.

Zakłada się działania w następujących obszarach:

- Zwiększenie dyspozycyjnych zasobów wodnych i osiągnięcie wysokiej jakości wód
- Likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania
- Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego
- Ochrona gleb przed degradacją
- Zarządzanie zasobami geologicznymi
- Gospodarka odpadami

---

³⁰ Strategia na rzecz Odpowiedzialnego rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) przyjęta uchwałą nr 8 Rady Ministrów z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie przyjęcia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) (M.P. 2017 poz. 260)

- Oddziaływanie na jakość życia w zakresie klimatu akustycznego i oddziaływania pól elektromagnetycznych

Oczekiwane rezultaty działań obejmują:

- Stopniowe zmniejszenie emisji zanieczyszczeń
- Zwiększenie ilości retencjonowanej wody do 15-20%
- Poprawę stanu jednolitych części wód
- Poprawę jakości zarządzania obszarami Natura 2000
- Zmniejszenie konfliktogenności ochrony zasobów przyrodniczych
- Wykorzystanie surowcowe odpadów komunalnych

Oceniana strategia OPPT Brodnicy zakłada realizację powyższych postanowień w ramach 3. Celu szczegółowego (środowiskowo-przestrzennego): Inwestycje przyjazne środowisku.

Polityka Ekologiczna Państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej (PEP2030)

16 lipca 2019 roku przyjęta została Polityka Ekologiczna Państwa 2030³¹, która jest jedną z podstaw prowadzenia polityki ochrony środowiska w kraju, a także jedną ze strategii, stanowiących fundament zarządzania rozwojem kraju.

W systemie dokumentów strategicznych PEP2030 stanowi doprecyzowanie i operacjonalizację zapisów Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, dlatego też główny cel PEP2030, tj. „Rozwój potencjału środowiska na rzecz obywateli i przedsiębiorców”, został przeniesiony wprost z SOR. Cele szczegółowe PEP2030 zostały określone w odpowiedzi na zidentyfikowane w diagnozie najważniejsze trendy w obszarze środowiska, w sposób umożliwiający zharmonizowanie kwestii związanych z ochroną środowiska z potrzebami gospodarczymi i społecznymi.

Cele horyzontalne PEP2030 to:

- Środowisko i edukacja. Rozwijanie kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw) ekologicznych społeczeństwa.
- Środowisko i administracja. Poprawa efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowiska.

Cele szczegółowe PEP2030 sformułowano następująco:

- Środowisko i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego.

---

³¹ Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej przyjęta uchwałą nr 67 Rady Ministrów z dnia 16 lipca 2019 r. w sprawie przyjęcia „Polityki ekologicznej państwa 2030 - strategii rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej” (M.P. 2019 poz. 794)

- Środowisko i gospodarka. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska.
- Środowisko i klimat. Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych

Cele szczegółowe będą realizowane poprzez kierunki interwencji:

- Zrównoważone gospodarowanie wodami, w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu wód,
- Likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania,
- Ochrona powierzchni ziemi, w tym gleb,
- Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska oraz zapewnienie bezpieczeństwa biologicznego, jądrowego i ochrony radiologicznej,
- Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym ochrona i poprawa stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu,
- Wspieranie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej,
- Gospodarka odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym,
- Zarządzanie zasobami geologicznymi poprzez opracowanie i wdrożenie polityki surowcowej państwa,
- Wspieranie wdrażania ekoinnowacji oraz upowszechnianie najlepszych dostępnych technik BAT,
- Przeciwdziałanie zmianom klimatu,
- Adaptacja do zmian klimatu oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych,
- Edukacja ekologiczna, w tym kształtowanie wzorców zrównoważonej konsumpcji,
- Usprawnienie systemu kontroli i zarządzania ochroną środowiska oraz doskonalenie systemu finansowania.

Oceniana strategia OPPT Brodnicy zakłada realizację powyższych postanowień w ramach 3. Celu szczegółowego (środowiskowo-przestrzennego): Inwestycje przyjazne środowisku.

Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 (SPA2020)

Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 (SPA2020) został przyjęty w dniu 29 października 2013 roku.

Głównym celem Planu jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmieniającego się klimatu. W ramach SPA2020 wskazano priorytetowe kierunki działań adaptacyjnych, które

należy podjąć w najbardziej wrażliwych na zmiany klimatu obszarach, takich jak: gospodarka wodna, rolnictwo, leśnictwo, różnorodność biologiczna, zdrowie, energetyka, budownictwo i gospodarka przestrzenna, obszary zurbanizowane, transport, obszary górskie i strefy wybrzeża.

Mają temu służyć następujące cele szczegółowe:

- Cel 1. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska
- Cel 2. Skuteczna adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich
- Cel 3. Rozwój transportu w warunkach zmian klimatu
- Cel 4. Zapewnienie zrównoważonego rozwoju regionalnego i lokalnego z uwzględnieniem zmian klimatu
- Cel 5. Stymulowanie innowacji sprzyjających adaptacji do zmian klimatu
- Cel 6. Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu

Oceniana strategia OPPT Brodnicy zakłada realizację powyższych postanowień w ramach 3. Celu szczegółowego (środowiskowo-przestrzennego): Inwestycje przyjazne środowisku.

3.3. POZIOM REGIONALNY

Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+

Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+³² została przyjęta 21 grudnia 2020 roku, po uprzednim przeprowadzeniu SOOŚ³³.

W ramach „Strategii Przyspieszenia 2030+” jako cel nadrzędny ustanowiono: Jakość życia typowa dla wysokorozwiniętych regionów europejskich. Cel ten zamierza się osiągnąć poprzez koncentrację działań w czterech obszarach tematycznych rozwoju:

---

³² Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+ przyjęta uchwałą nr XXVIII/399/20 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 21 grudnia 2020 r. w sprawie przyjęcia Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+

³³ Dla projektu Strategii przeprowadzona została także strategiczna ocena oddziaływania na środowisko, zgodnie z art. 6a ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2019 r. poz. 1295 z późn. zm.) oraz art. 46 pkt. 1, art. 51 ust. 1 i art. 53 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2020 r., poz. 283 z późn. zm.)

Tabela 15: Założenia Przyspieszenia 2030+

Obszar	Opis	Cel
Obszar Społeczeństwo	dążyć się będzie do zasadniczej poprawy szeroko rozumianego poziomu rozwoju społecznego, zwłaszcza w aspekcie zmian postaw społecznych i rozwoju edukacji	1. Skuteczna edukacja 2. Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo
Obszar Gospodarka	dążyć się będzie do rozwoju i unowocześnienia gospodarki województwa, jako warunku wzrostu jego konkurencyjności w aspekcie miejsca zamieszkania	3. Konkurencyjna gospodarka
Obszar Przestrzeń	dążyć się będzie do zapewnienia wysokiej jakości życia oraz konkurencyjności gospodarki, w zagadnieniach związanych z jakością przestrzeni województwa (wynikającej ze stanu środowiska oraz charakteru zagospodarowania)	4. Dostępna przestrzeń i czyste środowisko
Obszar Spójność	dążyć się będzie do zapewnienia wysokiej sprawności funkcjonowania systemu społeczno-gospodarczego, tak by przestrzeń województwa była spójna komunikacyjnie, bezpieczna i odporna na zagrożenia. Zarazem cechą realizowanych w województwie procesów powinna być innowacyjność, przy jednoczesnej nowoczesności struktur	5. Spójne i bezpieczne województwo

Źródło: opracowanie własne na podstawie dokumentu Strategii Przyspieszenia 2030+

W ramach Celu głównego: 4. Dostępna przestrzeń i czyste środowisko, zidentyfikowane zostały zakresy określające cele operacyjne:

- 41. Infrastruktura rozwoju społecznego
- 42. Środowisko przyrodnicze
- 43. Przestrzeń kulturowa
- 44. Przestrzeń dla gospodarki
- 45. Infrastruktura transportu
- 46. Infrastruktura techniczna
- 47. Czysta energia i bezpieczeństwo energetyczne
- 48. Potencjały endogeniczne

Oceniana strategia OPPT Brodnicy zakłada realizację powyższych postanowień w ramach 3. Celu szczegółowego (środowiskowo-przestrzennego): Inwestycje przyjazne środowisku.

Program Ochrony Środowiska Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2022-2030

Program Ochrony Środowiska Województwa Kujawsko-Pomorskiego³⁴ został przyjęty 29 sierpnia 2022 roku. Wyznaczono w nim cele strategiczne wojewódzkiej polityki ochrony środowiska, a każdemu z tych celów przypisano kierunki interwencji i zadania. Cele Programu sformułowano następująco:

Obszar interwencji – Ochrona klimatu i jakości powietrza

- Ograniczenie emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych oraz gazów cieplarnianych. Poprawa warunków aerosanitarnych mierzona osiągnięciem norm dla poziomów dopuszczalnych i docelowych PM10 i benzo(a)pirenu oraz poziomów celów długoterminowych ozonu
- Adaptacja do zmian klimatu

Obszar interwencji – zagrożenia hałasem

- Ograniczenie presji hałasu na środowisko i mieszkańców. Poprawa klimatu akustycznego obszaru województwa

Obszar interwencji – pola elektromagnetyczne

- Ochrona przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym (PEM)

Obszar interwencji – gospodarowanie wodami

- Zapobieganie utracie zasobów wodnych
- Minimalizowanie występowania suszy
- Ograniczenie ryzyka powodziowego
- Poprawa jakości wód
- Sukcesywne zwiększanie retencji wodnej

Obszar interwencji – gospodarka wodno-ściekowa

- Zapewnienie wystarczającej ilości wody na cele komunalne dobrej jakości
- Zapewnienie bezpiecznego dla środowiska unieszkodliwiania ścieków

Obszar interwencji – zasoby geologiczne

- Racjonalne pozyskiwanie zasobów kopalin
- Przywracanie środowisku terenów poeksploatacyjnych
- Przeciwdziałanie rozwojowi procesów osuwiskowych

Obszar interwencji – gleby

---

³⁴ Program Ochrony Środowiska Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2022-2030 przyjęty uchwałą nr XLVIII/646/22 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 29 sierpnia 2022 r. w sprawie „Programu Ochrony Środowiska Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2022-2030”

- Ochrona zasobu gleb najwyższych klas bonitacyjnych (kluczowego zasobu rolniczej przestrzeni produkcyjnej)
- Poprawa stanu i walorów użytkowych zasobów glebowych

Obszar interwencji – gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

- Racjonalna gospodarka odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami

Obszar interwencji – zasoby przyrodnicze

- Prowadzenie zrównoważonej polityki przestrzennej uwzględniającej potrzeby zachowania walorów przyrodniczych obszarów o wysokim potencjale przyrodniczym
- Zapewnienie ciągłości przestrzennej systemu przyrodniczego województwa
- Ochrona korytarzy ekologicznych
- Zwiększenie zasobów zieleni leśnej

Obszar interwencji – zagrożenia poważnymi awariami

- Zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców, zmniejszenie zagrożenia oraz minimalizacja skutków w przypadku awarii

Należy pamiętać, że ustalenia wojewódzkiego programu ochrony środowiska mają również bezpośrednie przełożenie na programy powiatowe i gminne.

Oceniana strategia OPPT Brodnicy zakłada realizację powyższych postanowień w ramach 3. Celu szczegółowego (środowiskowo-przestrzennego): Inwestycje przyjazne środowisku.

Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021-2027

Program Fundusze Europejskiej dla Pomorza 2021-2027³⁵ jest jednym z narzędzi realizacji Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do 2030 (Strategia Przyspieszenia 2030+) i z tego powodu podlegał analizie.

Głównym celem programu jest wzmocnienie i efektywne wykorzystanie potencjału gospodarczego i społecznego regionu, sprzyjanie zintegrowanemu, zrównoważonemu i inteligentnemu rozwojowi województwa kujawsko-pomorskiego, ukierunkowanemu na wysoką jakość życia i bezpieczeństwo jego mieszkańców. Zostanie to osiągnięte poprzez interwencje w ramach 10 priorytetów obejmujących 5 celów polityki.

Program FEP 2021-2027 operacjonalizuje na poziomie regionalnym realizację celów polityki Komisji Europejskiej:

---

³⁵ Fundusze Europejskiej dla Pomorza 2021-2027 (wersja 7.) dokument przyjęty uchwałą nr 43/1716/22 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 2 listopada 2022 r

- CP1: Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa dzięki wspieraniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej oraz regionalnej łączności cyfrowej
- CP2: Bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna i przechodząca w kierunku gospodarki zeroemisyjnej oraz odporna Europa dzięki promowaniu czystej i sprawiedliwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem, oraz zrównoważonej mobilności miejskiej
- CP3: Lepiej połączona Europa dzięki zwiększeniu mobilności
- CP4: Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych
- CP5: Europa bliższa obywatelom dzięki wspieraniu zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju wszystkich rodzajów terytoriów oraz inicjatyw lokalnych

W ramach Priorytetów Programu zaproponowana została kafeteria środowiskowych celów szczegółowych.

Priorytet 2 Fundusze Europejskie dla czystej energii i ochrony zasobów środowiska regionu:

- Cel szczegółowy 2(i) Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych
- Cel szczegółowy 2(ii) Wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001, w tym określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju
- Cel szczegółowy 2(iv) Wspieranie przystosowania się do zmian klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, a także odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego
- Cel szczegółowy 2(v) Wspieranie dostępu do wody oraz zrównoważonej gospodarki wodnej
- Cel szczegółowy 2(vi) Wspieranie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki zasobooszczędnej
- Cel szczegółowy 2(vii) Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia

Priorytet 3 Fundusze Europejskie na zrównoważony transport miejski:

- Cel szczegółowy 2(viii) Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej

Priorytet 4 Fundusze Europejskie na rzecz spójności i dostępności komunikacyjnej regionu:

- Cel szczegółowy 3 (ii) Rozwój i udoskonalanie zrównoważonej, odpornej na zmiany klimatu, inteligentnej i intermodalnej mobilności na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, w tym poprawę dostępu do TEN-T oraz mobilności transgranicznej

Priorytet 5 Fundusze Europejskie na wzmacnianie potencjałów endogenicznych regionu:

- Cel szczegółowy 5 (i) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich.

Priorytet 6 Fundusze Europejskie na rzecz zwiększenia dostępności regionalnej infrastruktury dla mieszkańców:

- Cel szczegółowy 4(vi) Wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych

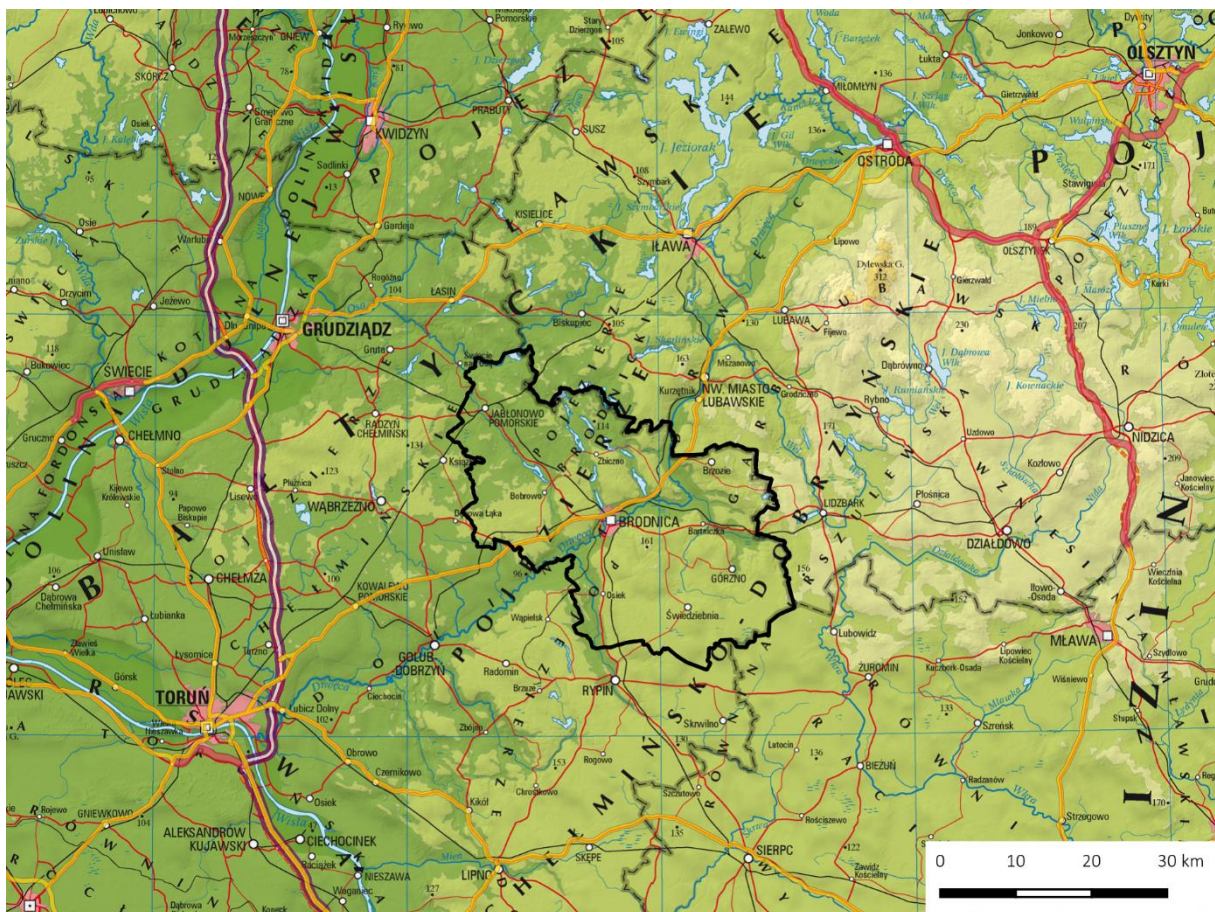
Oceniana strategia OPPT Brodnicy zakłada realizację powyższych postanowień w ramach 3. Celu szczegółowego (środowiskowo-przestrzennego): Inwestycje przyjazne środowisku.

4. ANALIZA UWARUNKOWAŃ ŚRODOWISKOWYCH

4.1. POŁOŻENIE

Wszystkie samorządy wchodzące w skład OPPT Brodnicy są położone w województwie kujawsko-pomorskim, w powiecie brodnickim, przy granicy z województwem warmińsko-mazurskim i częściowo mazowieckim. Obszar graniczy z powiatami: grudziądzkim ziemskim (od północnego zachodu), wąbrzeskim (od zachodu), golubsko-dobrzyńskim (od południowego zachodu), rypińskim (od południa), żuromińskim (od południowego wschodu), działdowskim (od wschodu) i nowomiejskim (od północy). Samorządy OPPT Brodnicy są połączone liniowo, graniczą bezpośrednio ze sobą, tworząc spójny i zintegrowany obszar administracyjny z głównym ośrodkiem centralnym – Miastem Brodnicą, a także dwiema gminami o statusie miejsko-wiejskim – Górzno i Jabłonowo Pomorskie. Tym samym cały obszar powiatu brodnickiego jest objęty obszarem OPPT.

Rysunek 1: Położenie OPPT Brodnicy

Źródło: Opracowanie własne

Pod względem powierzchni Powiat brodnicki należy do większych powiatów ziemskich w województwie kujawsko-pomorskim (8. miejsce). Ogólna powierzchnia Powiatu wynosi 103997 ha.

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa kujawsko-pomorskiego zawarty w strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku³⁶ definiuje obszar OPPT Brodnicy jako część OSI peryferyjności transportowej. Ten sam dokument określa na terenie wybranych gmin partnerstwa OSI gmin wykazujących negatywną sytuację społeczno-gospodarczą (Brzozie, Bartniczka, Świedziebnia, Osiek).

Najbliższym ośrodkiem o znaczeniu metropolitalnym jest Toruń, a najbliższym ośrodkiem o znaczeniu regionalnym jest Grudziądz, który swym zasięgiem obejmuje północną część obszaru. Brodnica jest ośrodkiem powiatowym, centralnym. Obszar OPPT Brodnicy znajduje się w zasięgu oddziaływania sąsiednich ośrodków powiatowych, szczególnie Rypina, Lidzbarka czy Wąbrzeźna.

Najważniejsze krainy geograficzne na terenie OPPT Brodnicy to Pojezierze Brodnickie i Dobrzyńskie i położona pomiędzy nimi Dolina Drwęcy. Obszar uzupełniają mezoregiony Garb Lubawski i Równina Urszulewska na wschodzie i Pojezierze Chełmińskie na zachodzie.

---

³⁶ Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+ przyjęta uchwałą nr XXVIII/399/20 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 21 grudnia 2020 r. w sprawie przyjęcia Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+

Rysunek 2: Mezoregiony na terenie OPPT Brodnicy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GDOŚ

4.2. CHARAKTERYSTYKA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA

Powierzchnia całego powiatu wynosi około 1040 km². Łączna liczba ludności na obszarze wynosi około 78784 osób, co daje średnią gęstość zaludnienia na poziomie prawie 76 osób/km².

Tabela 16: Podstawowe dane liczbowe dotyczące samorządów

Nazwa samorządu	Powierzchnia (km ²)	Liczba ludności (osoby)	Gęstość zaludnienia (osoby/km ²)
Miasto Brodnica	23,2	28536	1232,7
Miasto i Gmina Górzno	119,7	3901	33
Miasto i Gmina Jabłonowo Pomorskie	134,9	8732	67
Gmina Bartniczka	83,4	4668	57
Gmina Bobrowo	145,9	6273	44
Gmina Brodnica	126,9	8886	64
Gmina Brzozie	93,7	3818	40
Gmina Osiek	75	4000	54
Gmina Świedziebnia	103,7	5072	50
Gmina Zbiczno	133,8	4898	36
Powiat Brodnicki (razem)	1040,0	78784	76

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (2021)

Mimo różnorodności występujących między członkami porozumienia, obszar ten jest stosunkowo **jednolity i spójny administracyjnie**. Świadczyć o tym mogą choćby uwarunkowania przyrodnicze, polityka ochrony środowiska oraz przeważająca produkcja rolnicza w indywidualnych gospodarstwach, uzupełniona centralnie funkcjami miasta powiatowego. Ponadto cały obszar OPPT charakteryzuje się licznymi zabytkami architektury, w szczególności obiektami kultu religijnego w stylu gotyckim. Obszar łączy również wspólna sieć dróg publicznych i kolejowych oraz centralny ośrodek miejski – Brodnica – stolica powiatu.

Gminy wchodzące w skład obszaru sklasyfikować można według poniższej typologii.

Tabela 17: Typologia gmin OPPT Brodnicy

Gmina Bartniczka	
Funkcja wiodąca gminy	H4_GW: Intensywna funkcja rolnicza
Typ obszaru problemowego	Nie dotyczy
Rodzaj obszaru problemowego	Nie dotyczy
Gmina Bobrowo	
Funkcja wiodąca gminy	H4_GW: Intensywna funkcja rolnicza
Typ obszaru problemowego	Nie dotyczy
Rodzaj obszaru problemowego	Nie dotyczy
Gmina Brodnica	
Funkcja wiodąca gminy	H4_GW: Intensywna funkcja rolnicza
Typ obszaru problemowego	Nie dotyczy
Rodzaj obszaru problemowego	Nie dotyczy
Gmina Brzozie	
Funkcja wiodąca gminy	G4_GW: Funkcje pozarolnicze
Typ obszaru problemowego	Nie dotyczy
Rodzaj obszaru problemowego	Nie dotyczy
Gmina Miasta Brodnicy	
Funkcja wiodąca gminy	E2_GM: Ośrodki wielofunkcyjne
Typ obszaru problemowego	Nie dotyczy
Rodzaj obszaru problemowego	Nie dotyczy
Gmina Osiek	
Funkcja wiodąca gminy	H4_GW: Intensywna funkcja rolnicza
Typ obszaru problemowego	Wewnętrzne peryferyjne
Rodzaj obszaru problemowego	Ekonomiczne
Gmina Świedziebnia	
Funkcja wiodąca gminy	H4_GW: Intensywna funkcja rolnicza
Typ obszaru problemowego	Wewnętrzne peryferyjne
Rodzaj obszaru problemowego	Społeczno-ekonomiczne
Gmina Zbiczno	
Funkcja wiodąca gminy	G4_GW: Funkcje pozarolnicze
Typ obszaru problemowego	Nie dotyczy
Rodzaj obszaru problemowego	Nie dotyczy
Miasto i Gmina Górzno	
Funkcja wiodąca gminy	G3_GMW: Funkcje pozarolnicze
Typ obszaru problemowego	Nie dotyczy
Rodzaj obszaru problemowego	Nie dotyczy
Miasto i Gmina Jabłonowo Pomorskie	
Funkcja wiodąca gminy	H3_GMiW: Intensywna funkcja rolnicza
Typ obszaru problemowego	Wewnętrzne peryferyjne
Rodzaj obszaru problemowego	Społeczne

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Aktualizacji delimitacji obszarów problemowych w Polsce na 2018 rok (P. Śleszyński z zespołem. Warszawa, 13 grudnia 2019 r.)

Większość gmin powiatu pełni funkcje rolnicze, jedynie cztery z nich pełnią inną funkcję – pozarolniczą (Brzozie, Zbiczno, Górzno) lub ośrodka wielofunkcyjnego (Miasto Brodnica).

Trzy gminy mają charakter problemowy – wewnętrzny peryferyjny. Na podstawie wiedzy o rodzaju dominujących problemów oraz badań terenowych przeprowadzonych w roku 2018, przedstawiono rekomendacje o charakterze systemowym, mogące służyć przeciwdziałaniu marginalizacji jednostek zaliczonych do typu „wewnętrzne peryferyjne”:

- zniesienie barier instytucjonalnych w korzystaniu z usług publicznych w innych jednostkach (w tym w sąsiednich województwach);
- poprawa sytuacji planistycznej gmin (woj. kujawsko-pomorskie);
- podjęcie współpracy jednostek po obu stronach granic województw w zakresie wspólnego wykorzystania usług publicznych oraz lepszego powiązania transportem publicznym;
- lepsze dowiązanie lokalnej sieci drogowej do autostrad i dróg ekspresowych;
- wsparcie wybranych inwestycji transportowych (np. droga ekspresowa S10)

Jednocześnie pięć gmin powiatu zostało określonych w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 jako gminy zagrożone trwałą marginalizacją³⁷:

- Bobrowo
- Brzozie
- Jabłonowo Pomorskie
- Osiek
- Świedziebna

Z punktu widzenia polityki prowadzonej przez Województwo Kujawsko-Pomorskie, obszarowi temu nadano określone znaczenie i funkcje oraz udostępniono odpowiednie narzędzia wsparcia. Polityka terytorialna województwa kujawsko-pomorskiego w okresie 2021-2027 zakłada pięć poziomów potrzeb i funkcji poszczególnych terytoriów:

- I – SOR – rozwój funkcji o znaczeniu ponadregionalnym tworzących relacje i powiązania międzyregionalne i międzynarodowe oraz regionalnym realizowanych dla mieszkańców WK-P: poziom ZIT Bydgoszcz i ZIT Toruń.
- II – budowanie relacji wewnętrznych i podnoszenie potencjału rozwojowego MOFOW Bydgoszczy i Torunia: poziom ZIT Bydgoszcz i ZIT Toruń.
- III – budowanie relacji wewnętrznych i podnoszenie potencjału rozwojowego MOF ośrodków regionalnych (Grudziądz, Inowrocław i Włocławek): poziom ZIT.

---

³⁷ Lista gmin zagrożonych trwałą marginalizacją: programowanie 2021-2027, Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030)

- **IV – poziom miast powiatowych, ich obszarów funkcjonalnych, mający wpływ na kształtowanie warunków dla wysokiej jakości życia (usługi publiczne typowe dla poziomu powiatu) oraz konkurencyjności gospodarczej i rynków pracy: poziom IIT.**
- V – inicjatywy oddolne realizowane w oparciu o liderów lokalnych (obszar objęty LSR), odpowiada zasięgowi działania LGD: poziom RLKS.

OPPT Brodnicy znajduje się na **czwartym poziomie – powiatowym**, które jako OF określa swoją strategię, a planowane do osiągnięcia rezultaty determinować będzie dedykowane wsparcie w ramach Funduszy Europejskich. Strategia OPPT będzie określać kierunki wsparcia i projekty dostosowane do specyfiki danego obszaru, zgodnie z przyjętymi założeniami rozwojowymi dla tego poziomu polityki terytorialnej – tj. na budowaniu warunków wysokiej jakości życia i usług publicznych, działań dla turystyki z zachowaniem i ochroną walorów środowiska i promocją działań zrównoważonych³⁸.

4.3. GŁÓWNE ŹRÓDŁA ANTROPOPRESJI

W rejonie OPPT Brodnicy, oddziaływanie człowieka na środowisko ma zróżnicowany charakter. Możemy wyodrębnić kilka głównych źródeł antropopresji:

- **Rozwój zabudowy** i przekształcenia terenu, oddziałujące na obszary o cennych walorach przyrodniczych. Niekontrolowana zabudowa rekreacyjna. Zwiększenie stopnia „zabetonowania” terenu pogarsza warunki retencyjne (zwłaszcza na terenach miejskich i podmiejskich) oraz mikroklimatyczne. Nowa zabudowa prowadzi do zwiększenia emisji zanieczyszczeń związanych z ogrzewaniem i ruchem pojazdów mechanicznych.
- **Rozwój infrastruktury drogowej** (drogi, linie kolejowe), która stanowi źródło emisji hałasu, zanieczyszczeń do środowisk. Drogi przecinają naturalne siedliska zwierząt i stanowią dla nich zagrożenie.
- **Rolnictwo** – m.in. nawożenie, używanie środków ochrony roślin, emisja zanieczyszczeń pyłowych do powietrza w związku z pracami polowymi.
- **Niska emisja** – tj. emisja pyłów i szkodliwych gazów na niskiej wysokości, pochodzących z ruchu pojazdów oraz indywidualnych źródeł energii cieplnej.
- **Infrastruktura komunalna** oraz niski stopień skanalizowania terenów mieszkalnych nienależących do większych ośrodków miejskich oraz problemów w zapewnieniu odpowiedniego systemu oczyszczania ścieków w miejscowościach turystycznych.

---

³⁸ Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021-2027, dokument zatwierdzony Uchwałą nr 41/1604/22 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 19 października 2022 r.

Obszar charakteryzuje się niższym niż średnia krajowa i średnia wojewódzka odsetkiem ludności korzystającej z kanalizacji (Polska 71,9%, województwa kujawsko-pomorskie 70,4%, powiat brodnicki 63,3% - dane BDL za rok 2021). Ilość oczyszczanych ścieków w odniesieniu do powierzchni gminy na obszarze partnerstwa jest niska (Polska 433dam³/100 km²; województwo 380, powiat brodnicki 245 – dane BDL za 2021 rok). Powiat brodnicki sklasyfikowany jest w skali województwa do grupy powiatów o największym odsetku ludności miejskiej korzystającej z oczyszczalni ścieków (97%) i do grupy słabych dla ludności wsi (28%).

Na terenie powiatu funkcjonują dwie aglomeracje ściekowe: Brodnica i Jabłonowo Pomorskie. Na terenie Gmin Brzozie, Bartniczka, Górzno, Świedziebnia i Osiek nie wyznaczono aglomeracji ściekowej. Na terenie powiatu funkcjonuje sześć komunalnych oczyszczalni ścieków o łącznej projektowanej przepustowości ponad 10 tys. m³/dobę. Są to obiekty wybudowane w ostatnim dziesięcioleciu XX w. (z wyjątkiem Osieka – 2001 r.). W zdecydowanej większości są to obiekty niedociążone, co generuje wysokie koszty i problemy eksploatacyjne. Z tych m.in. względów wyłączono z eksploatacji oczyszczalnię gminną w Zbicznie, a ścieki doprowadzane są do oczyszczalni w Brodnicy. W oczyszczalniach w Brodnicy i w Świedziebni odnotowano awarie związane ze zbyt dużym dopływem ścieków z kanalizacji ogólnospławnej.

W celu zwiększenia wskaźnika skanalizowania obszaru i osiągnięcia wymaganych docelowych wskaźników skanalizowania w obszarach aglomeracji, konieczna jest dalsza rozbudowa oraz przebudowa lub modernizacja systemów kanalizacyjnych.

4.4. WODY POWIERZCHNIOWE

Całość obszaru OPPT Brodnicy znajduje się na terenie zlewni Wisły. Północna część obszaru znajduje się na terenie zlewni Wisły od Drwęcy do ujścia (rzeka Lutryna). Centralna część znajduje się na terenie zlewni Drwęcy, a południowa na terenie zlewni Wisły od Narwi do Drwęcy (rzeka Okalewka).

Główną rzeką obszaru jest Drwęca (117 km). Prawostronne dopływy Drwęcy to Brodniczka oraz Skarlanka, lewostronne dopływy to Rypienica, Brynica i Sugajnica. Drwęca jest typową rzeką pojezierną. Dzięki występowaniu znacznych różnic poziomów pomiędzy Drwącą i jej dopływami, posiadają one na wielu odcinkach charakter podgórski. Sprzyja to występowaniu rzadkich gatunków ryb i minogów – gatunków preferujących wody o dużym stopniu natlenienia.

Rejon OPPT Brodnicy leży częściowo na terenie Pojezierza Brodnickiego. Największe jeziora to: Bachotek (231,6 ha), Ciche (101,0 ha), Zbiczno (124,1 ha), Sosno (186,2 ha), Niskie Brodno (82,6 ha), Wysokie Brodno (86,3 ha), Wądryńskie (166,4 ha). Liczne jeziora wykorzystywane są do celów rekreacyjnych, Ciągi jezior połączonych rzekami stanowią atrakcyjne szlaki kajakowe (np. Skarlanka czy Brodniczka). Są to

głównie jeziora rynnowe w wydłużonych kształtach i stromych brzegach, o głębokości dochodzącej do 20m (41,6m jez. Zbiczno). Oprócz dużych jezior występują też mniejsze o genezie wytopiskowej.

Rysunek 3: Najważniejsze ciek wodne i jeziora na terenie OPPT Brodnicy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PGGW WP

Według obowiązujących zasad, ocena jakości wód w Polsce opiera się na tzw. „stanie ekologicznym”, który wynika z parametrów biologicznych zależnych od rodzaju cieków, takich jak chlorofil „a” lub makrofitowy indeks rzeczny (MIR). Wskaźniki fizykochemiczne pełnią jedynie rolę uzupełniającą w badaniach biologicznych.

Istotnym elementem oceny jest także stan chemiczny, regulowany przez rozporządzenie Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi³⁹.

Badania wód Drwęcy w ostatnim okresie przeprowadzone zostały przez WIOŚ w 2016 roku. Na stanowisku poniżej Brodnicy stwierdzono umiarkowany stan biologiczny i ekologiczny, ocenę fizykochemiczną poniżej dobrego, a stan chemiczny określono jako dobry. W porównaniu z wcześniejszymi badaniami, zanotowano niewielkie pogorszenie jakości wód. Badania wód Rypienicy w 2016 roku wskazują na umiarkowany stan ekologiczny, jednak porównanie z wynikami z roku 2011 nie wykazało istotnych zmian fizykochemicznych, za to stwierdzono nieznaczne poprawy stanu sanitarnego. Badania Strugi Brodnickiej w 2016 roku sklasyfikowały wody jako o dobrym stanie chemicznym, ale umiarkowanym ekologicznym, z niewielkim wzrostem zanieczyszczenia bakteriologicznego i związkami biogennymi w porównaniu z rokiem 2011. Brynica, badana na zamknięciach JCW, wykazała w 2016 roku dobrą ocenę biologiczną, stan fizykochemiczny poniżej dobrego, a stan ekologiczny umiarkowany. Wzrost zanieczyszczenia wynikał z rozwoju obszarów rolniczych i jednostek osadniczych. W porównaniu z badaniami z 2005 roku zaobserwowano poprawę jakości wód Brynicy pod względem związków organicznych, ale wzrosła zawartość związków biogennych. Woda rzeki Pissy była oceniana poniżej stanu dobrego, ze względu na wysokie stężenia azotu Kjeldahla i fosforu ogólnego. Odcinek ujściowy był zagrożony ściekami komunalnymi z Bartniczki i wpływem rolniczego zagospodarowania zlewni. W porównaniu z rokiem 2011 odnotowano podobne, wysokie stężenia związków azotu i fosforanów, a stan ekologiczny oceniono jako umiarkowany. Lutryna, podzielona na trzy jednolite części wód, odbiera ścieki z oczyszczalni w Jabłonowie Pomorskim. Badania w 2017 roku wskazały umiarkowaną ocenę biologiczną w Jabłonowie Pomorskim, z oceną fizykochemiczną poniżej stanu dobrego i umiarkowanym stanem ekologicznym. W Lembargu, program ochrony środowiska na lata 2020-2025 wykazał poprawę, uzyskując dobrą ocenę biologiczną i fizykochemiczną, oraz dobry stan ekologiczny.

Badania jakości wód jezior w powiecie brodnickim, wskazują na to, że są one jednymi z najbardziej czystych w województwie kujawsko-pomorskim. Aż 18 jezior zostało sklasyfikowanych w wysokiej II klasie czystości do roku 2006, 19 jezior zaliczono do klasy III, podczas gdy tylko 4 oceniono jako pozaklasowe. Dodatkowo, dwie lokalizacje, tj. jeziora Okonek i Stręszek, uzyskały najwyższą ocenę jakości, przypisaną do I klasy czystości.

---

³⁹ Rozporządzenie Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 11 października 2019 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych (Dz.U. 2019 poz. 2148)

Głównym zagrożeniem dla stanu jezior jest proces eutrofizacji, czyli wzrostu żyzności wód spowodowany zwiększeniem stężeń fosforu i azotu. Choć eutrofizacja jest zjawiskiem naturalnym, antropopresja (np. zrzuty ścieków, deforestacja, wpływ działalności rolniczej) przyspiesza ten proces. Efektem tych działań są zakwity glonów, obniżenie poziomu tlenu rozpuszczonego i inne negatywne konsekwencje. Zanieczyszczenia z obszaru zlewni jezior przedostają się do nich poprzez cieki wodne lub spływ powierzchniowy.

Jeziora w powiecie są w dużym stopniu narażone na degradację, przeważnie klasyfikowane są jako III kategoria lub nawet wykraczają poza tę kategorię. Jezioro Zbiczno jest najmniej podatne na degradację i charakteryzuje się czystymi wodami.

Sześć jezior – Głowińskie, Janówko, Sosno, Strażym, Wysokie Brodno i Zbiczno – charakteryzuje się dobrym stanem ekologicznym. Zgodnie z obowiązującymi przepisami, te sześć jednolitych części wód (JCW) spełnia wymogi Ramowej Dyrektywy Wodnej (RDW)⁴⁰, utrzymując co najmniej stan dobry. Spośród przebadanych jezior tylko jedno, czyli Płowęż, wykazało słaby stan biologiczny. Elementy fizykochemiczne sklasyfikowały większość zbiorników (11 jezior) powyżej stanu dobrego. Ocena ekologiczna jezior była zróżnicowana – Głowińskie, Janówko, Sosno, Strażym, Wysokie Brodno i Zbiczno utrzymywały dobry stan.

W przypadku niektórych zbiorników, szczególnie tych podatnych na degradację, często płytkich i o zlewniach rolniczych, zaobserwowano pogorszenie jakości wody, nawet przy braku punktowych źródeł zanieczyszczeń. Przykłady to jezioro Płowęż, które wykazało pogorszenie w porównaniu z poprzednimi latami oraz jezioro Mieliwo, podatne na eutrofizację mimo leśnej zlewni, gdzie również odnotowano złe wskaźniki jakości wody.

4.5. WODY PODZIEMNE

Na obszarze OPPT Brodnicy nie znajdują się rozpoznane ani udokumentowane Główne Zbiorniki Wód Podziemnych. Przeważająca część obszaru znajduje się na terenie jednolitej Część Wód Podziemnych nr 39 (PLGW200039).

Główne piętra wodonośne występują w utworach czwartorzędowych i neogenu. Największy zasięg i znaczenie w zaopatrzeniu w wodę ma piętro wodonośne znajdujące się w międzymorenowych poziomach czwartorzędu na głębokości typowo między 5 a 50 metrów. Często zalega ono bezpośrednio na słabo przepuszczalnych osadach neogenu. Miąższość użytkowego poziomu wodonośnego wynosi średnio 10m

---

⁴⁰ Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (Dziennik Urzędowy L 327 , 22/12/2000 P. 0001 – 0073)

(5-30m). Wydajność potencjalna ujęć waha się w przedziale 10-50 m³/h. Użytkowy poziom wodonośny w obszarze doliny Drwęcy pozbawiony jest izolacji.

Płytkie poziomy wód gruntowych są zasilane przez infiltrację bezpośrednią oraz w dolinach rzek poprzez dopływ lateralny. Bazą drenaży tych wód jest system hydrograficzny (Drwęca wraz z dopływami).

Również wody pierwszego poziomu międzymorenowego zasilane są infiltracją bezpośrednią oraz poprzez utwory słaboprzepuszczalne pokrywające wysoczyznę morenową. Głównymi obszarami zasilania są: Pojezierze Iławskie, Pojezierze Dobrzyńskie oraz Wzgórza Dylewskie. Główną bazą drenażu jest Drwęca wraz z dopływami, system Jezioraka oraz Wisła. Znaczna część wód przesącza się do głębszych poziomów wodonośnych. Płytkie wody gruntowe wraz z wodami pierwszego poziomu wodonośnego biorą udział w lokalnym systemie krążenia.

W pośrednim systemie obiegu wód biorą udział głębsze poziomy między morenowe (Qm-II, Qm-III) oraz plioceński i mioceński poziom wodonośny. Zasilane są pośrednio poprzez przesączenie z płytszych poziomów wodonośnych. Bazą drenażu stanowi dolina Drwęcy wraz z dolinami większych dopływów, dolina Wisły oraz Żuławy Wiślane. Znaczna część wód z tych poziomów w strefach drenażu „wraca” z powrotem do płytszych poziomów wodonośnych.

Badania jakości zwykłych wód podziemnych w tym obszarze przeprowadzone przez WIOŚ Bydgoszcz wykazały, że w Okalewku (gmina Świedziebnia) wody podziemne spełniały normy dla wód pitnych, natomiast w Świeciu (gmina Brzozie) nie odpowiadały normom dla wód przeznaczonych do spożycia z powodu zanieczyszczenia jonem amonowym, manganem, wapniem, żelazem i wodorowęglanami.

Jednym z głównych źródeł zanieczyszczeń i punktowych zagrożeń dla jakości wód podziemnych w powiecie brodnickim jest zrekultywowane składowisko odpadów komunalnych w Podgórzu koło Brodnicy. Lokalizacja składowiska na kierunku spływu wód podziemnych do ujęcia wody dla miasta Brodnicy stanowi poważne zagrożenie w tym aspekcie.

4.6. POWIERZCHNIA ZIEMI I UWARUNKOWANIA GEOLOGICZNE

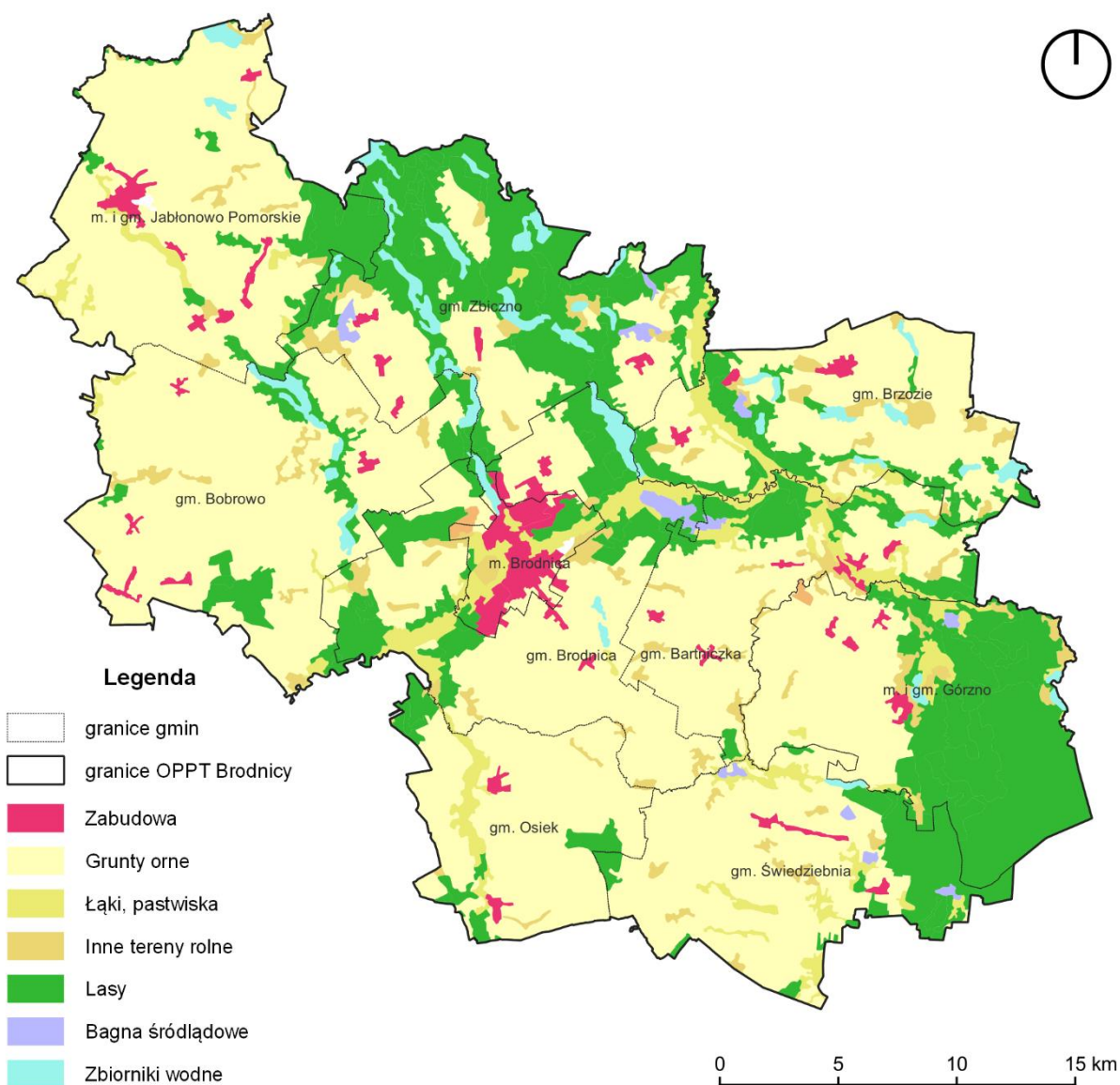
Obszar powiatu brodnickiego jest zróżnicowany pod względem środowiskowym. Lasy, jeziora i rzeki, są atutem w budowaniu oferty turystycznej i poprawie jakości życia mieszkańców obszaru.

Średnia lesistość tego terenu wynosi 22%. Największe kompleksy leśne znajdują się w gminach Górzno (39% lesistości) i Zbiczno (24%). Lasy, jeziora i rzeki, są atutem

w budowaniu oferty turystycznej i poprawie jakości życia mieszkańców obszaru, umożliwiające różnorodne formy rekreacji i aktywnego wypoczynku.

W południowej części powiatu (gminy Świdziebnia, Osiek, a także częściowo Górzno, Brodnica i Bartniczka), a także w gminach Bobrowo i Jabłonowo Pomorskie występuje przewaga gruntów rolnych i prowadzona jest intensywna gospodarka rolna, czemu sprzyja dobra jakość gruntów i wysoki wskaźnik waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Tereny rolne i gleby najwyższych klas (gminy Jabłonowo Pomorskie, Osiek, Świdziebnia) stanowią istotny zasób rozwojowy tego obszaru.

Rysunek 4: Klasy pokrycia terenu na terenie OPPT Brodnicy

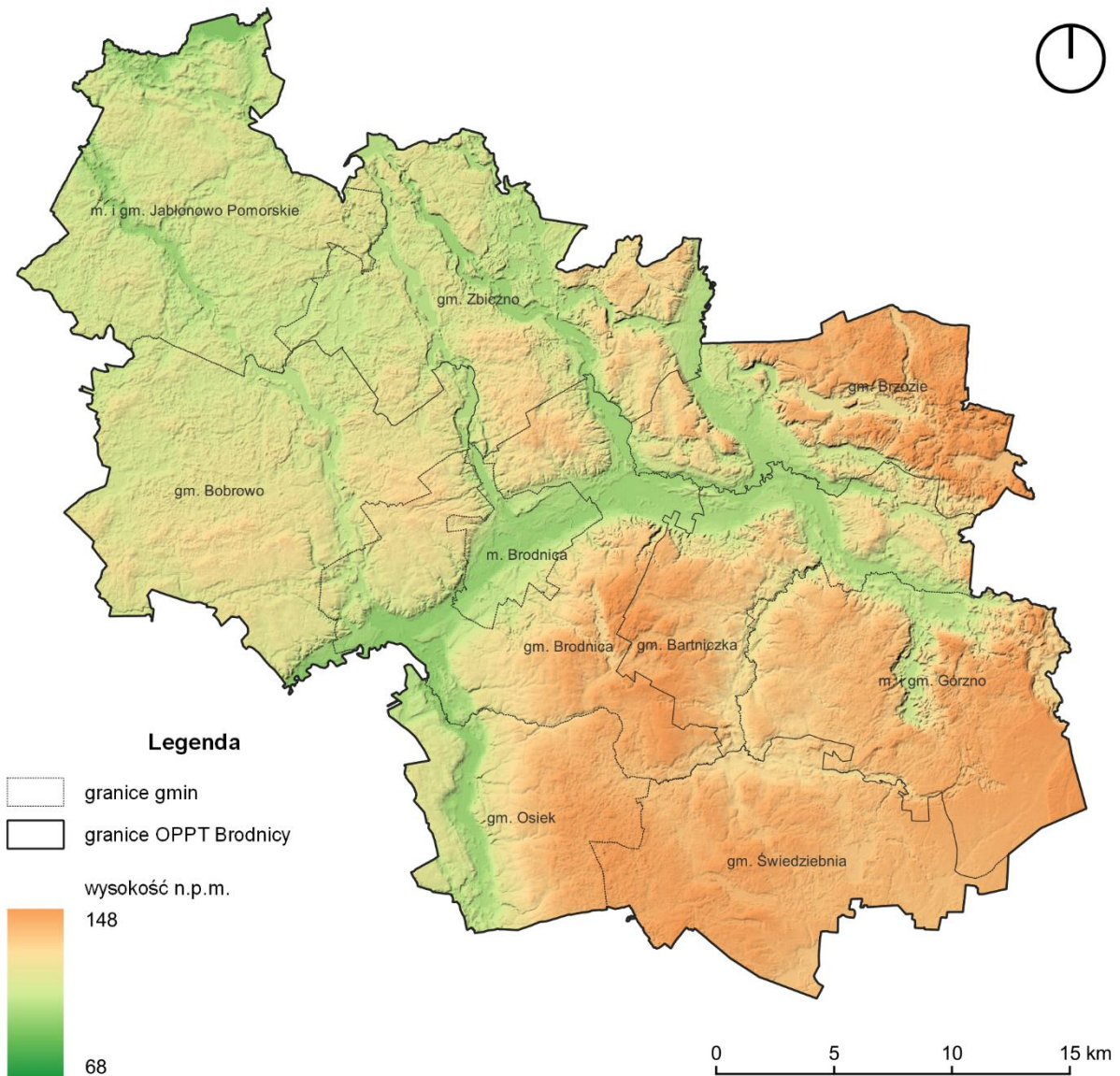

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GIOŚ (Corine Land Cover 2018)

Obszar OPPT Brodnicy charakteryzuje się urozmaiconą rzeźbą polodowcową o dużych deniwelacjach z licznymi jeziorami. Krajobraz został uformowany przez działalność lodowca w okresie młodoglacjalnym, kiedy to lodowiec zaczął się cofać i topić

podczas fazy poznańskiej głównego stadiału zlodowacenia Wisły. Na tym obszarze przeważają tereny wysoczyzn morenowych, zarówno te płaskie, jak i faliste, a także wąskie rynny polodowcowe. Rzeźba terenu jest bardzo zróżnicowana, charakteryzuje się obecnością wielu form o różnym pochodzeniu. Deniwelacja obszaru OPPT Brodnicy wynosi ok. 80 metrów (ok. 68m n.p.m. w Dolinie Drwęcy, 148m n.p.m. we wschodniej części gminy Górzno).

Rysunek 5: Ukształtowanie terenu OPPT Brodnicy

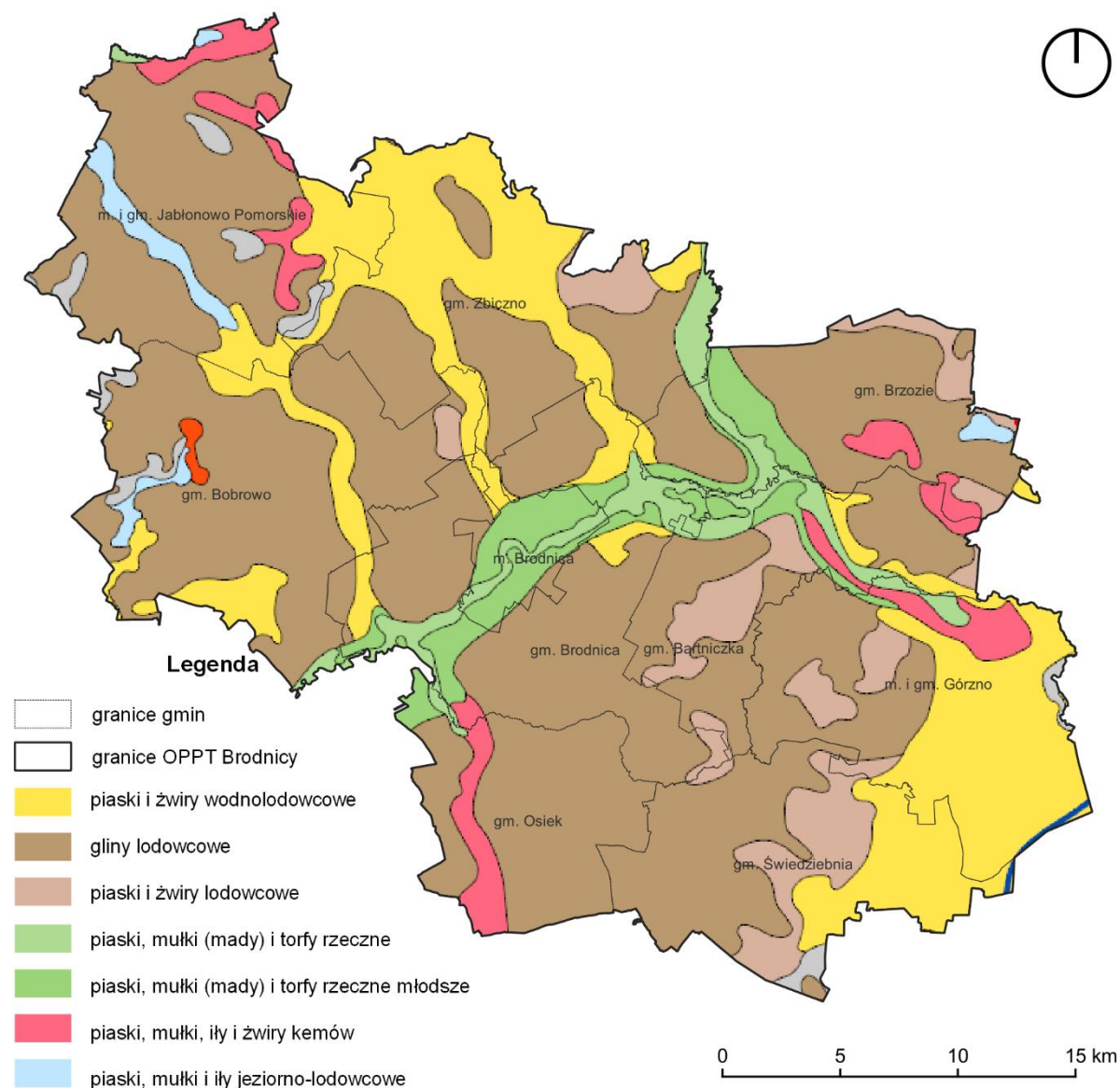
Źródło: Opracowanie własne

Podstawowymi jednostkami geomorfologicznymi są fragmenty wysoczyzn morenowych Dobrzyńskiej, Chełmińskiej i Brodnickiej, oddzielone doliną rzeki Drwęcy. Fragment Wysoczyzny Dobrzyńskiej na południe od doliny Drwęcy cechuje się obecnością płaskiej i falistej wysoczyzny morenowej, położonej na wysokości 100-

150m n.p.m. W tym obszarze znajdują się głębokie rynny jeziorne, zagłębienia pochodzenia wytopiskowego oraz pojedyncze kemy.

Na obszarze OPPT Brodnicy występują lokalnie złoża kopalin: żwirów i piasków oraz kredy. Część złóż zlokalizowana jest na terenach prawnie chronionych.

Rysunek 6: Wydzielenia geologiczne czwartorzędu na terenie OPPT Brodnicy

Źródło: Opracowanie własne

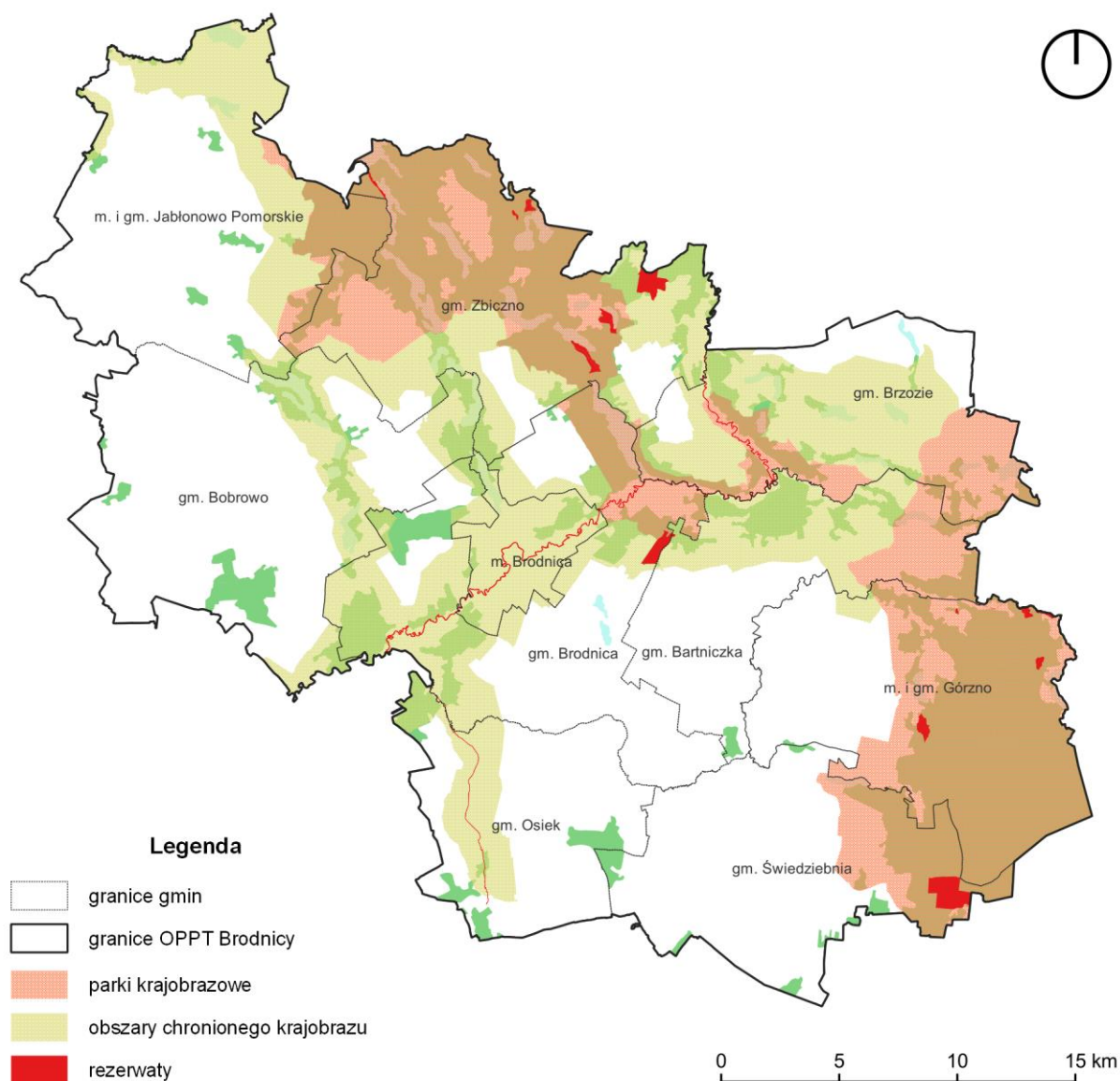
Obszar OPPT Brodnicy znajduje się na platformie wschodnioeuropejskiej, składającej się głównie z skał metamorficznych i magmowych, które znajdują się stosunkowo płytko w podłożu. Duże obszary regionu zajmują równiny akumulacyjne ukształtowane przez wody topniejącego lądolodu. Na powierzchni tych obszarów dominują gliny lodowcowe (zwałowe), charakterystyczne dla rozległych wysoczyzn morenowych pojezierzy. Wśród tych osadów można także zauważyć obszary piasków, żwirów związanych z obecnością wisp moren czołowych, kemów, ozów, a

także mułków, piasków zastoiskowych i jeziornych, wypełniających dawne zagłębienia. Na obszarach sandrowych występują piaski i żwiry wodnolodowcowe. Doliny rzek w regionie są pokryte namułami, piaskami i żwirami rzecznyymi z tarasów nadzalewowych. Dawne zagłębienia jezior zostały wypełnione osadami jeziornymi.

4.7. UWARUNKOWANIA PRZYRODNICZE

Obszar powiatu brodnickiego charakteryzuje się bogatymi walorami krajobrazowymi i przyrodniczymi. Udział powierzchni obszarów cennych przyrodniczo prawnie chronionych w powierzchni samorządów kształtuje się na poziomie 51,7%. Jest to wysoka wartość (trzecie miejsce w województwie kujawsko-pomorskim). Na tym terenie zaczyna się obszar tzw. Zielonych Płuc Polski, który zajmuje północno-wschodnią część kraju, tj. województwo warmińsko-mazurskie, podlaskie, północną część Mazowsza i fragment województwa kujawsko-pomorskiego.

Rysunek 7: Formy ochrony przyrody na terenie OPPT Brodnicy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GDOŚ

Średnia lesistość tego terenu wynosi 22%. Największe kompleksy leśne znajdują się w gminach Górzno (39% lesistości) i Zbiczno (24%). Lasy, jeziora i rzeki, są atutem w budowaniu oferty turystycznej i poprawie jakości życia mieszkańców obszaru, dzięki różnorodnym formom rekreacji i aktywnego wypoczynku.

Na terenie OPPT Brodnicy znajdują się dwa parki krajobrazowe. W północnej części znajduje się Brodnicki Park Krajobrazowy, który obejmuje swoimi granicami cenne przyrodniczo obszary Pojezierza Brodnickiego o bogatej rzeźbie polodowcowej. Podobny charakter ma Górznieńsko-Lidzbarski Park Krajobrazowy zlokalizowany w południowo-wschodniej części obszaru. Plan Zagospodarowania Przestrzennego

Województwa Kujawsko-Pomorskiego 2014-2019⁴¹ postuluje połączenie obu parków krajobrazowych wzdłuż dolin rzek Brynicy i Samionki.⁴²

Wzdłuż biegu rzeki Drwęcy znajdują się rozległe Obszary Chronionego Krajobrazu Dolina Drwęcy i Dolina Dolnej Drwęcy. W północnej części powiatu znajduje się OChK Dolina Osy i Gardęgi.

Tabela 18: Rezerваты na terenie OPPT Brodnicy

l.p.	nazwa	powierzchnia [ha]
1	Bachotek	22,1
2	Bachotek – otulina	20,3
3	Bagno Mostki	135,7
4	Czarny Bryńsk	13,0
5	Jar Brynicy	28,3
6	Jar grądowy Cieleća	70,5
7	Mieliwo	11,0
8	Mszar Płociczno	182,1
9	Okonek	9,0
10	Okonek - otulina	6,1
11	Ostrowy nad Brynicą	2,1
12	Retno	33,5
13	Rzeka Drwęca	1596,6
14	Stręszek	4,5
15	Szumny Zdrój im. Kazimierza Sulisławskiego	36,6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GDOŚ

Na terenie OPPT Brodnicy znajduje się szereg cennych rezerwatów przyrody leśnych, bagiennych torfowiskowych czy krajobrazowych. Należy zauważyć, że cały bieg rzeki Drwęcy stanowi rezerwat faunistyczny „Rzeka Drwęca”, utworzony w celu ochrony środowiska wodnego i bytujących w nim ryb, a w szczególności dla ochrony środowiska pstrąga, łososia, troci i certy. Został on powołany w 1961 roku i swoim zasięgiem obejmuje rzekę Drwęcę wraz z niektórymi odcinkami ich dopływów. Jest to

⁴¹ Plan zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko pomorskiego 2014-2019 przyjęty uchwałą nr 14/588/18 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 12 kwietnia 2018 r. w sprawie przyjęcia projektu Planu zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko

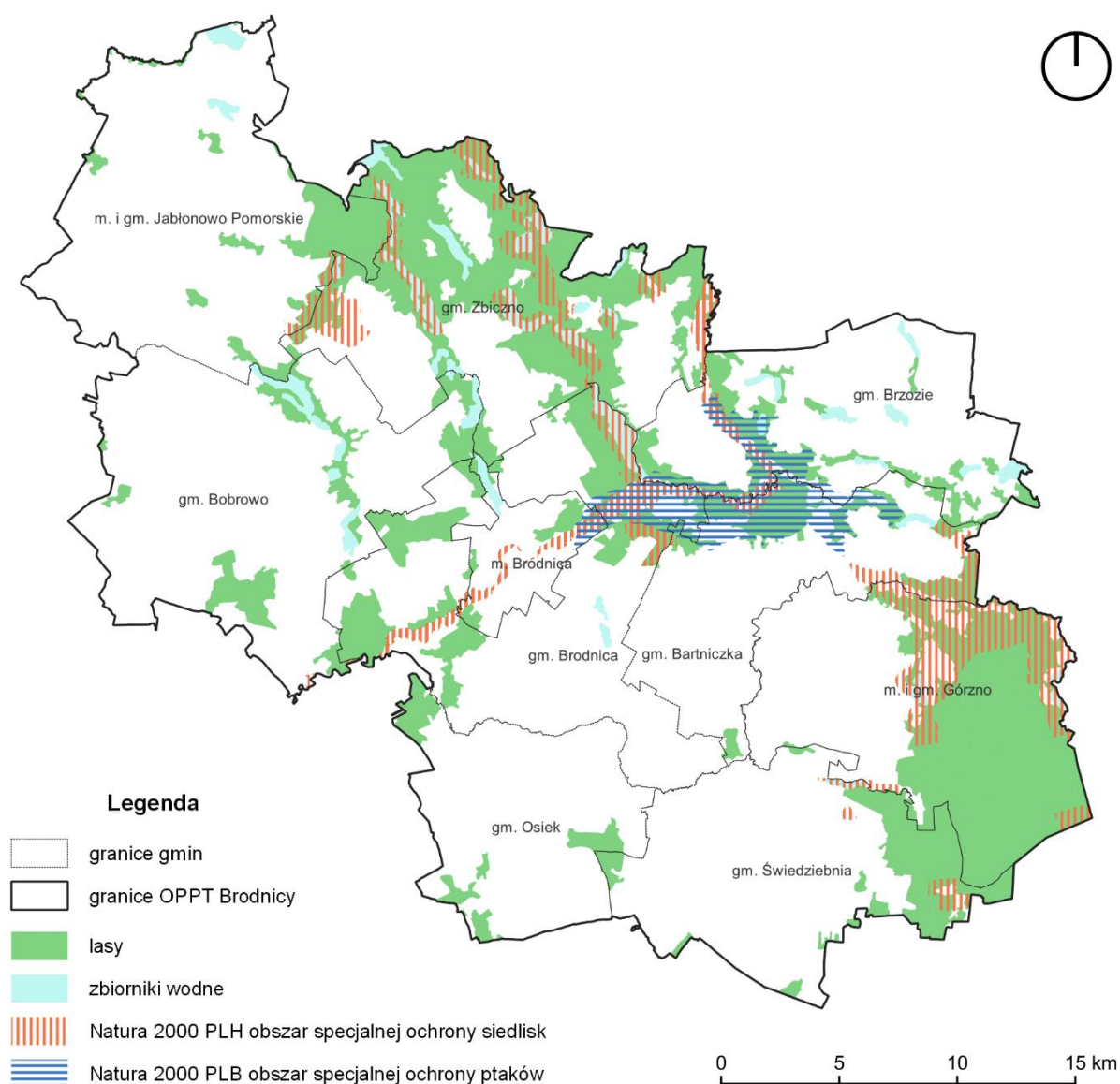
⁴² <https://www.kujawsko-pomorskie.pl/planowanie-strategiczne-i-przestrzenne/planowanie-przestrzenne/27964-plan-zagospodarowania-przestrzennego-wojewodztwa-kujawsko-pomorskiego>

najdłuższy rezerwat ichtiologiczny w Polsce o powierzchni chronionej na terenie OPPT Brodnicy 444,38 ha.

Na tym terenie znajduje się też kilka obszarów Natura 2000 zarówno z tzw. dyrektywy siedliskowej (PLH) i ptasiej (PLB). W północnej części powiatu znajduje się obszar PLH Ostoja Brodnicka. W centralnej części obszaru wzdłuż biegu Drwęcy znajduje się obszar PLH – Dolina Drwęcy. We wschodniej części powiatu znajduje się rozległy obszar PLH – Ostoja Lidzbarska. W gminie Świdziebnia znajduje się obszar PLH Mszar Płociczno, pokrywający się z terenem rezerwatu o tej samej nazwie. W centralnej części powiatu znajduje się obszar PLB Bagienna Dolina Drwęcy.

Rysunek 8: Położenie obszarów Natura 2000 na terenie OPPT Brodnicy

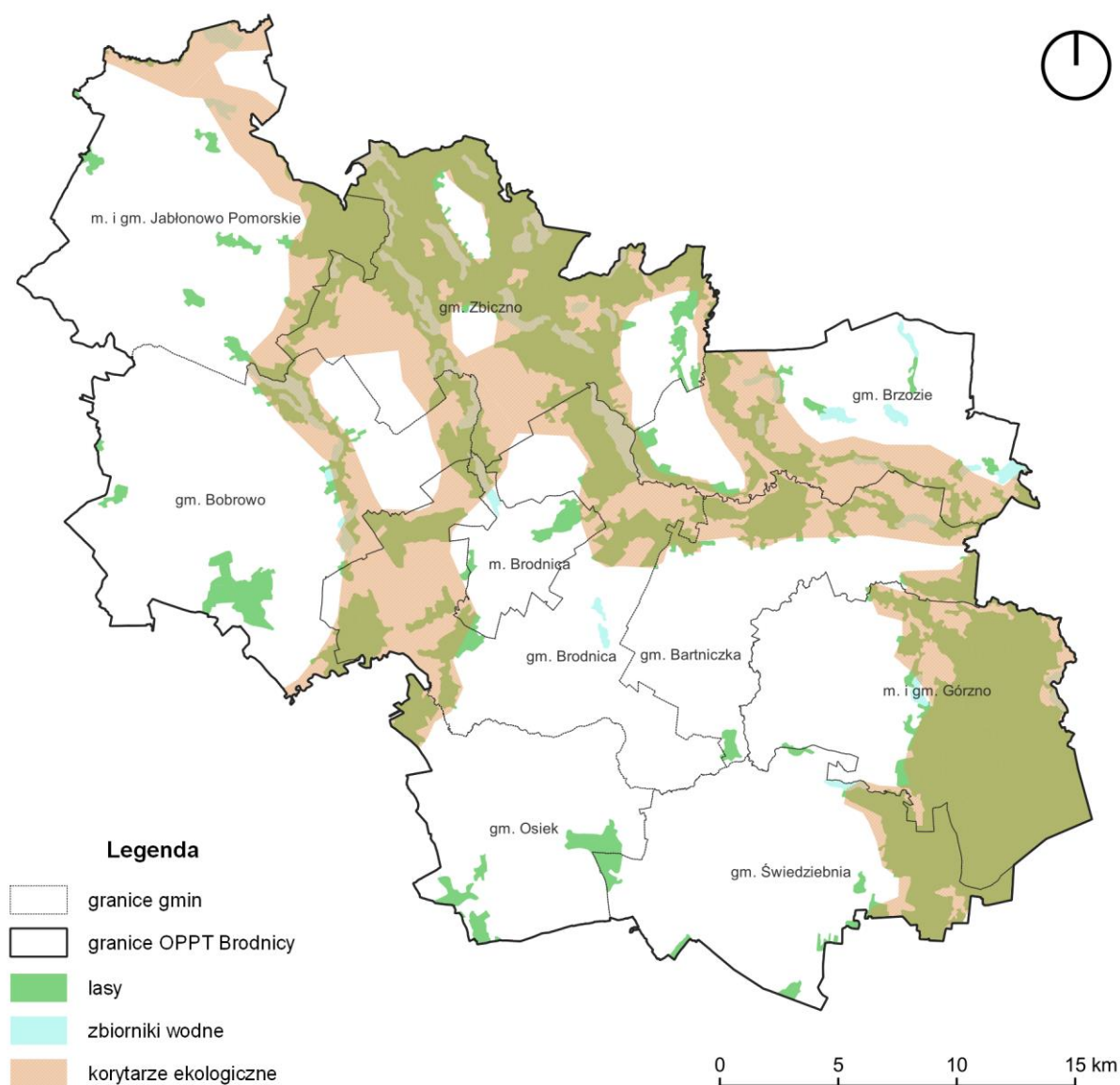
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GDOŚ

Tabela 19: Obszary Natura 2000 na terenie OPPT Brodnicy

l.p.	nazwa	kod	powierzchnia [ha]	powierzchnia na terenie OPPT Brodnicy [ha]
1	Ostoja Lidzbarska	PLH280012	8877	3300
2	Ostoja Brodnicka	PLH040036	4183	3049
3	Dolina Drwęcy	PLH280001	12582	1724
4	Mszar Płociczno	PLH040035	182	182
5	Bagienna Dolina Drwęcy	PLB040002	3371	3371

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GDOŚ

Rysunek 9: Korytarze ekologiczne na terenie OPPT Brodnicy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GDOŚ

Przez PAN w Białowieży zostały wyznaczone odnogi korytarzy ekologicznych migracji dużych ssaków, które przebiegają w obrębie OPPT Brodnicy. Korytarze ekologiczne to najczęściej wąskie i długie pasma nawiązujące do układu dolin rzecznych i rynien polodowcowych oraz terenów leśnych (np. Drwęcy). W niektórych miejscach tworzą obszary węzłowe (Pojezierze Brodnickie). Na północy w gminie Jabłonowo Pomorskie znajduje się korytarz Dolina Drwęcy-Dolina Wisły, który dalej poprzez system korytarzy Lasy Iławskie – oraz Dolin Dolnej Wisły Zachodni łączy się z Doliną Drwęcy i Bagienną Doliną Drwęcy. Dalej na południe rozciąga się korytarz Dolina Drwęcy-Dolina Dolnej Wisły – który ma połączenie z korytarzem Puszczy Białej. Przez teren powiatu brodnickiego przebiegają następujące korytarze ekologiczne: 2005 — GKPN-10D Dolina Drwęcy-Dolina Wisły, GKPN-6B Dolina Drwęcy-Dolina Dolnej Wisły Zachodni, GK_Pn-10B Lasy Iławskie-Dolina Drwęcy Zachodni, GKPN-6 Bagienna Dolina Drwęcy, GKPN-6A Dolina Drwęcy-Dolina Dolnej Wisły Wschodni, 2012 — GKPN-13B Lasy Lidzbarsko-Górznieńskie, KPN-13D Lasy Brodnickie, I(Pn-14B) Lasy Brodnickie-Dolina Wisły, KPN-13E Dolina Drwęcy, wyznaczone przez Instytut Biologii Ssaków Polskiej Akademii Nauk w Białowieży, a także korytarze ekologiczne o znaczeniu lokalnym.

Korytarze biegną głównie wzdłuż dolin rzecznych, a także przez zalesione tereny pojezierzy. Zapewnienie skutecznej ochrony korytarzy ekologicznych i utrzymania ich ciągłości przestrzennej wymaga w szczególności: ograniczania nowej zabudowy, zwiększania lesistości, minimalizowania konfliktów z korytarzami transportowymi, edukacji i podnoszenia świadomości ekologicznej społeczeństwa.

4.8. RYZYKO WYSTĄPIENIA SUSZY, PODTOPIEŃ I POWODZI

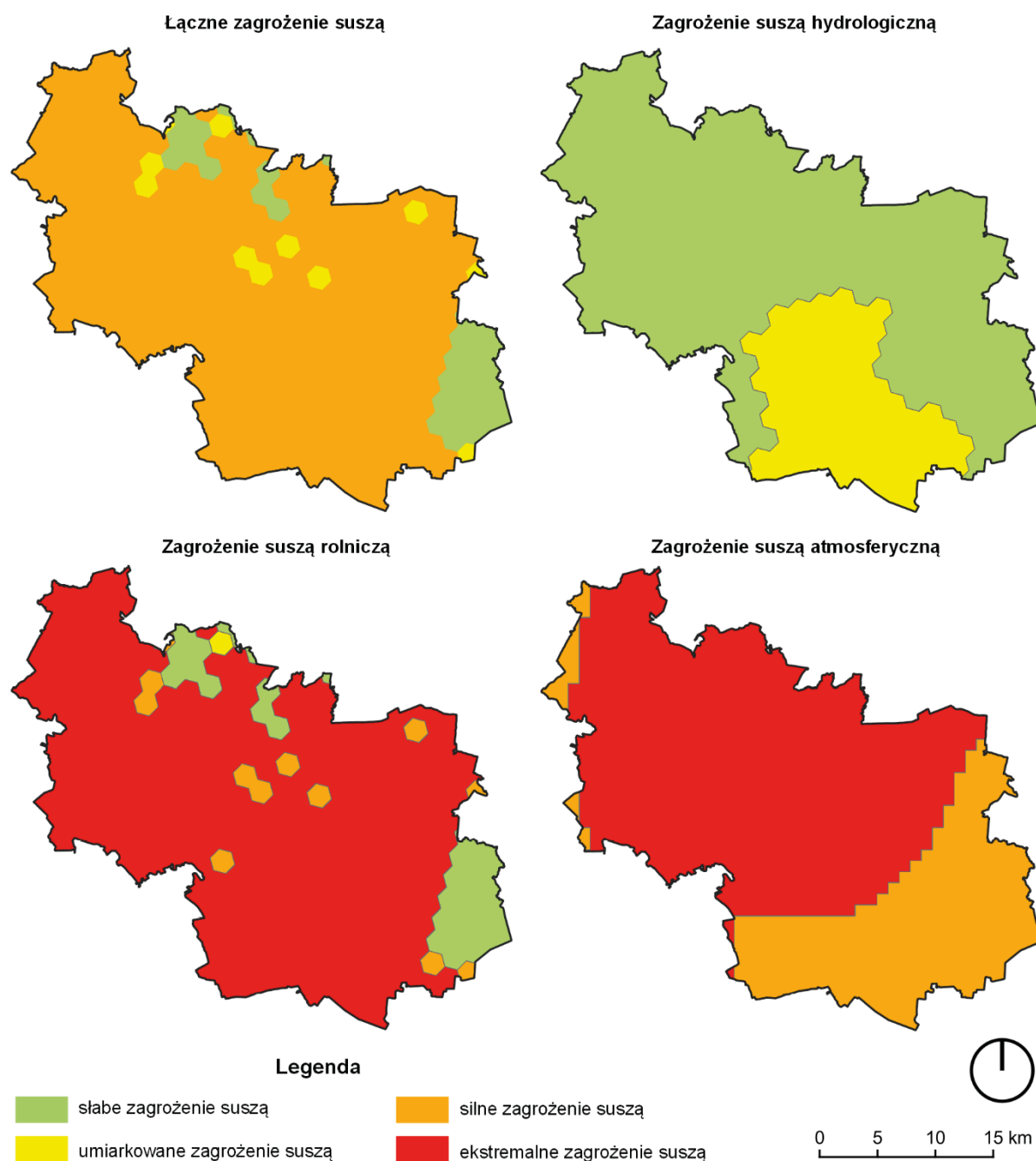
Analiza Planu Przeciwdziałania Skutkom Suszy⁴³ na terenie OPPT Brodnicy wykazuje silne łączne zagrożenie suszą na przeważającej części obszaru. Najmniej zagrożone suszą są tereny najmniej przekształcone, czyli kompleksy leśne na terenie Równiny Urszulewskiej oraz kompleksy leśno-jeziorowe na terenie Pojezierza Brodnickiego.

Na terenie OPPT Brodnicy nie występuje ryzyko suszy hydrologicznej. Obszar jest obfity w ciek i zbiorniki wodne. Jedynie na obszarze terenów rolnych w gminach Osiek i Świdziebnia występuje umiarkowane zagrożenie suszą hydrologiczną.

---

⁴³ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy (Dz.U. 2021 poz. 1615)

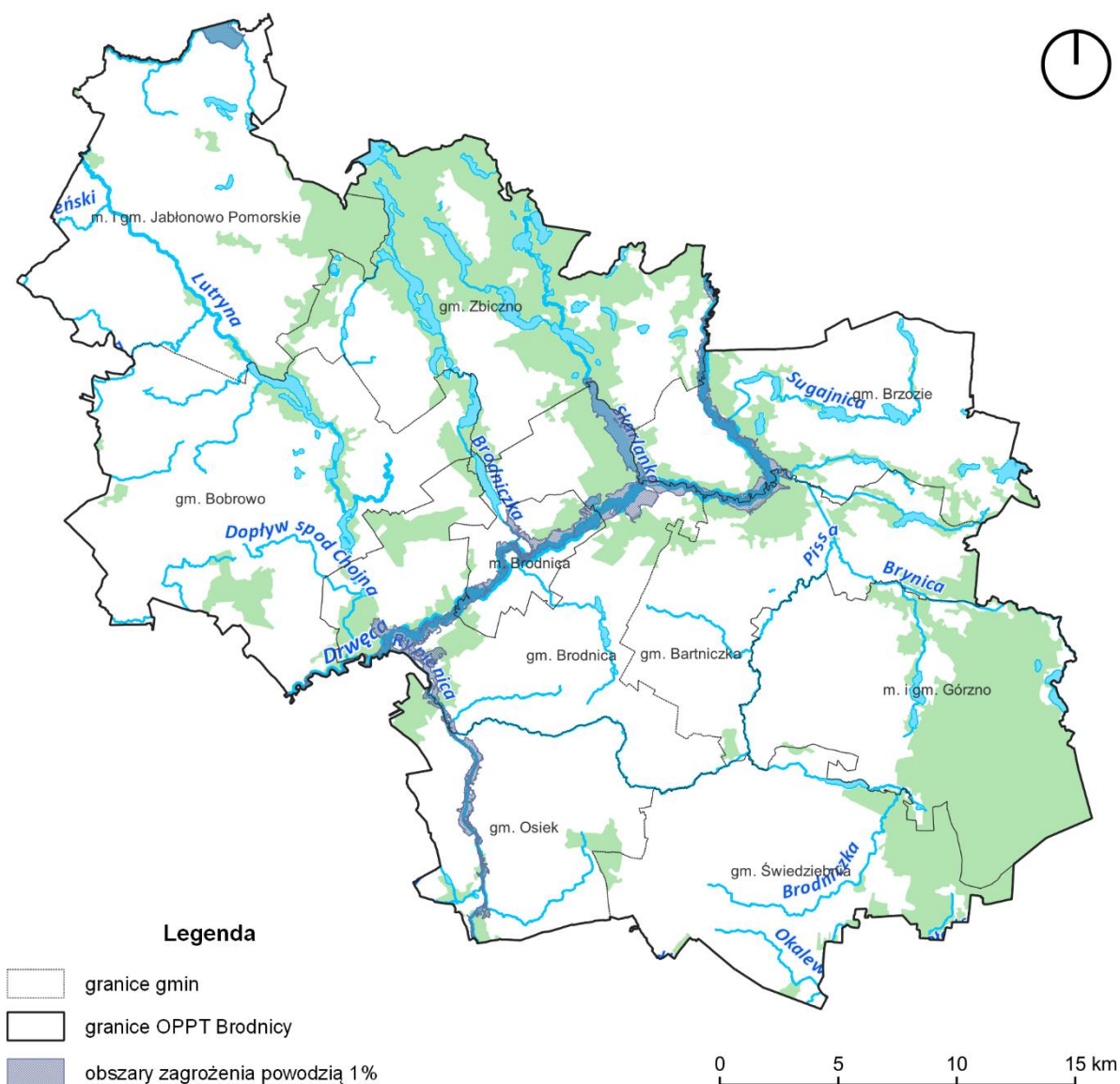
Rysunek 10: Zagrożenie suszą na terenie OPPT Brodnicy

Źródło: Opracowanie własne

Znacznie gorzej wygląda zagrożenie suszą rolniczą i atmosferyczną. Przeważająca część OPPT Brodnicy jest zagrożona suszą rolniczą i atmosferyczną w stopniu ekstremalnym. Warunki klimatyczne regionu, a zwłaszcza przejściowość klimatu, sprzyjają występowaniu ekstremalnych zjawisk meteorologicznych i hydrologicznych, w tym susz. Na podstawie badań wieloletnich zaobserwowano, że w ostatnich latach częstotliwość występowania susz uległa wyraźnemu nasileniu.

Rysunek 11: Zagrożenie powodziowe na terenie OPPT Brodnicy

Źródło: Opracowanie własne

Na terenie OPPT obszarami stanowiącymi zagrożenie powodziowe są Drwęca oraz Rypienica. Powodzie i podtopienia na terenie OPPT związane są głównie z wodami opadowymi, roztopowymi i zatorami zimowymi.

4.9. UWARUNKOWANIA AKUSTYCZNE

Jeden z kluczowych czynników, mających wpływ na stan klimatu akustycznego, to zjawisko hałasu. Priorytetem w zakresie ochrony środowiska jest ustanowienie odpowiednich wskaźników oceny stanu akustycznego, które zostały określone w

ustawie OOS⁴⁴ oraz w Rozporządzeniu regulującym dopuszczalny poziom hałasu w środowisku⁴⁵. Głównym źródłem konfliktów akustycznych w otoczeniu jest hałas generowany przez ruch komunikacyjny, zwłaszcza hałas drogowy. W obszarach zurbanizowanych zagrożenie hałasem drogowym wzrasta głównie ze względu na zwiększenie ruchu pasażerskiego i towarowego zarówno na drogach lokalnych, jak i tranzytowych.

Struktura drogowa OPPT Brodnica obejmuje drogę krajową DK15 Toruń-Ostróda, będącą drogą główną ruchu przyspieszonego o parametrach klasy GP. W ramach Wojewódzkiej Strategii Przyspieszenia 2030+⁴⁶ postuluje się realizację kluczowego projektu, który polega na uznaniu DK15 za drogę ekspresową (S15). Taka zmiana przyczyniłaby się do lepszego połączenia obszaru z autostradą A1 (Gdańsk-Łódź-Gorzyczki) poprzez węzeł Turzno oraz drogą ekspresową S7 (Gdańsk-Warszawa) poprzez węzeł Ostróda Zachód.

W obecnym czasie na terenie powiatu nie są planowane ani realizowane żadne inwestycje w rozbudowę sieci dróg krajowych. Rozważany jest natomiast wariant trasy drogi ekspresowej S5 prowadzący przez północny obszar partnerstwa (gmina Jabłonowo Pomorskie).

Hałas kolejowy ma zdecydowanie mniejsze znaczenie dla jakości klimatu akustycznego. Wynika to głównie z ograniczonej częstotliwości kursowania pociągów w porównaniu z ruchem drogowym. Zwiększona emisja hałasu występuje w obszarach przywęzłowych i wzdłuż tras kolejowych.

Drugim istotnym źródłem hałasu, o dużym wpływie na klimat akustyczny w województwie, jest hałas przemysłowy. Hałas ten wywodzi się głównie z sektorów chemicznego, spożywczego, celulozowo-papierniczego, elektromaszynowego i elektroenergetycznego. Wzrost emisji dźwięku związany jest również z rozwijającymi się źródłami energii odnawialnej. Hałas generowany przez turbiny wiatrowe ma lokalny charakter i może wpływać negatywnie na klimat akustyczny jedynie w bezpośrednim sąsiedztwie.

---

⁴⁴ Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2008 Nr 199 poz. 1227, z późn. zm.)

⁴⁵ Rozporządzenie Ministra Środowiska z 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz.U. 2007 nr 120 poz. 826)

⁴⁶ Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+ przyjęta uchwałą nr XXVIII/399/20 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 21 grudnia 2020 r. w sprawie przyjęcia Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+

4.10. KLIMAT I JAKOŚĆ POWIETRZA

Obserwacje naukowe jednoznacznie wskazują na postępujące zmiany klimatyczne na terenie OPPT Brodnicy i całego województwa kujawsko-pomorskiego. Z uwagi na specyficzne warunki fizycznogeograficzne, zagrożenia związane z tymi zmianami umieszczają województwo na wyjątkowo wysokim poziomie w skali kraju. Wzrost średniej rocznej temperatury powietrza, znaczne ograniczenie liczby dni o temperaturach średnich poniżej 0°C, a także znaczące zwiększenie liczby dni z temperaturami średnimi powyżej 25°C, wydłużenie sezonu wegetacyjnego, redukcja dni z pokrywą śnieżną, zwiększenie intensywności opadów oraz wydłużenie okresów między opadami mają realny wpływ na środowisko, życie ludzi i ich codzienną aktywność.

Coraz częściej i intensywniej na terenie OPPT Brodnicy oraz całego województwa pojawiają się ekstremalne zjawiska pogodowe, takie jak ulewy, powodzie, podtopienia, osunięcia ziemi, fale upałów, susze, huragany czy osuwiska. Skutki tych zmian dotkną przede wszystkim sektory rolnictwa, przemysłu i energetyki, co prawdopodobnie przyniesie znaczące konsekwencje ekonomiczne dla regionu. Podobne wyzwania będą dotyczyły całego kraju, jednak w przypadku województwa kujawsko-pomorskiego oraz terenu OPPT Brodnicy mogą one mieć szczególnie głęboki wpływ na strukturę gospodarki regionalnej.

Działalność ludzka jest uznawana za główne źródło zanieczyszczeń powietrza. Te oddziaływania można sklasyfikować w zależności od charakteru danego źródła emisji, co prowadzi do identyfikacji różnych typów emitorów:

- Emitory punktowe, związane z procesami technologicznymi i produkcją energii.
- Emitory liniowe, obejmujące infrastrukturę komunikacyjną, jak również kolejową.
- Emitory powierzchniowe, związane z obszernymi pożarami, systemami grzewczymi i sektorem komunalnym.
- Emitory rolnicze, powstałe w wyniku hodowli zwierząt i upraw.
- Emitory niezorganizowane, takie jak pojedyncze pożary, instalacja powierzchni kryjących, składowiska itp.

Jedyna stacja pomiarowa monitorująca czystość powietrza na obszarze Obszaru Partnerstwa Publiczno-Prywatnego Brodnica znajduje się w Brodnicy przy ul. Kochanowskiego.

Tabela 20: Poziom zanieczyszczenia pyłami PM10; Stacja pomiarowa: Brodnica, ul. Kochanowskiego

Nazwa statystyki	Kod statystyki	Wartość
Średnia roczna	SA	21.76
Minimum roczne	MIN	6.1
Maksimum roczne	MAX	63.9
Maksimum z wartości lub średnich dobowych	MAX_S24	63.9
Liczba dni powyżej granicy ze średnich dobowych	LD_S24	9.0
Percentyl P90.4 z wyników jednostkowych	S90_4_PERC	37.7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Inspekcji Ochrony Środowiska

5. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

5.1. PROBLEMY SYSTEMOWE

Rozważając problemy polityki ochrony środowiska w Polsce, ważne jest, aby uwzględnić z jednej strony faktyczne zmiany w środowisku, a z drugiej także kwestie zarządzania ochroną środowiska.

Z punktu widzenia kluczowych wyzwań w zakresie zmian w środowisku należy wymienić:

- **Dekarbonizację** w sektorze gospodarczym, publicznym i indywidualnym, w tym inwestycje w OZE, decentralizację produkcji energii, rozdrobnienie jej magazynowania (np. w samochodach elektrycznych), budowę sieci dystrybucyjnej dostosowanej do prosumentów, inwestycje w inteligentne systemy zarządzania energią
- **Zagospodarowanie odpadów** poprzez Rozszerzoną odpowiedzialność producentów (ROP), optymalizację recyklingu kosztem redukcji, politykę re-use i systemy kaucyjne, przy zapewnieniu stabilizacji prawa
- **Objęcie ochroną starodrzewu** oraz działania w zakresie przeciwdziałania degradacji gleb i bioróżnorodności, w tym przetwarzanie bioodpadów również w indywidualnych instalacjach (kompostownikach)
- **Edukacja ekologiczna** i dostosowanie programów nauczania dzieci i młodzieży, co ma zwiększyć zaangażowanie konsumentów w gospodarkę odpadami oraz zbudować świadomość społeczeństwa co do zasad funkcjonowania i finansowania poszczególnych systemów zarządzania strategicznymi zasobami środowiskowymi, a ostatecznie zachęcić społeczeństwa do działań prośrodowiskowych
- **Ograniczenie konsumpcji** wywoływanej poprzez wszechobecność reklamy i narzędzi psychomanipulacji, sprzyjającej skłonności do wybierania prostych, łatwych metod załatwiania problemów doraźnych, bez ich dogłębnego przemyślenia i kontekstu.
- **Planowanie przestrzenne** w sposób zrównoważony, poprzez odejście od zjawiska betonowania przestrzeni – a tym samym zamykania naturalnych ciągów i obiegów składników środowiska tj. wody, powietrza, potęgujące efekty niebezpiecznych zjawisk zmian klimatycznych
- **Warunki dla innowacji w ochronie środowiska**, ich stworzenie i utrzymanie, w tym w zakresie marnowania żywności czy transportu.

Przedstawione kwestie nie są przypisane w sposób specyficzny do określonej branży, obszaru geograficznego ani konkretnego miejsca, tym bardziej nie są związane z pojedynczymi instytucjami czy przedsięwzięciami, stanowią jedynie kontekst zewnętrzny, systemowy.

W zakresie zarządzania ochroną środowiska należy zwrócić uwagę, że regulacje prawne dotyczące ochrony środowiska są relatywnie nowe, powstały około pięćdziesięciu lat temu. Wyróżnia się dwa etapy ich rozwoju:

- Pierwszy etap obejmuje różne **regulacje prawne** dotyczące środowiska, takie jak uprawnienia przydzielone administracji publicznej dla zapewnienia racjonalnego korzystania z wody, energii, powietrza, ziemi i obiektów przyrodniczych
- Drugi etap wiąże się z powstawaniem nowych **instytucji prawnych**, takich jak obszar ochronny, przestępstwa przeciwko środowisku, odpowiedzialność za szkody w środowisku, oceny oddziaływania na środowisko, informacji o środowisku.

Polska podejmuje wiele działań na rzecz ochrony środowiska, ale nadal stoi przed wieloma wyzwaniami. Wymaga to ciągłego monitorowania, innowacji i zaangażowania ze strony wszystkich sektorów społeczeństwa.

Przyjęta w 2019 roku Polityka ekologiczna państwa 2030⁴⁷ (PEP2030) stanowi odpowiedź na te wyzwania, poprzez konieczność zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego Polski oraz wysokiej jakości życia dla wszystkich mieszkańców. Strategia ta wspiera także realizację celów i zobowiązań Polski na szczeblu międzynarodowym, w tym na poziomie unijnym oraz ONZ, szczególnie w kontekście celów polityki klimatyczno-energetycznej UE do 2030 oraz celów zrównoważonego rozwoju ujętych w Agendzie 2030 ONZ⁴⁸.

Zarządzanie ochroną środowiska jest kluczowym elementem polityki ochrony środowiska. Organem władzy odpowiedzialnym w kraju za ochronę środowiska i klimatu jest Ministerstwo Klimatu i Środowiska, które w obecnym kształcie powstało 6 października 2020 roku⁴⁹. Zadaniem ministerstwa jest ochrona środowiska

---

⁴⁷ Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej przyjęta uchwałą nr 67 Rady Ministrów z dnia 16 lipca 2019 r. w sprawie przyjęcia "Polityki ekologicznej państwa 2030 - strategii rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej" (M.P. 2019 poz. 794)

⁴⁸ Resolution adopted by the General Assembly on 25 September 2015: Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development (General Assembly, Distr.: General 21 October 2015)

⁴⁹ Funkcjonujące od 1972 roku pod różnymi nazwami i kompetencjami szczegółowymi (Ministerstwo Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska, Ministerstwo Środowiska, Ministerstwo Klimatu); 6 października 2020 Ministerstwo Środowiska zostało połączone z Ministerstwem Klimatu i przekształcone w Ministerstwo Klimatu i Środowiska. 7 października 2020 z mocą obowiązującą od 6 października 2020 weszło w życie rozporządzenie Rady Ministrów znoszące Ministerstwo Środowiska.

naturalnego w Polsce, zarządzanie zasobami naturalnymi oraz nadzorowanie Lasów Państwowych i Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska.

W zakresie zarządzania na poziomie kraju istnieje wiele problemów związanych z **niskim priorytetem politycznym** rządzących na każdym szczeblu dla procesów związanych z ochroną środowiska, przy jednoczesnym **rozproszonym systemie kompetencji** organów administracji w dziedzinie ochrony środowiska.

Jednocześnie wyraźna jest **niepełna integracja** polityki rozwoju i planowania przestrzennego z działaniami na rzecz ochrony środowiska (prymat wzrostu gospodarczego, konsumpcjonizmu, nad zrównoważonym rozwojem i ochroną środowiska). Przekłada się to też, na sytuację, w której występuje wyraźny **brak uwzględniania usług ekosystemowych**, umożliwiających czerpanie korzyści ze środowiska (retencja, rekreacja, ograniczanie erozji gleby, regulacja klimatu, dostępu do wody i żywności, walorów uzdrowiskowych) przy opracowywaniu dokumentów strategicznych oraz projektowaniu i funkcjonowaniu przedsięwzięć.

Wszystko to sprawia, że procesy związane z ochroną środowiska traktowane są głównie jako niezbędny **koszt rozwoju gospodarczego**, a rozwiązywanie wielu problemów środowiskowych stanowi znaczne **wyzwanie administracyjne** niezależnie od szczebla i kontekstu.

5.2. GŁÓWNE WYZWANIA OCHRONY ŚRODOWISKA W ANALIZOWANYM REJONIE

Proponowane w ramach projektu Strategii kierunki wsparcia jako jeden z celów strategicznych wskazują Inwestycje przyjazne środowisku (cel. 3), w ramach którego założono rozwój infrastruktury komunikacyjnej (3.1), turystyki (3.2) i infrastruktury ekologicznej (3.3), w tym w zakresie gospodarki odpadami, wodno-ściekowej i energetycznej. W ramach tych kierunków realizowane będzie wsparcie mające pozytywny wpływ na wykazane wyzwania środowiska naturalnego.

Analiza stanu środowiska i identyfikacja głównych wyzwań w tym zakresie wskazują, że **priorytetami polityki ochrony środowiska**⁵⁰ na obszarze OPPT Brodnicy są:

- ograniczanie emisji zanieczyszczeń do powietrza,
- dalsza poprawa jakości powietrza, w tym w szczególności ograniczenie niskiej emisji,
- poprawa warunków klimatu akustycznego,

---

⁵⁰ Na podstawie Programu ochrony środowiska powiatu brodnickiego na lata 2020-2025 z perspektywą do 2030 roku przyjętego Uchwałą nr XXI/131/2020 Rady Powiatu w Brodnicy z dnia 3 listopada 2020 r. w sprawie przyjęcia „Programu Ochrony Środowiska Powiatu Brodnickiego na lata 2020 - 2025 z perspektywą do 2030 r.”

- ochrona wód powierzchniowych przed migracją zanieczyszczeń ze źródeł punktowych,
- zachowanie jakości wód podziemnych i ich ochrona przed degradacją,
- poprawa stanu zdrowia mieszkańców,
- kształtowanie zieleni miejskiej i wiejskiej,
- wprowadzanie zadrzewień, w tym zieleni przydrożnej,
- zachowanie i kształtowanie różnorodności biologicznej,
- zmniejszenie wodochłonności, materiałochłonności i energochłonności przy zastosowaniu najlepszych dostępnych technik (BAT),
- wdrażanie nowoczesnego systemu gospodarki odpadami oraz dalszy rozwój selektywnej zbiórki odpadów,
- wspieranie technologii minimalizujących ilość wytwarzanych odpadów,
- podniesienie poziomu świadomości ekologicznej społeczeństwa powiatu.

Kierunki te wynikają ze zidentyfikowanych **słabych stron lokalnego środowiska**, tj.:

- położenie złóż kopalin na obszarach prawnie chronionych,
- niska jakość bonitacyjna gleb, występowanie gleb podatnych na degradację,
- małe zasoby wód podziemnych (GZWP),
- słabe skanalizowanie terenów wiejskich,
- wysoka emisja zanieczyszczeń do powietrza,
- wysokie poziomy stężenia pyłu zawieszzonego,
- zagrożenie hałasem w ośrodkach miejskich obszaru,
- liczne budynki wymagające termomodernizacji,
- niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę gazową,
- spalanie w piecach domowych odpadów i złego jakościowo węgla,
- niewystarczające wykorzystanie OZE.

Poza tymi czynnikami należy również zauważyć **zewnętrzne czynniki oddziaływania**, stanowiące wyzwanie z punktu widzenia obszaru OPPT Brodnicy:

- brak warunków sprzyjających rozpoznawaniu i eksploatacji gazu z łupków,
- postępująca eutrofizacja wód,
- brak kompleksowych działań na rzecz retencji wód,
- obniżanie poziomu wód gruntowych, zanik oczek wodnych,
- nadmierne nawożenie użytków rolnych,
- postępujące zagrożenie suszą,
- ograniczenia gospodarowania na terenach chronionych,
- zabudowa turystyczna i rekreacyjna w pobliżu rzek i jezior,
- koncentracja źródeł emisji zanieczyszczeń powietrza w mieście Brodnicy,
- rosnące natężenie ruchu pojazdów,
- brak pełnego obejścia drogowego Brodnicy,
- postępujące zmiany klimatu,

- zbyt małe wykorzystanie gazu do celów grzewczych,
- wysokie koszty inwestycyjne energetyki odnawialnej,
- wzrost częstości występowania ekstremalnych stanów pogodowych,
- mała powierzchnia pokryta planami zagospodarowania przestrzennego.

W powyższym kontekście jako **najważniejsze wyzwania ochrony środowiska** w analizowanym rejonie należy wymienić:

- promowanie gospodarki niskoemisyjnej i energooszczędnej,
- poprawę warunków akustycznych terenów położonych przy drogach powiatowych,
- ochronę klimatu akustycznego jezior i rzek oraz terenów położonych nad wodami,
- ochronę zasobów przyrodniczych, w tym szczególności zasobów kopalin przed nieracjonalną eksploatacją,
- kształtowanie terenów zieleni i różnorodności biologicznej,
- przeciwdziałanie nielegalnego wprowadzania odpadów do środowiska,
- ochronę zdrowia mieszkańców obszaru,
- ochronę bezpieczeństwa mieszkańców obszaru,
- edukację ekologiczną społeczeństwa.

5.3. PROGNOZA ZMIAN ZACHODZĄCYCH W ŚRODOWISKU

Ocena prognoz zmian zachodzących w środowisku na obszarze OPPT Brodnicy jest kluczowym elementem zrównoważonego rozwoju tego regionu. W ciągu ostatnich lat, obszar ten doświadczał szereg wyzwań związanych z wpływem człowieka na środowisko naturalne w różnym kontekście oddziaływań bezpośrednich i pośrednich, krótkoterminowych czy długoterminowych, stałych i chwilowych, pozytywnych czy negatywnych.

Prognoza zmian zachodzących w środowisku uwzględnia z jednej strony dobry obecny stan środowiska, w tym poszczególnych jego komponentów, ale także możliwość jego poprawy i eliminacji istniejących oraz potencjalnych zagrożeń. Z drugiej zaś strony wynika z dynamiki procesów rozwojowych i urbanizacyjnych, w tym m.in. rozwoju różnych form budownictwa, budowy nowych i przebudowy istniejących dróg, rozwoju turystyki i rekreacji, jak również prowadzonych inwestycji infrastrukturalnych. Procesy te powodują nieustanne powstawanie nowych zagrożeń, które powinny być minimalizowane już na etapie planowanego rozwoju. Istotne jest także wspieranie, inicjowanie i koordynowanie działań zmierzających do zapewnienia trwałej ochrony terenów i obiektów o najwyższych na tym obszarze zasobach przyrodniczych i krajobrazowych, a także podjęcie działań nad eliminacją bądź minimalizacją istniejących zagrożeń.

Biorąc pod uwagę powyższe założenia oraz kontekst strategiczny, na tym obszarze sformułowane zostały następujące kierunki ochrony środowiska⁵¹:

- **Poprawa jakości środowiska:** jakości wód, powietrza, klimatu akustycznego, ochrona przed polami magnetycznymi i awariami, zarządzanie środowiskiem w kontekście poprawy zdrowia
- **Zrównoważone wykorzystanie surowców, materiałów, wody i energii:** ograniczenie materiałochłonności, wodochłonności, energochłonności i odpadowości, zarządzanie zasobami wodnymi, ochrona przed powodzią i suszą, OZE
- **Ochrona i racjonalne użytkowanie zasobów przyrodniczych:** ochrona przyrody i krajobrazu, powierzchni ziemi i gleb, zasobów kopalnych, zrównoważony rozwój lasów i zieleni
- **Działania systemowe w ochronie środowiska:** edukacja społeczeństwa i udział społeczeństwa w ochronie środowiska, rozwój badań i postęp techniczny, planowanie przestrzenne, aktywizacja sektora prywatnego

Wszystko to wpływa na prognozę zmian zachodzących w środowisku na obszarze OPPT Brodnicy. Wszystkie te aspekty są ważne dla zrozumienia, jakie zmiany mogą nastąpić w przyszłości i jak można nimi zarządzać.

W kontekście prognoz zmian klimatycznych, analizowany obszar może być narażony na wzrost średnich temperatur, zmiany opadów atmosferycznych i związane z tym ekstremalne zjawiska pogodowe. To z kolei może wpływać na dostępność wody, jakość gleby i utrzymanie bioróżnorodności. W związku z tym, istotne jest, aby lokalne władze podejmowały środki zaradcze, takie jak rozwój zrównoważonych praktyk rolniczych, inwestycje w odnawialne źródła energii oraz monitorowanie jakości powietrza.

Kolejnym istotnym aspektem prognoz są zmiany w użytkowaniu ziemi i urbanizacji. Planowanie przestrzenne powinno uwzględniać równowagę między rozwojem infrastruktury a ochroną obszarów przyrodniczych. Znaczący wzrost liczby ludności oraz rozwój gospodarczy mogą prowadzić do fragmentacji siedlisk, co z kolei może negatywnie wpływać na populacje dzikich zwierząt i roślin.

Ważnym elementem prognoz jest także monitorowanie jakości powietrza i wody na tym obszarze. Działalność przemysłowa i transportowa przyczynia się do emisji substancji szkodliwych, które wpływają na zdrowie mieszkańców oraz stan ekosystemów wodnych. Implementacja środków kontroli emisji i edukacja

---

⁵¹ Na podstawie Programu ochrony środowiska powiatu brodnickiego na lata 2020-2025 z perspektywą do 2030 roku przyjętego Uchwałą nr XXI/131/2020 Rady Powiatu w Brodnicy z dnia 3 listopada 2020 r. w sprawie przyjęcia „Programu Ochrony Środowiska Powiatu Brodnickiego na lata 2020 - 2025 z perspektywą do 2030 r.”

społeczeństwa w zakresie ochrony środowiska stanowią kluczowe elementy skutecznego zarządzania tym zagadnieniem.

Wreszcie, prognozy zmian w środowisku powinny być integralną częścią strategii zrównoważonego rozwoju wszystkich samorządów obszaru. Lokalne społeczności, ośrodki naukowe i przedsiębiorstwa powinny współpracować, aby skutecznie adaptować się do zmian i promować praktyki, które minimalizują negatywny wpływ na środowisko, jednocześnie wspierając rozwój społeczno-gospodarczy regionu.

6. ANALIZA I OCENA ZNACZĄCYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO

6.1. OCENA WPŁYWU PROJEKTU DOKUMENTU NA ŚRODOWISKO – OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA

W ramach projektu dokumentu Strategia terytorialna Obszaru Prowadzenia Polityki Terytorialnej Brodnicy planuje się realizację działań (wiązek projektów) związanych z konkretnymi celami szczegółowymi. W dokumencie działania grupują się na trzech płaszczyznach: gospodarczej, społecznej i środowiskowo-przestrzennej. Zaznaczono, że w znacznej części są to działania dedykowane mieszkańcom, służące podniesieniu poziomu rozwoju społecznego, poprzez działania szkoleniowe lub aktywizacyjne, niemające charakteru inwestycyjnego. Działania inwestycyjne natomiast dotyczą niewielkich prac w zakresie modernizacji, rozbudowy, przebudowy, doposażenia istniejących obiektów lub urządzeń infrastruktury społecznej oraz technicznej. Jedynie pojedyncze projekty wiążą się z realizacją nowego zagospodarowania, najczęściej o niewielkiej skali lub punktowym charakterze. Realizacja tych projektów będzie wiązała się z różnorodnymi wpływami na poszczególne elementy środowiska.

W przeprowadzonej prognozie oceniono wpływ projektu Strategii terytorialnej OPPT Brodnicy na środowisko, biorąc pod uwagę oddziaływanie celów szczegółowych na różne komponenty środowiska, takie jak różnorodność biologiczna, ludzie, zwierzęta, rośliny, woda, powietrze, powierzchnia ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki i dobra materialne. Analiza uwzględniała także podejście kompleksowe, oceniając każde działanie (wiązkę projektów) w kontekście oddziaływania na środowisko. Na potrzeby oceny oddziaływania, w celu określenia charakteru przewidywanego wpływu na środowisko, przyjęto przedstawione poniżej definicje/sposoby określania rodzaju występującego oddziaływania:

- Oddziaływanie bezpośrednie – powstaje w związku z realizacją działań w zakresie celów szczegółowych, może wystąpić w miejscu realizacji tego działania lub w bezpośrednim jego otoczeniu, a także w zasięgu rozprzestrzeniania się emisji
- Oddziaływanie pośrednie – powstaje w wyniku realizacji działań w zakresie celów szczegółowych, występujących w dalszym otoczeniu od miejsca tego działania
- Oddziaływanie wtórne – oddziaływanie, którego skutki będą odczuwalne po zakończeniu realizacji danego celu szczegółowego, będące wynikiem późniejszych interakcji pomiędzy elementami środowiska
- Oddziaływanie skumulowane – to suma skutków realizacji działań z danego celu szczegółowego rozpatrywana łącznie ze skutkami wdrażania projektów w

ramach pozostałych celów szczegółowych, a także inwestycji prowadzonych równocześnie, ale finansowanych z innych źródeł

- Oddziaływanie krótkoterminowe – to takie, którego czas występowania będzie trwał około 1 roku
- Oddziaływanie średnioterminowe – to takie, którego czas oddziaływania będzie trwał do 10 lat
- Oddziaływanie długoterminowe – to takie, którego czas oddziaływania będzie trwał co najmniej 10 lat
- Oddziaływanie stałe – które nie ustaje po zakończeniu realizacji celu szczegółowego, oddziałujące w sposób ciągły
- Oddziaływanie chwilowe – trwające tylko przez czas realizacji działania w ramach celu szczegółowego, oddziałujące na środowisko w sposób nieregularny, sporadyczny
- Oddziaływanie pozytywne – zapewniające korzystny wpływ na środowisko, które może przyczynić się do poprawy stanu wyjściowego lub do zmniejszenia istniejących oddziaływań
- Oddziaływanie negatywne – wywołujące skutki uważane za niekorzystną zmianę w stosunku do sytuacji wyjściowej, powodujące zwiększenie istniejących lub wprowadzenie nowych niepożądanych oddziaływań

W przeprowadzonej analizie uwzględniono wyłącznie oddziaływania o wysokim prawdopodobieństwie występowania. Analiza została przeprowadzona głównie w oparciu o listę projektów kluczowych, a w przypadku ich braku o listę działań uzupełniających.

Poniższa tabela obrazuje ocenę potencjalnego wpływu poszczególnych celów szczegółowych Strategii oraz wiązek, czyli kierunków działań na poszczególne elementy środowiska. Kolor zielony oznacza potencjalny wpływ pozytywny, kolor czerwony – potencjalny wpływ negatywny, kolor biały – neutralny. Rodzaj wpływu: B: Bezpośrednie, P: Pośrednie, S: Stałe, CH: Chwilowe, W: Wtórne.

Tabela 21: Ocena oddziaływania na środowisko działań Strategii terytorialnej OPPT Brodnicy

CEL STRATEGICZNY	WIĄZKA / DZIAŁANIE	Obszary chronione, Natura 2000	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki
CEL SZCZEGÓŁOWY 1: SPOŁECZNY: Wysoka jakość usług dla mieszkańców – pozytywne oddziaływanie skumulowane														
1.1: Wysoka jakość usług publicznych	1.1.1 Kultura			B S	CH	CH	CH	CH	CH			B S		
	1.1.2 Zdrowie			B S										
1.2: Dostępna i nowoczesna edukacja	1.2.1 Edukacja			B S	CH	CH	CH	CH	CH			B S		
1.3: Integracja i aktywizacja mieszkańców	1.3.1 Integracja		B S	B S					CH					
CEL SZCZEGÓŁOWY 2: GOSPODARCZY: Zrównoważony rozwój przedsiębiorczości														
2.1: Rozwinięty rynek produktów lokalnych	2.1.1 Produkty lokalne			B S										
2.2: Rozwinięta infrastruktura gospodarcza	<i>Brak wiązek na tym etapie</i>													
2.3: Współpraca międzysektorowa	<i>Brak wiązek na tym etapie</i>													

CEL STRATEGICZNY	WIĄZKA / DZIAŁANIE	Obszary chronione, Natura 2000	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki
CEL SZCZEGÓŁOWY 3: ŚRODOWISKOWY: Inwestycje przyjazne środowisku – pozytywne oddziaływanie skumulowane														
3.1: Rozwinięta infrastruktura komunikacyjna	3.1.1 Ścieżki rowerowe	PS	PS	BS CH	PS CH	PS CH	WS	WS	PS CH	PS	PS CH	PS	PS	
	3.1.2 Drogi			BS	WS CH	CH	WS CH	PS CH	PS CH	WS CH	WS CH	BS CH	PS CH	
	3.1.3 Transport publiczny			BS			WS	WS	WS				PS	
3.2: Zrównoważona turystyka	3.2.1 Odnowa przestrzeni			BS	CH	CH			CH		CH	B CH		
	3.2.2 Rekreacja			BS	CH	CH			CH		CH	B CH		
	3.2.3 Jeziora			BS	CH	CH			CH	B CH	CH	BS	CH	
	3.2.4 Produkt turystyczny			BS	CH	CH			CH		CH	B CH		
3.3: Rozwinięta infrastruktura ekologiczna	3.3.1 Odpady	PS	PS	BS CH	PS CH	PS CH	PS CH		CH	PS	CH	PS	PS	BS CH
	3.3.2 Gosp. wodno-ściek.	PS	PS CH	BS CH	PS CH	PS CH			CH	BS CH	PS CH	PS CH		
	3.3.3 Efekt. energetyczna	WS	WS	PS CH		CH	BS	PS				PS CH		

Źródło: opracowanie własne

6.2. SKUMULOWANE ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Oddziaływanie skumulowane – to suma skutków realizacji działań z danego celu szczegółowego rozpatrywana łącznie ze skutkami wdrażania projektów w ramach pozostałych celów szczegółowych, a także inwestycji prowadzonych równocześnie, ale finansowanych z innych źródeł. Ocenę oddziaływania skumulowanego przeprowadzono na poziomie trzech celów szczegółowych projektu Strategii terytorialnej: społecznego, gospodarczego oraz środowiskowo-przestrzennego.

CEL SZCZEGÓŁOWY 1: SPOŁECZNY: Wysoka jakość usług dla

mieszkańców: wykazuje pozytywne oddziaływanie skumulowane. Cel ten zawiera głównie działania miękkie, nieinwestycyjne – dedykowane mieszkańcom, służące podniesieniu poziomu rozwoju społecznego, poprzez działania szkoleniowe lub aktywizacyjne lub zmierzające do poprawy usług publicznych, niemające charakteru inwestycyjnego. Działania inwestycyjne natomiast dotyczą niewielkich prac w zakresie modernizacji, rozbudowy, przebudowy, doposażenia istniejących obiektów lub urządzeń infrastruktury społecznej oraz technicznej. Ze względu na skalę i rodzaj zamierzeń inwestycyjnych w ramach tego celu, polegających na modernizacji i podniesieniu parametrów energetycznych istniejącej infrastruktury, można przyjąć, że realizacja działań, przyniesie skumulowany pozytywny efekt dla ludności, jakości powietrza, krajobrazu obszaru OPPT, przy jednoczesnym braku generowania zagrożeń długotrwałych w innych obszarach analizy. Inne dokumenty strategiczne wyższego rzędu nie wskazują w obszarze społecznym działań na terenie OPPT Brodnicy, mogących znacznie oddziaływać na środowisko.

CEL SZCZEGÓŁOWY 2: GOSPODARCZY: Zrównoważony rozwój

przedsiębiorczości: wykazuje neutralne oddziaływanie skumulowane. Ze względu na brak sprecyzowanych działań mogących oddziaływać na środowisko w ramach celu szczegółowego 2, uznano, że nie ma podstaw do sklasyfikowania skumulowanego oddziaływania w tym obszarze jako innego niż neutralne. Inne analizowane dokumenty o charakterze strategicznym jak Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego (KSSR) czy Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+, nie wskazują w obszarze gospodarczym działań na terenie OPPT Brodnicy, mogących znacznie oddziaływać na środowisko.

CEL SZCZEGÓŁOWY 3: ŚRODOWISKOWY: Inwestycje przyjazne

środowisku: wykazuje pozytywne oddziaływanie skumulowane. Cel ten zawiera działania przyczyniające się do ochrony zasobów środowiskowych lub do ich udostępnienia w sposób bardziej zrównoważony. Działania realizowane w ramach celu szczegółowego 3, dążą do poprawy stanu środowiska, przez stosowanie lepszych technologii, bezpieczniejszych rozwiązań, czy promowanie bardziej ekologicznych zachowań. Negatywne potencjalne oddziaływania na środowisko są

wyłącznie o charakterze chwilowym i ograniczają się wyłącznie do etapu realizacyjnego. Inne analizowane dokumenty o charakterze strategicznym jak Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego (KSRR) czy Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+, nie wskazują w obszarze środowiskowo-przestrzennym działań na terenie OPPT Brodnicy, mogących znacznie oddziaływać na środowisko.

6.3. ODDZIAŁYWANIE NA OBSZARY CHRONIONE I OBSZARY NATURA 2000

Działania przedstawione w ramach projektu Strategii Terytorialnej OPPT Brodnicy nie wykazują negatywnego wpływu na obszary Natura 2000 ani na tereny objęte ochroną. Podczas ogólnej oceny dokumentu trudno jest dokładnie ocenić poszczególne elementy projektowanych działań pod kątem ich wpływu na środowisko. Dlatego prognoza wskazuje jedynie na potencjalne oddziaływanie, które powinno zostać dokładnie określone i poddane odpowiednim uzgodnieniom oraz administracyjnym decyzjom na etapie przygotowywania poszczególnych inwestycji.

Analiza wpływu priorytetowych projektów nie wykazała istotnych negatywnych skutków dla obszarów Natura 2000 i obszarów chronionych. Większość działań wynikających ze strategii ma charakter neutralny dla tych obszarów.

Wszelkie działania w ramach **celu szczegółowego 3: Inwestycje przyjazne środowisku** związane z gospodarką odpadami, gospodarką wodno-ściekową i poprawą jakości powietrza, będą miały zdecydowanie pozytywny wpływ na stan siedlisk i gatunków w obszarach Natura 2000 objętych Strategią. Przewiduje się, że zadania zawarte w strategii będą miały pozytywny wpływ na obszary chronione, w tym Natura 2000, poprzez działania związane z poprawą jakości powietrza, wspieraniem efektywności oczyszczania ścieków i rozbudową sieci kanalizacyjnej. Dodatkowo, zmiana nawyków związanych z mobilnością związana z realizacją działań z zakresu budowy ścieżek rowerowych, mogą przyczynić się do zwiększenia świadomości ekologicznej mieszkańców i szacunku dla środowiska, a tym samym wywrzeć pośredni pozytywny wpływ na omawiane obszary.

W badanym projekcie Strategii OPPT Brodnicy nie występują działania o potencjalnym długotrwałym lub stałym negatywnym wpływie na środowisko w obszarach chronionych i Natura 2000.

6.4. ODDZIAŁYWANIE NA BIORÓŻNORODNOŚĆ, ROŚLINY I ZWIERZĘTA

Działania w ramach **celu szczegółowego 1: Wysoka jakość usług dla mieszkańców** i **celu szczegółowego 2: Zrównoważony rozwój przedsiębiorczości** mają głównie charakter nieinwestycyjny i są neutralne dla powietrza klimatu i klimatu akustycznego. Przebudowa i modernizacja już istniejących obiektów nie będzie powodować negatywnych oddziaływań na te obszary.

Wdrażanie postanowień Strategii terytorialnej OPPT Brodnicy w ramach **celu szczegółowego 3: Inwestycje przyjazne środowisku** w przypadku typowych działań inwestycyjnych w obszarze gospodarki wodno-ściekowej, infrastruktury technicznej, dróg, gospodarki wodami, rewitalizacji terenów oraz termomodernizacji budynków może prowadzić do krótkotrwałych, bezpośrednich oddziaływań na środowisko przyrodnicze. Te oddziaływania związane są głównie z fazą realizacji budowy. W wyniku tych działań oczekuje się redukcji poziomu zanieczyszczeń w wodzie, glebie i powietrzu, co wpłynie korzystnie na warunki życia roślin i zwierząt. Oczekiwana jest również zmiana nawyków mobilnościowych na bardziej zrównoważone, co będzie miało pozytywny wpływ na ekosystemy naturalne. Długoterminowe efekty działań związanych z infrastrukturą będą miały pozytywny wpływ na różnorodność biologiczną, szczególnie organizmów żyjących w glebie i wodzie. Racjonalne zarządzanie wodno-ściekowe zmniejszy bezpośredni dopływ zanieczyszczeń do wód i gleby, co przyczyni się do poprawy jakości gleb oraz stanu wód powierzchniowych i podziemnych na omawianym obszarze. Poprawa jakości powietrza również pośrednio wpłynie na siedliska. Działania związane z projektem Strategii nie będą miały negatywnego wpływu na migracyjne i ekologiczne korytarze rzeczne. Nadzór przyrodniczy oraz dostosowanie terminów prac do aktywności fauny i wegetacji flory pozwolą zminimalizować negatywne skutki inwestycji dla tych korytarzy w rejonie przedsięwzięcia.

W badanym projekcie Strategii OPPT Brodnicy nie występują działania o potencjalnym długotrwałym lub stałym negatywnym wpływie na środowisko w zakresie zwierząt, roślin i bioróżnorodności.

6.5. ODDZIAŁYWANIE NA JAKOŚĆ ŻYCIA I ZDROWIE LUDZI

Wszystkie działań związanych z realizacją Strategii terytorialnej OPPT Brodnicy wykazuje potencjalny pozytywny wpływ na ludzi – mieszkańców i osoby wizytujące. Strategia zrównoważony rozwój regionu w obszarach społecznym, gospodarczym i środowiskowo-przestrzennym.

Działania w ramach **celu szczegółowego 1: Wysoka jakość usług dla mieszkańców** i **celu szczegółowego 2: Zrównoważony rozwój przedsiębiorczości** mają głównie charakter nieinwestycyjny i koncentrują się na zwiększeniu dostępności usług społecznych w tym zdrowotnych. Jednym z ważnych elementów realizacji celu szczegółowego 1, będzie rozwój usług społecznych, który w perspektywie średnio i długoterminowej wpłynie pozytywnie na zdrowie ludności, jakość oraz komfort ich życia.

Działania w ramach **celu szczegółowego 3: Inwestycje przyjazne środowisku** będą związane z poprawą jakości powietrza, wód, gleb i środowiska przyrodniczego. Ograniczenie zużycia konwencjonalnych źródeł energii bezpośrednio może się przyczynić do zmniejszenia zachorowań powodowanych złą jakością powietrza atmosferycznego. Pozytywny wpływ na zdrowie ludzi, a także ich finanse będą miały działania związane ze zwiększeniem efektywności energetycznej. Dodatkowo termomodernizacja wpłynie pozytywnie na poprawę komfortu cieplnego mieszkańców i użytkowników. Bezpośrednio na zdrowie ludzi wpływać będą inwestycje w sektorze gospodarki wodno-ściekowej. Modernizacje sieci i ich czyszczenie mogą przełożyć się na poprawę jakości wody przeznaczonej do picia.

W badanym projekcie Strategii OPPT Brodnicy nie występują działania o potencjalnym długotrwałym lub stałym negatywnym wpływie na środowisko w zakresie życia i zdrowia ludzi.

6.6. ODDZIAŁYWANIE NA POWIETRZE, KLIMAT I KLIMAT AKUSTYCZNY

Działania w ramach **celu szczegółowego 1: Wysoka jakość usług dla mieszkańców** i **celu szczegółowego 2: Zrównoważony rozwój przedsiębiorczości** mają głównie charakter nieinwestycyjny i są neutralne dla powietrza klimatu i klimatu akustycznego. Przebudowa i modernizacja już istniejących obiektów nie będzie powodować negatywnych oddziaływań na te obszary. Przeciwnie, modernizacja infrastruktury pomoże w ograniczeniu jej wpływu na środowisko, poprzez zastosowanie nowoczesnych technologii i instalacji. Negatywne oddziaływanie może wystąpić potencjalnie wyłącznie na etapie inwestycji i prowadzenia prac remontowo budowlanych i będzie mieć charakter chwilowy.

Działania w ramach **celu szczegółowego 3: Inwestycje przyjazne środowisku** mogą wywierać potencjalny pozytywny wpływ na powietrze, klimat i klimat akustyczny. W szczególności działania w zakresie rozwiniętej infrastruktury komunikacyjnej, sprzyjają poprawie jakości powietrza, przez obniżenie smogu i zanieczyszczeń komunikacyjnych. Zwiększenie udziału transportu publicznego i rowerowego, pozytywnie wpływa na klimat akustyczny. Działania z zakresu rozwiniętej infrastruktury ekologicznej, również mają potencjalny pozytywny wpływ

na rozpatrywane elementy środowiska, o charakterze bezpośrednim lub pośrednim. Działania z zakresu zrównoważonej turystyki i inne działania w ramach celu szczegółowego 3 mogą wywierać potencjalny negatywny wpływ na środowisko, wyłącznie o charakterze chwilowym, związany z procesem remontowym i budowlanym, poprzez emisję hałasów, zapylenie itp.

W badanym projekcie Strategii OPPT Brodnicy nie występują działania o potencjalnym długotrwałym lub stałym negatywnym wpływie na środowisko w obszarze powietrza, klimatu i klimatu akustycznego.

6.7. ODDZIAŁYWANIE NA WODY I POWIERZCHNIĘ ZIEMI

Działania w ramach **celu szczegółowego 1: Wysoka jakość usług dla mieszkańców** i **celu szczegółowego 2. Zrównoważony rozwój przedsiębiorczości** są neutralne dla wód i powierzchni ziemi. Przebudowa i modernizacja już istniejących obiektów nie będzie powodować negatywnych oddziaływań na powierzchnię ziemi, ale będzie prowadzić do poprawy estetyki przestrzeni publicznej.

Działania w ramach **celu szczegółowego 3: Inwestycje przyjazne środowisku** w większości pozytywne wtórne, pośrednie oraz bezpośrednie. Negatywne – oddziaływania będą miały charakter chwilowy wyłącznie związany z procesem inwestycyjnym.

Działania związane z rozwojem infrastruktury komunikacyjnej będą mieć w większości pozytywny pośredni lub wtórny stały wpływ na wody i krajobraz. Rozwój infrastruktury dróg rowerowych oraz transportu publicznego sprzyja zrównoważonej mobilności, a przez to może prowadzić do zmiany nawyków transportowych oraz doprowadzić do zmniejszenia zanieczyszczeń komunikacyjnych, które mogą z powietrza i pyłów, wraz z opadami przenikać do wód powierzchniowych, oraz oddziaływać negatywnie na powierzchnię ziemi. Modernizacja infrastruktury drogowej pozwala na wprowadzenie rozwiązań technicznych zabezpieczających wody powierzchniowe i podziemne, przez stosowanie systemów odwodnienia i filtracji zanieczyszczeń. Zmodernizowana infrastruktura generuje również mniejsze zapylenie, co może pozytywnie pośrednio wpływać na powierzchnię ziemi w otoczeniu dróg.

Działania z zakresu zrównoważonej turystyki pozostają w przeważającej części neutralne dla wód oraz powierzchni ziemi. Działania w zakresie odnowy przestrzeni, produktu turystycznego oraz rekreacji nie będą oddziaływać negatywnie na wody i powierzchnie ziemi w sposób stały. Uciążliwości i negatywne oddziaływania mogą występować chwilowo podczas prowadzenia działań inwestycyjnych. Działania związane ze zrównoważoną turystyką wokół jezior, mogą mieć bezpośrednio stałe pozytywne oddziaływanie na wody, poprzez stworzenie infrastruktury turystycznej zabezpieczającej jeziora przed dzikim użytkowaniem. Planowana infrastruktura ma na

celu udostępnienie jezior, jednak w sposób zrównoważony, ograniczony, z poszanowaniem konieczności ochrony zasobów wodnych przed zanieczyszczeniami sanitarnymi, śmieciami i innymi efektami obecności człowieka. Działania planowane na jeziorach mają ograniczony charakter, polegają głównie na budowie kąpielisk i pomostów. Nie przewiduje się budowy portów, marin i innej infrastruktury mogącej wygenerować masowe obciążenie ruchem np. motorowodnym.

Bezpośrednio największe korzyści przyniesie realizacja działań dotyczących rozwiniętej infrastruktury ekologicznej, polegających na budowie, rozbudowie i modernizacji sieci kanalizacyjnych i wodociągowych, jak również infrastruktury towarzyszącej, które są wprost nakierowane na ochronę wód. Pozytywny wpływ na wody i powierzchnie ziemi mają również działania z zakresu gospodarki odpadami, nacelowana na pełniejsze i lepsze zagospodarowanie śmieci i odpadów a tym samym ograniczenie przenikania ich do środowiska. Procesy związane z realizacją w/w działań mogą mieć negatywny wpływ wyłącznie o charakterze chwilowym, związanym z prowadzonym procesem inwestycyjnym.

W badanym projekcie Strategii OPPT Brodnicy nie występują działania o potencjalnym długotrwałym lub stałym negatywnym wpływie na środowisko w zakresie wód i powierzchni ziemi.

6.8. ODDZIAŁYWANIE NA KRAJOBRAZ, ZASOBY NATURALNE I ZABYTKI

Działania w ramach **celu szczegółowego 1: Wysoka jakość usług dla mieszkańców** i **celu szczegółowego 2: Zrównoważony rozwój przedsiębiorczości** są przeważnie neutralne dla krajobrazu, zasobów naturalnych i zabytków. Przebudowa i modernizacja już istniejących obiektów będzie miała stały bezpośredni pozytywny wpływ na krajobraz, poprzez poprawę estetyki budynków. Prowadzone działania na tym etapie, nie wywierają negatywnego wpływu na zasoby naturalne i zabytki.

Działania w ramach **celu szczegółowego 3: Inwestycje przyjazne środowisku** będą w większości pozytywne pośrednie oraz bezpośrednio. Negatywne – oddziaływania będą miały charakter chwilowy wyłącznie związany z procesem inwestycyjnym.

Zadania dotyczące rozwiniętej infrastruktury komunikacyjnej polegające na budowie infrastruktury rowerowej i modernizacji infrastruktury drogowej, będą miały pozytywny wpływ na ład przestrzenny, pomogą też ograniczyć negatywny wpływ transportu na krajobraz i zasoby naturalne. Modernizacja transportu publicznego, ma na celu zmianę nawyków mobilnościowych, zmniejszenie presji transportu indywidualnego a tym samym ochronę zasobów naturalnych i krajobrazu, przez ograniczenie ilości pojazdów.

Działania z zakresu zrównoważonej turystyki polegające na odnowie przestrzeni, rekreacji, zagospodarowaniu jezior i budowie produktu turystycznego mają potencjalny pozytywny wpływ na krajobraz. Działania te dążą do poprawy estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznych oraz do ograniczenia negatywnego oddziaływania użytkowników infrastruktury na środowisko naturalne. Ewentualne negatywne oddziaływanie może dotyczyć wyłącznie procesu inwestycyjnego i będą miały charakter chwilowy.

Działania z zakresu rozwiniętej infrastruktury ekologicznej mają generalnie potencjalny pozytywny wpływ na omawiane zagadnienia. Zrównoważona gospodarka odpadami ma na celu ograniczenie dzikiego śmiecenia, a tym samym degradacji krajobrazu i zasobów naturalnych. Na tym etapie nie zdefiniowano działań dotyczących bezpośrednio obiektów zabytkowych. Działania dotyczące racjonalnej gospodarki odpadami, będą dotyczyć bezpośrednio wszystkich terenów użytkowanych w tym zabytkowych, a tym samym pozytywnie wpłyną na ich stan.

W badanym projekcie Strategii OPPT Brodnicy nie występują działania o potencjalnym długotrwałym lub stałym negatywnym wpływie na środowisko w zakresie krajobrazu, zasobów naturalnych i zabytków.

6.9. ODDZIAŁYWANIE TRANSGRANICZNE

Zakres działań proponowanych do wykonania w ramach projektu Strategii terytorialnej OPPT Brodnicy ma charakter lokalny i regionalny, a potencjalne niekorzystne skutki tych działań będą posiadały ograniczony zasięg. W fazie prognozowania stwierdzono, że wdrażanie projektu dotyczącego Strategii nie przewiduje możliwości negatywnego wpływu transgranicznego na środowisko, który mógłby obejmować obszar innych państw.

7. WPŁYW NA ŚRODOWISKO W PRZYPADKU ODSZTĄPIENIA OD REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

Na wstępie należy zaznaczyć, że każdy potencjalny projekt realizujący zakresy celów strategicznych wymienione w Strategii może być przeprowadzany niezależnie od jej formalnego przyjęcia. Innymi słowy, rezygnacja z implementacji Strategii OPPT Brodnicy nie skutkuje automatycznym zaniechaniem realizacji zawartych w niej zamierzeń i inwestycji. Ten fakt wynika z aspektów prawnych Strategii, która ma w praktyce znaczenie głównie w kontekście alokacji środków finansowych w ramach programu regionalnego.

Przyjęcie Strategii stanowi jeden z kroków w kierunku wdrażania regionalnej i krajowej polityki w zakresie ochrony środowiska, gospodarki wodnej i dostosowania do zmian klimatu. Odstąpienie od przyjęcia i realizacji zamierzeń Strategii byłoby tym samym równoznaczne z utratą okazji do stworzenia narzędzia wspierającego realizację zasad zrównoważonego rozwoju. W związku z tym zaleca się przyjęcie ocenianego projektu Strategii oraz uwzględnienie, o ile to możliwe, zaleceń dotyczących implementacji tego dokumentu.

Odstąpienie od realizacji zapisanych w projekcie Strategii OPPT Brodnicy celów, kierunków oraz przyjętych rekomendacji i ustaleń rzutowałoby negatywnie na kondycję środowiska przyrodniczego, jak i na poziom jakości życia mieszkańców tego obszaru. Bez realizacji Strategii stan środowiska przyrodniczego z pewnością nie będzie pozytywnie się zmieniał zgodnie z założeniami zrównoważonego rozwoju. Niekorzystne zmiany – lub co najmniej brak pozytywnego wpływu – na stan środowiska bez realizacji Strategii wystąpią prawdopodobnie w zakresie ochrony powietrza, efektywności energetycznej, jakości wód, zachowania bioróżnorodności, gospodarowania odpadami, ochrony terenów niezabudowanych, edukacji ekologicznej oraz całościowo – jakości życia i zdrowia ludzi.

Jednocześnie, najbardziej kluczowym elementem pozostaje praktyczne wdrożenie ustaleń Strategii, a co za tym idzie – konkretnych działań i projektów. Z pozytywną oceną analizowanego dokumentu wiąże się zasadnicze założenie, że na etapie indywidualnego planowania, projektowania, realizowania i funkcjonowania konkretnych przedsięwzięć i projektów zostanie utrzymany wysoki poziom ochrony środowiska, zgodny z zasadami określonymi w Strategii.

8. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE

W myśl przepisów ustawy OOS⁵² biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg projektu Strategii oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru – przedstawia się rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projekcie Strategii albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy. Propozycje te powinny być opracowane stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny oraz dostosowane do zawartości i stopnia szczegółowości (ogólności) projektu Strategii oraz jego kontekstu.

Przez pojęcie rozwiązania alternatywnego w celu minimalizacji oddziaływania na środowisko należy rozumieć opcję podejmowania innych działań lub rozwiązań niż pierwotnie planowane, np. o innym charakterze czy skali, ale zapewniających osiągnięcie pierwotnego nadrzędnego celu lub osiągnięcia założonych poziomów wskaźników rezultatu. Analiza alternatywnych rozwiązań odnosi się do:

- alternatywnych sposobów osiągnięcia celów,
- alternatywnych lokalizacji dla zamierzeń niezbędnych dla osiągnięcia celów,
- alternatywnej skali przedsięwzięcia i sposobów jego realizacji oraz eksploatacji.

Możliwości analityczne w powyższych kwestiach są determinowane stopniem szczegółowości dokumentu poddawanego ocenie. W analizowanym dokumencie Strategii nie określa się precyzyjnie ani lokalizacji, ani skali, ani zamkniętej listy przewidywanych do realizacji konkretnie opisanych projektów stanowiących wyraz realizacji zamierzeń strategicznych. Oznacza to, że ocena poszczególnych możliwości będzie polegała głównie na przemyśleniu sposobów osiągnięcia celów strategicznych pod względem ich wpływu na środowisko.

Możliwość formułowania rozwiązań alternatywnych w najmniejszym stopniu może odnosić się do ogólnego poziomu wizji strategicznej, celów strategicznych i operacyjnych wraz z ich opisem kierunkowym. Decyzja w zakresie ich przyjęcia do realizacji jest właściwością i prerogatywą organów władzy publicznej, która w demokratycznym społeczeństwie dysponuje mandatem prawnym do ich określania – w tym przypadku samorządów wchodzących w skład partnerstwa OPPT Brodnicy. W takich przypadkach prognoza oddziaływania na środowisko może pełnić funkcję komunikacyjną i wspierającą polegającą przede wszystkim na identyfikacji generalnych skutków środowiskowych tak sformułowanych celów i na wskazywaniu

---

⁵² art. 51 ust. 2 pkt 3b i art. 52 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2008 Nr 199 poz. 1227, z późn. zm.)

tych obszarów, gdzie skutki te wydają się być nieakceptowalne z punktu widzenia celów ochrony środowiska.

Należy zauważyć, że dyrektywa 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady⁵³ wskazuje na generalną zasadę „rozsądnych alternatyw” i potrzebę ich omawiania na podstawie informacji „racjonalnie wymaganych” oraz zakresu, w jakim niektóre sprawy mogą zostać właściwiej ocenione na różnych etapach tego procesu, w celu uniknięcia powielania oceny. Obowiązek zidentyfikowania, opisanie i oszacowania rozsądnych rozwiązań alternatywnych musi być odczytywany w kontekście celu dyrektywy, który polega na dopilnowaniu, że wpływ realizacji planów i programów jest uwzględniony podczas przygotowania tych dokumentów i przed ich przyjęciem.

Ustalenia przedmiotowego projektu Strategii nie prowadzą do wystąpienia negatywnego oddziaływania na środowisko. Strategiczny charakter dokumentu nie pozwala na skonkretyzowane i precyzyjne określenie działań alternatywnych dla jego celów strategicznych. Strategia sama w sobie również nie przedstawia alternatywnych propozycji. Analiza alternatyw jest de facto prowadzona jedynie na etapie opracowywania projektów inwestycyjnych, studiów wykonalności i postępowań administracyjnych, w ramach których prowadzi się proces uzgodnień, m.in. z zakresu ochrony środowiska. W praktyce, biorąc pod uwagę kontekst projektu Strategii nieprzesądzający o realizacji inwestycji, przy jednoczesnym obowiązku przeprowadzenia indywidualnych ocen w zakresie oddziaływania na środowisko na etapie przygotowania każdej z inwestycji (jeśli dotyczy), różne rozwiązania alternatywne w ramach danego planu będą podlegały ocenie.

Skutki środowiskowe podejmowanych działań inwestycyjnych zależą od lokalnej chłonności środowiska czy od występowania w rejonie realizacji przedsięwzięcia tzw. obszarów wrażliwych, dlatego przy realizacji nowych inwestycji należy brać pod uwagę warianty alternatywne kierując się wyborem wariantu najbardziej korzystnego dla środowiska przy zachowaniu poziomu efektywności realizacji celów.

Jako warianty alternatywne już konkretnych przedsięwzięć (ale nie dokumentów strategicznych) należy każdorazowo rozważać:

- warianty lokalizacyjne
- warianty techniczne i technologiczne
- warianty organizacyjne, w tym w zakresie etapowania i harmonogramu realizacji poszczególnych zadań
- wariant odstąpienia od realizacji przedsięwzięcia w przypadku negatywnego wpływu na środowisko

---

⁵³ Art. 5 ust. 2 Dyrektywy 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (SEA)

9. ŚRODKI ZAPOBIEGAJĄCE ORAZ OGRANICZAJĄCE NEGATYWNE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO

Realizacja działań wynikających z projektu Strategii terytorialnej OPPT Brodnicy nie spowoduje znacznego negatywnego oddziaływania na środowisko. Jedyne negatywne oddziaływania jakie zdiagnozowano w toku prowadzonych analiz, mogą dotyczyć wyłącznie etapu prowadzenia prac remontowych i budowlanych i mają charakter chwilowy. By zminimalizować te oddziaływania należy przestrzegać szeregu zasad i dobrych praktyk.

Rekomenduje się stosowanie następujących warunków realizacji działań związanych z wdrożeniem Strategii:

- Na etapie przedprojektowym i projektowym, wskazane jest stworzenie kompleksowej dokumentacji przyrodniczej stanowiącej podstawę do projektowania. Dobrze przeprowadzona pełna dokumentacja dendrologiczna, wraz z oceną fitosanitarną i waloryzacją, znacznie usprawnia i podnosi jakość projektu, tym samym minimalizując ryzyko ewentualnego oddziaływania przedsięwzięcia na kolejnych etapach inwestycji. Podobnie jest z inwentaryzacją ornitologiczną czy charakterologiczną. Jeżeli uwarunkowania przyrodnicze zostaną lepiej i na wcześniejszym etapie zdiagnozowane, tym większa jest szansa wypracowania optymalnych rozwiązań projektowych, nie prowadzących do zniszczenia zasobów środowiskowych (np. możliwe do uniknięcia niepotrzebne wycinki drzew, zniszczenie siedlisk ptaków czy nietoperzy). W przypadku zdiagnozowania kolizji na etapie projektowym, możliwe jest wypracowanie rozwiązań minimalizujących negatywny wpływ inwestycji na środowisko, bez ryzyka zaburzenia harmonogramu realizacji prac, zwiększenia jego budżetu i wywoływania protestów strony społecznej. Zaniechania w zakresie oceny środowiskowego wpływu inwestycji na środowisko popełnione na etapie projektowym, niejednokrotnie prowadzą do nieodwracalnych szkód środowiskowych, oraz do znacznego, nieprzewidzianego wcześniej zwiększenia kosztów i zaburzenia harmonogramu inwestycji, a także do uzasadnionego oporu strony społecznej.
- W postępowaniach o wybór projektanta należy zadbać by w składzie zespołów projektowych znajdowały się osoby posiadające odpowiednie kwalifikacje i doświadczenie do projektowania krajobrazu i zieleni. Projektami terenów zielonych nie powinni zajmować się wyłącznie projektanci branży drogowej. W postępowaniach o wybór projektanta, a także wykonawcy prac w ramach OPZ, należy stawiać wymagania odnośnie oczekiwanych rezultatów środowiskowych planowanego zamierzenia inwestycyjnego.

- Dobrą praktyką jest stosowanie materiałów budowlanych o jak najlepszych parametrach środowiskowych, związanych z etapem produkcji, funkcjonowania w strukturze budowlanej i utylizacji. Rekomendowane jest stosowanie materiałów dostępnych lokalnie, niegenerujących potrzeb uciążliwego masowego transportu materiałów budowlanych.
- W toku prowadzenia prac budowlanych kubaturowych i remontowych a także w zakresie zagospodarowania terenu, budowy dróg, ścieżek rowerowych itp. – istotne jest stosowanie zasad organizacji placu budowy w sposób minimalizujący negatywne oddziaływanie na środowisko. Rozumie się przez to m.in. takie działania jak odpowiednie zabezpieczenie pni i strefy korzeniowej drzew, zakaz składowania materiałów budowlanych w obrębie bryły korzeniowej (w zakresie korony drzew), nieprowadzenie wykopów metodami mechanicznymi w obrębie brył korzeniowych (stosowanie przedmuchów lub przewiertów małoinwazyjnych w zależności od lokalnych uwarunkowań), dbanie o niezaśmiecanie otoczenia placu budowy odpadami materiałów budowlanych jak drobiny styropianu, kawałki folii i inne materiały, mogące z wiatrem przedostawać się na otaczające tereny. Podobne zalecenia dotyczą zabezpieczenia placu budowy przed przenikaniem do gleby substancji chemicznych związanych z procesem budowlanym.
- W zakresie działań dotyczących zagospodarowania terenu zalecane jest stosowanie rozwiązań mających na celu retencjonowanie wód opadowych i roztopowych w obrębie inwestycji lub w jej otoczeniu, zgodnie z obowiązującymi przepisami. Zaleca się stosowanie materiałów chłonnych, przepuszczalnych dla wód opadowych, nie generujących ryzyka podtopień, ani konieczności budowy kanalizacji deszczowej.
- Inne działania, przyczyniające się do minimalizacji negatywnego wpływu na środowisko działań inwestycyjnych na etapie przygotowania prac, realizacji i użytkowania.

Konsekwencją zastosowania powyższych rekomendacji będzie zapewnienie wysokiego poziomu dbałości o ochronę środowiska oraz adaptacji do zmian klimatycznych. Nie przewiduje się żadnych negatywnych konsekwencji w związku z wdrożeniem powyższych zaleceń. Ze względu na strategiczny charakter badanego dokumentu, niniejsze opracowanie nie jest miejscem do prezentowania kompletnego katalogu i opisu działań, wpływających na poprawę jakości oddziaływania środowiskowego procesów inwestycyjnych. Z tego powodu ograniczono się do wskazania wybrania kierunków działań w tym zakresie. Ponadto, należy stosować wszystkie obowiązujące przepisy prawa, dotyczące uwarunkowań środowiskowych w procesach inwestycyjnych i budowlanych.

10. METODY ANALIZY ŚRODOWISKOWYCH SKUTKÓW WDRAŻANIA OCENIANEGO DOKUMENTU

Według przepisów dyrektywy 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady⁵⁴ zakłada się monitorowanie znaczącego wpływu na środowisko wynikającego z realizacji dokumentów strategicznych, aby, między innymi, określić na wczesnym etapie nieprzewidziany niepożądany wpływ działań, co ma zapewnić możliwość podjęcia odpowiedniego działania naprawczego.

Wskazuje się też, że dla procesów monitorowania jednego dokumentu strategicznego można wykorzystywać dane zbierane na mocy innego programu, np. lokalnych programów ochrony środowiska, strategii rozwoju województwa czy Programu Fundusze Europejskie, o ile są one istotne dla projektu Strategii w zakresie oddziaływania na środowisko.

Jednocześnie przepisy te niekoniecznie wymagają bezpośredniego monitorowania znaczącego wpływu na środowisko – zezwala się na monitorowanie pośrednie, na przykład poprzez czynniki nacisku lub środki łagodzące. Szczególnie jeśli monitoring może być w zadowalający sposób zintegrowany z regularnym cyklem planowania, to nie ma konieczności podejmowania oddzielnych kroków proceduralnych dotyczących jego wykonywania. Monitoring może być na przykład zbieżny z regularną korektą planu lub programu, w zależności od tego, jakie oddziaływanie jest monitorowane, oraz od długości odstępów między korektami. W sposób oczywisty ma to przełożenie na cyklicznie opracowywane dokumenty strategiczne.

Oceniany projekt Strategii zawiera informacje o sposobach zarządzania i monitorowania procesem, w ramach których przewidziane jest m.in. system monitoringu i ewaluacji strategii, będący podstawą do jej oceny w kontekście efektywności i skuteczności. Ocena realizacji strategii będzie dokonywana za pomocą dwóch rodzajów wskaźników: rezultatu strategicznego i produktu – w tym również w zakresie 3 celu strategicznego (Inwestycje przyjazne środowisku) dotyczącego aspektów środowiskowych.

Monitoring wdrażania strategii w trakcie jej realizacji będzie polegał na ciągłym i systematycznym gromadzeniu i opracowywaniu informacji i danych zbieranych od poszczególnych realizatorów działań strategicznych.

System monitorowania obejmować będzie:

- postęp finansowy realizacji projektów strategicznych,
- postęp rzeczowy realizacji projektów strategicznych,
- ocenę stopnia realizacji przyjętych celów strategicznych,

---

⁵⁴ Art. 10 Dyrektywy 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (SEA)

- ocenę przestrzegania terminów w relacji do IZ FEdKP

W celu operacjonalizacji powyższych założeń, zakłada się cykliczny proces monitorowania w postaci corocznych raportów, zawierających kluczowe informacje o postępie rzeczowym i finansowym dotyczącym strategii, w tym w szczególności stanu realizacji kamieni milowych założonych w strategii oraz zaawansowania poszczególnych projektów⁵⁵.

Wnioski płynące z procesu monitoringu będą stanowiły podstawę do ewentualnej aktualizacji strategii poprzez modyfikację poszczególnych elementów przyjętych ustaleń strategicznych, w tym dokonywanie korekt wartości wskaźników w procesie realizacji zamierzonych działań. Oczywiście, że monitoring ten dotyczył będzie również aspektów środowiskowych, jako wyraźnie zaznaczonych w celach strategicznych i wskaźnikach liczbowych.

W strategii zakłada się również dwuetapową **ewaluację**⁵⁶:

- Ewaluację śródterminową (mid-term), przeprowadzaną w trakcie okresu jej obowiązywania, co najmniej raz (w połowie, po roku 2027);
- Ewaluację końcową (ex-post), przeprowadzaną na zakończenie procesu wdrażania strategii.

Przedmiotem ewaluacji będzie przede wszystkim stopień osiągnięcia celów strategicznych, skuteczność osiągania rezultatów bezpośrednich, wpływ na środowisko społeczno-gospodarcze oraz głębokość zmian (trwałość). W celu operacjonalizacji powyższych założeń, przyjęto opracowywanie Raportów ewaluacyjnych z realizacji strategii, zawierających:

- Metodologię i bazowe informacje rzeczowe i finansowe, w tym dane liczbowe, statystyczne i nominalne w zakresie efektów realizacji strategii;
- Stopień realizacji celów strategicznych, w tym rezultatów i wskaźników;
- Kontekst i komentarz, tworzące niezbędne tło i pozwalających na stworzenie całościowego obrazu;
- Analizę wyników (efektywności);
- Zewnętrzne spojrzenie i zestawienie z otoczeniem społeczno-gospodarczym;
- Podsumowanie z rekomendacjami dotyczącymi następnego okresu.

W ramach raportów analizowane również będą skutki i oddziaływanie na środowisko, w celu badania zgodności i wpływu podejmowanych działań strategicznych wraz z ewentualną korektą.

---

⁵⁵ Z zastrzeżeniem, że częstotliwość, zakres raportu monitorującego oraz inne jego warunki, mogą wynikać z reguł i wytycznych IZ FEdKP.

⁵⁶ Z zastrzeżeniem, że częstotliwość, zakres ewaluacji oraz inne jej warunki, mogą wynikać z reguł i wytycznych IZ FEdKP

Jednocześnie biorąc pod uwagę charakter strategii – element realizacji instrumentu terytorialnego finansowanego ze środków UE, należy pamiętać też, że zgodnie z założeniami rozporządzenia UE 2021/1060⁵⁷, programy polityki spójności, w tym Program Fundusze Europejskie, podlegają ocenie śródkresowej, której celem jest weryfikacja postępów w osiąganiu celów każdego programu. W ramach tej oceny będzie brana pod uwagę m.in. sytuacja społeczno-gospodarcza oraz wyzwania strategiczne i aspekty środowiskowe.

Wobec powyższych założeń, monitorowanie wdrażania Strategii OPPT Brodnicy w zakresie aspektów środowiskowych będzie zapewnione w sposób prawidłowy i kompletny bazując na różnych instrumentach i narzędziach do monitorowania na różnych poziomach. Jednocześnie w przypadku stwierdzenia, że skuteczność wdrażania Strategii w zakresie oddziaływania na środowisko jest nieodpowiednia, realizowane będą działania aktualizacyjne i eliminujące wszelkie ryzyka (np. poprzez zwiększenie priorytetu dla działań w zakresie ochrony środowiska).

---

⁵⁷ Art. 18 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej (L 231/159)

11. WNIOSKI

Projekt prognozy oddziaływania na środowisko przygotowany został dla projektu Strategii terytorialnej Obszaru Prowadzenia Polityki Terytorialnej Brodnicy (OPPT Brodnicy) w ramach przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (SOOŚ).

Strategia OPPT Brodnicy definiuje kluczowe kierunki dotyczące rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru, wynikające z istniejących uwarunkowań społecznych, ekonomicznych, środowiskowych i infrastrukturalnych, będące podstawą jego konkurencyjności. Dokument zarówno poprzez przeprowadzoną diagnozę wraz z analizą problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych, jak i w części kierunkowej – wizji rozwoju i celów strategicznych obszaru – odpowiada na potrzeby środowiskowe, realizując polityki unijne i krajowe w zakresie ochrony środowiska, wspierając transformację w kierunku Europejskiego Zielonego Ładu.

W wyniku realizacji strategii poprzez wytypowane działania i projekty można spodziewać się wielu pozytywnych oddziaływań służących środowisku przyrodniczemu oraz społeczności obszaru OPPT Brodnicy, w tym:

- Utrzymanie wysokiej jakości środowiska naturalnego – naturalnych terenów zielonych i niebieskich, jako podstawowego potencjału obszaru z punktu widzenia unikalności i wyjątkowości zasobu, możliwości generowania produktów lokalnych oraz potencjału do generowania korzyści i rozwoju (np. poprzez ich promocję)
- Zwiększenie dostępności naturalnych terenów zielonych i niebieskich dla mieszkańców w sposób zrównoważony i rozwój zrównoważonej turystyki dla mieszkańców, tj. wykorzystanie dostępnych terenów zielonych dla zapewnienia usług rekreacyjnych i turystycznych dla mieszkańców, z poszanowaniem ich naturalnego charakteru i wartości ekologicznych
- Inwestycje w edukację, promocję, usługi i infrastrukturę energetyczną – w zakresie maksymalizacji wykorzystania odnawialnych źródeł energii, wysokiego poziomu efektywności energetycznej i dążenia do samowystarczalności energetycznej;
- Inwestycje w edukację, promocję, usługi i infrastrukturę w zakresie gospodarki wodnej – w zakresie retencji, zagospodarowania wód opadowych, zabezpieczenia przed kataklizmami ekologicznymi, ochrony naturalnych zbiorników wody, dostępu do wody pitnej, gospodarki ściekowej;
- Inwestycje w edukację, promocję, usługi i infrastrukturę w zakresie gospodarki odpadami – dążenia do systemu gospodarki obiegu zamkniętego i działań w zakresie recyklingu, re-use, systemów zbierania i zagospodarowania odpadów komunalnych

Dzięki temu podejściu przynajmniej częściowo zostanie zniwelowany problem dotyczący niewykorzystania zasobów środowiska naturalnego w sposób zrównoważony. Jednocześnie realizowane będą potrzeby dotyczące rozwoju infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i kulturalnej, zwiększona zostanie efektywność energetyczna, w tym poprzez modernizację źródeł ciepła i obiektów, rozwój infrastruktury pieszo-rowerowej czy utworzenie i promocja marki turystycznej – opartej o środowisko naturalne.

Przeprowadzona pogłębiona analiza w zakresie:

- zgodności dokumentu strategii z celami ochrony środowiska na poziomie międzynarodowym, krajowym i regionalnym,
- rozpoznania stanu tych elementów środowiska, które są powiązane z zastosowaniem ustaleń wynikających ze strategii,
- oceny wpływu na środowisko wynikającego z wdrożenia ustaleń strategii,
- rozwiązań alternatywnych,
- działań mających na celu zapobieganie lub ograniczanie negatywnych skutków dla środowiska,
- metod monitorowania wpływu stosowania ocenianego dokumentu na ochronę środowiska,

wykazuje zasadniczo pozytywne oddziaływanie na środowisko w przypadku jej wdrożenia. Dodatkowo skutki pozytywne będą miały charakter stały bezpośredni lub pośredni. Incydentalne skutki negatywne mogą pojawić się w formie skutków o charakterze chwilowym, związanym np. z procesem inwestycyjnym, i nie wywołają skutków długofalowych w żadnym badanym aspekcie.

Podsumowując, realizacja działań wynikających z projektu Strategii terytorialnej OPPT Brodnicy nie spowoduje znacznego negatywnego oddziaływania na środowisko, a przyniesie powszechne pozytywne skutki dla środowiska naturalnego, utrzymując lub poprawiając jego stan w dłuższej perspektywie.

WYKAZ TABEL I ILUSTRACJI

SPIS TABEL:

Tabela 1: Kluczowe zasoby i produkty OPPT Brodnicy.....	23
Tabela 2: Matryca logiczna – drzewo problemów.....	25
Tabela 3: Matryca kluczowych potrzeb OPPT Brodnicy	26
Tabela 4: Zatwierdzona wizja OPPT Brodnicy – hasła/slogany	28
Tabela 5: Zatwierdzona wizja OPPT Brodnicy – pełen opis	28
Tabela 6: Zatwierdzone cele strategiczne OPPT Brodnicy	30
Tabela 7: Cel główny – definicja.....	31
Tabela 8: Cele społeczne – definicje	31
Tabela 9: Cele gospodarcze – definicje	32
Tabela 10: Cele środowiskowo-przestrzenne – definicje	33
Tabela 11: Lista wiązek projektów strategicznych.....	36
Tabela 12: Cele środowiskowo-przestrzenne w strategii	39
Tabela 13: Założenia strategii na rzecz bioróżnorodności	43
Tabela 14: Założenia strategii w zakresie przystosowania do zmiany klimatu.....	45
Tabela 15: Założenia Przyspieszenia 2030+	50
Tabela 16: Podstawowe dane liczbowe dotyczące samorządów	58
Tabela 17: Typologia gmin OPPT Brodnicy	59
Tabela 18: Rezerwy na terenie OPPT Brodnicy	72
Tabela 19: Obszary Natura 2000 na terenie OPPT Brodnicy.....	74
Tabela 20: Poziom zanieczyszczenia pyłami PM10; Stacja pomiarowa: Brodnica, ul. Kochanowskiego	80
Tabela 21: Ocena oddziaływania na środowisko działań Strategii terytorialnej OPPT Brodnicy	90

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1: Położenie OPPT Brodnicy.....	55
Rysunek 2: Mezoregiony na terenie OPPT Brodnicy	57
Rysunek 3: Najważniejsze ciek i jeziora na terenie OPPT Brodnicy	63
Rysunek 4: Klasy pokrycia terenu na terenie OPPT Brodnicy	67
Rysunek 5: Ukształtowanie terenu OPPT Brodnicy	68
Rysunek 6: Wydzielenia geologiczne czwartorzędu na terenie OPPT Brodnicy.....	69
Rysunek 7: Formy ochrony przyrody na terenie OPPT Brodnicy	71
Rysunek 8: Położenie obszarów Natura 2000 na terenie OPPT Brodnicy.....	73
Rysunek 9: Korytarze ekologiczne na terenie OPPT Brodnicy.....	74
Rysunek 10: Zagrożenie suszą na terenie OPPT Brodnicy.....	76
Rysunek 11: Zagrożenie powodziowe na terenie OPPT Brodnicy.....	77

Oświadczenie

Niniejszy projekt prognozy oddziaływania na środowisko projektu Strategii terytorialnej Obszaru Prowadzenia Polityki Terytorialnej Brodnicy przygotowany został przez zespół autorski w składzie:

Paweł Goncerz (kierownik zespołu), Piotr Górka, Jakub Jaźwiec, Paweł Kowalski.

Zgodnie z art. 51 ust. 2 pkt 1 lit. f ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jednolity Dz. U. z 2021 r. poz. 247, z późn. zm.) oświadczam, że spełniam wymagania dotyczące autorów prognoz oddziaływania na środowisko o których mowa w art. 74a ust. 2 w/w ustawy i jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

W imieniu zespołu autorskiego:

Paweł Goncerz, kierownik zespołu

.....
podpis autora Prognozy oddziaływania na środowisko projektu dokumentu, a w przypadku zespołu autorów – kierującego tym zespołem